อนุสรณ์ในงาน

ฌาปนกิจศพ

คุณแม่ผิว พลายเวช

ณ เมรุวัดหัวลำโพง

วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๔

อนุสรณ์ในงาน

ฌาปนกิจศพ

คุณแม่ผิว พลายเวช

ณ เมรุวัดหัวลำโพง

วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๔

โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม ถนนพระราม ๖ ซอยมันสิน ๒ พระนคร โทร. ๘๒๕๖๒๙
นายมณี รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำปรารภ

เนื่องในงานฌาปนกิจ คุณแม่ผิว พลายเวช พวกลูก ๆ ของคุณแม่ผิว ฯ ได้ขอให้ข้าพเจ้าช่วยจัดพิมพ์หนังสือแจกเป็นอนุสรณ์ ข้าพเจ้ายินดีรับที่จะจัดการ ตลอดทั้งบริจาคในการพิมพ์ครั้งนี้อยู่แล้ว จึงได้รับว่าจะจัดพิมพ์ตามความประสงค์ ข้าพเจ้ารู้จักคุณแม่ผิว พลายเวช เมื่อครั้งอยู่บางซื่อ และนางสาวประไพวรรณ พลายเวช เพิ่งจะสำเร็จการศึกษา ม. ๘ สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ และต่อจากนั้นมาข้าพเจ้าก็ได้เกี่ยวดองกับคุณแม่ผิว พลายเวช ตลอดมา

คุณแม่ผิว พลายเวช รู้สึกเป็นผู้ที่น่าเคารพนับถือ เป็นคนใจดีรักลูกให้การศึกษาและใจบุญสร้างกุศลไว้มาก ใส่บาตรทุกเช้า สมัยนั้นท่านเป็นผู้ทำกับข้าวและอาหารไทยฝีมือเยี่ยมผู้หนึ่ง และเคยเป็นห้องเครื่องเจ้านายชั้นสูงมาแล้ว

ต่อมาคุณแม่ผิว พลายเวช กับบุตรสาวได้ย้ายจากบางซื่อมาอยู่ที่ซอยสว่าง และหลังจากนั้นต่อมาอายุมากก็ศรัทธาในศาสนาได้ไปศึกษาธรรมกับท่านพ่อลีรักษาศีลอยู่ที่วัดอโศกา

รามและบางครั้งก็มาอยู่กับบุตรสาวคนเล็กที่สำโรงเหนือพักหนึ่ง และมาอยู่กับบุตรสาวคนโตที่ซอยสว่างพักหนึ่ง แล้วก็กลับไปอยู่วัดอโศการาม พวกบุตรสาวก็ผลัดกันไปเยี่ยมเยียนอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้งเป็นประจำ นอกนั้นยังมีหลานเหลนไปเยี่ยมกันไม่ขาดตลอดมาหลายปี ไม่เคยทอดทิ้งให้ว้าเหว่เปลี่ยวเปล่าไม่ว่าอยู่วัดหรืออยู่บ้านตลอดมา จนเมื่อวัยชราสังขารย่อมไม่เที่ยง ภายหลังช่วยตัวเองไม่ค่อยได้เหมือนเดิมและอยู่คนเดียว แม้จะเดินขึ้นศาลาฟังธรรมก็ไม่ไหว เหมือนจะรู้ตัวดีได้ถวายบ้านที่พักอาศัยส่วนตัวให้เป็นสมบัติของวัดอโศการามเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นที่ศรัทธาจะมาศึกษาธรรมต่อไป ได้ขนของจำเป็นใช้ไปพักที่บ้านบุตรสาวคนเล็กที่สำโรง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งที่ร่างกายสุขภาพยังไม่เจ็บป่วย เพียงแต่เดินไม่ค่อยจะแข็งแรง เมื่อมาอยู่เพียงสิบกว่าวันก็เกิดไม่สบายลูกสาวทั้งสองได้จัดส่งท่านไปรักษาที่โรงพยาบาล แลจ้างพยาบาลพิเศษอยู่ตลอดเวลาทั้งบุตรหลานก็ผลัดเปลี่ยนกันไปนอนเฝ้าไข้ที่โรงพยาบาลด้วยแล้วต่อมาอาการก็เพียงแต่ค่อยทุเลาดีขึ้น โรควัยชราต้องรักษากันนานวัน นายแพทย์ทางโรงพยาบาลก็อนุญาตให้กลับบ้านได้ เมื่อออกจากโรงพยาบาลมาพักฟื้นที่บ้านลูกเขยและ

ลูกสาวคนโตที่ซอยสว่าง เพราะอยู่ใกล้หมอและจ้างพยาบาลพิเศษตลอด มีผู้ช่วยเฝ้าไข้ทั้งกลางวันและกลางคืนเป็นเวลาแรมปี เริ่มป่วยเข้าโรงพยาบาลวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๒ ที่สุดก็ถึงแก่กรรมลงเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๔ ที่บ้านซอยสว่าง พวกบุตรหลานได้ซาบซึ้งในความดีและขอขอบคุณท่านศาสตราจารย์นายแพทย์หิรัญ สาหร่ายทอง ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาเมื่อพักอยู่ที่บ้านซอยสว่าง มีหลายครั้งคนไข้กำลังจะเข้าขั้นโคม่า เมื่อไปตามท่านก็รีบมาทุกเวลา ท่านก็ได้พยายามช่วยแก้ไขให้พ้นอันตรายได้หลายครั้ง จนที่สุดก็หนีกฎธรรมชาติไม่พ้น นับว่าท่านเป็นนายแพทย์ที่เห็นชีวิตคนไข้เป็นเรื่องสำคัญควรแก่การยกย่องในยุคนี้

เมื่อข้าพเจ้าได้รู้ได้เห็นความกตัญญูกตเวทีของลูก ๆ มีต่อแม่บังเกิดเกล้าซึ่งไม่ยอมห่างทอดทิ้งแม้จะใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองในการรักษาพยาบาลแรมปีเพื่อแม่ตลอดมาด้วยความเต็มใจทุกคน ต่างมีจิตใจกตัญญูต่อแม่บังเกิดเกล้า แม้จะรู้ว่าการป่วยของแม่ครั้งนี้จะนอนรอเวลาต้องป้อนข้าวป้อนน้ำทางสายยาง ไม่มีโอกาสจะหายก็ดี แต่พวกลูก ๆ ก็พยายามรักษาทะนุถนอมให้มีลมหายใจมีชีวิตอยู่นานที่สุดเท่าที่สามารถจะชลอได้ ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าไปเยี่ยมไข้ก็อดนึกถึงลูกหลานได้

แสดงถึงความกตัญญูกตเวที ทำให้นึกถึงคำพระท่านว่าผู้ใดมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ผู้นั้นย่อมจะเป็นที่ยกย่องของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย เป็นศิริมงคลแก่ผู้ปฏิบัติและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลานต่อไป ซึ่งทุกวันนี้ผู้ที่จะเป็นตัวอย่างของอนุชนรุ่นหลังที่ดีหาได้น้อย ฉะนั้นการที่ข้าพเจ้าได้เก็บเรื่องนี้ขึ้นมาชี้ให้เห็นความกตัญญูกตเวทีเป็นประเพณีของไทยมาแต่สมัยโบราณที่ดีงาม ที่ได้สืบเนื่องต่อ ๆ กันมาและเป็นแบบอย่างของลูกหลานที่จะรักษาไว้ต่อไปในอนาคตนั้น นับวันจะหายากขึ้น มีแต่ความไม่ดีขาดความกตัญญูเห็นแก่ตัวนับวันจะมีมากยิ่งขึ้น

หากหนังสือชุดนี้จะมีความดีอยู่บ้างขอให้ความดีทั้งหมดจงบันดาลให้วิญญาณของคุณแม่ผิว พลายเวช ไปสู่สุคติตามความปรารถนาของลูกหลานเหลนและญาติพี่น้องทุกประการเทอญ.

ท. เลียงพิบูลย์

๕๕๒ ถนนเพชรบุรี พระนคร

(ท. เลียงพิบูลย์)

คุณแม่ผิว พลายเวช

ชาตะ วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๒๒

มรณะ วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔

ประวัติย่อ

คุณแม่ผิว พลายเวช เกิดเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๒๒ ณ ตำบลบ้านทวาย อำเภอบ้านทวาย (ปัจจุบันเป็นตำบลยานนาวา อำเภอยานนาวา)

เป็นบุตรคนเดียวของนายอู นางอิ่ม สามีถึงแก่กรรมไปนานแล้ว มีบุตรชาย ๔ คน บุตรหญิง ๒ คน คุณแม่ผิวได้รับพระราชทานบำนาญพิเศษตลอดชีวิต เนื่องด้วยบุตรชายคนที่ ๔ นาวาอากาศตรี จรูญ ได้เสียชีวิตขณะที่ได้ปฏิบัติราชการ เมื่อคราวมหาสงครามเอเชียบูรพา

เริ่มป่วยเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึงแก่กรรมลงด้วยอาการสงบ เมื่อประมาณ ๕.๓๐ น. ในวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ รวมอายุได้ ๙๑ ปี ๘ เดือน ๑๒ วัน

ขณะพักอยู่ที่บ้านสำโรงเหนือ

บุตร–ธิดา–หลาน–เหลน ในงานบำเพ็ญกุศล

แม่คนเดียวของลูก

ตอนเช้าวันจันทร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๒ เด็กบอกว่าคุณยายไม่ค่อยสบาย บ่นว่าเป็นอะไรก็ไม่รู้ พูดไม่ค่อยชัด และทานอาหารได้น้อยมาก ก่อนลูกจะออกไปทำงาน เห็นแม่หลับอยู่บนเตียง ไม่กล้ารบกวนถาม คิดว่าคงไม่เป็นอะไรมาก แต่ก็อดเป็นห่วงไม่ได้

เมื่อกลับมาถึงบ้าน รีบเข้าไปดูแม่ทั้งที่ยังไม่เปลี่ยนเครื่องแต่งตัว ถามอะไรก็ไม่พูด นอนนิ่งเฉย เวลานั้นค่ำแล้ว จึงรีบไปเชิญหมอซึ่งเปิดคลีนิคไม่ไกลจากบ้าน เล่าอาการให้ฟัง หมอได้กรุณามาดูให้ทันที เมื่อตรวจอาการแล้วบอกให้ส่งโรงพยาบาลด่วน เนื่องจากความดันโลหิตค่อนข้างสูงมาก

ลูกตกใจ บอกให้แม่ทราบว่าจะส่งแม่ไปโรงพยาบาล ได้ยินเสียงแม่รับคำอยู่ในลำคอเบา ๆ เราจึงช่วยกันอุ้มแม่ขึ้นรถ ถึงโรงพยาบาลประมาณห้าทุ่มเศษ เมื่อนายแพทย์เวรได้ตรวจอาการดูแล้วจึงรับตัวไว้รักษา กว่าจะเสร็จเรียบร้อยประมาณตีสองของวันใหม่ คืนนั้นพี่สาวอยู่เฝ้าไข้

แม่กินอาหารไม่ได้ ทางโรงพยาบาลจึงต้องให้อาหารทางสายยาง ทั้งต้องให้อ๊อกซิเจนช่วยการหายใจ และให้น้ำเกลือด้วย ได้จัดพยาบาลพิเศษช่วยดูแลทั้งกลางวันกลางคืน และลูก ๆ ก็ผลัดกันเฝ้าไข้พร้อมทั้งหลานเหลนด้วยความเป็นห่วง

พอวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒ ทางโรงพยาบาลอนุญาตให้กลับบ้านได้ แต่แม่ยังอยู่ในสภาพที่ช่วยตัวเองไม่ได้เลย แม้อาการจะดีขึ้นกว่าเดิมก็ตาม หมอได้บอกว่าอาการดีขึ้นแล้ว แม้จะอยู่โรงพยาบาลต่อไปอาการจะดีกว่านี้อีกได้ไม่มากนัก

เมื่อออกจากโรงพยาบาลแล้วได้มาอยู่บ้านพี่เขยพี่สาวที่ซอยสว่างเพราะใกล้บ้านหมอที่คุ้นเคยมาก่อน ได้ปฏิบัติเหมือนอยู่โรงพยาบาลทุกอย่าง มีพยาบาลพิเศษคอยเฝ้าไข้ และมีผู้ช่วยซึ่งเป็นญาติ ๆ คอยผลัดเปลี่ยนอยู่ประจำทั้งกลางวันกลางคืน แม้อาการจะค่อย ๆ ดีขึ้นบ้างแต่ก็ยังช่วยตัวเองไม่ได้ แม้จะลุกนั่งด้วยตนเอง

ลูกหมั่นไปดูแลทั้งเช้าเย็นด้วยความเป็นห่วง หาความสบายใจไม่ได้เลยตลอดเวลาที่แม่ป่วย พวกลูกและญาติพี่น้องทุกคนอดที่จะขอบคุณท่านศาสตราจารย์นายแพทย์หิรัญ

สาหร่ายทอง ที่ให้ความเอาใจใส่ตลอดมา แม้ฝนจะตกน้ำจะท่วม ท่านก็อุตส่าห์มาเยี่ยมไข้ บางครั้งท่านกำลังทานอาหารอยู่ เด็กที่นำรายงานไปส่งเล่าให้ฟังว่า ท่านเรียกเข้าไปซักถามอาการป่วยทันที ไม่ต้องให้รอจนอิ่มเสียก่อน ท่านเคยพูดกับลูกว่า "คุณไพเรื่องเงินทองไม่ต้องห่วงเมื่อยังหายใจอยู่ก็ต้องรักษากันไป"

ลูกได้ยินแล้วรู้สึกตื้นตันใจ วิญญาณของแม่ทราบคงจะปีติเพราะท่านเป็นที่พึ่งและอุ่นใจสำหรับคนไข้และญาติพี่น้องลูกหลาน

ในระหว่างป่วย ได้มีพระคุณเจ้าตลอดทั้งแม่ชีวัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ และพระคุณเจ้าวัดสัมพันธวงศ์ (วัดเกาะ) ได้กรุณามาเยี่ยมหลายครั้ง แม้หลังจากแม่ถึงแก่กรรมแล้ว พระคุณเจ้าพร้อมด้วยแม่ชีจากวัดอโศการามและพระคุณเจ้าจากวัดสัมพันธวงศ์ ได้รับเป็นเจ้าภาพสวดศพ ๒ คืน ทั้งที่การเดินทางกลับวัดอโศการามกลางคืนทั้งไกลและไม่สะดวกกับได้จัดหาทุกสิ่งทุกอย่างมาพร้อม พวกลูกหลานทุกคนอดที่จะขอบคุณเสียมิได้

ก่อนแม่จะจากโลกนี้ไปลูก ๆ ได้ชวนพูดชวนคุยเพื่อให้ท่านอุ่นใจที่ลูก ๆ และญาติ ๆ ไม่เคยปล่อยให้ท่านอยู่เดียว

ฅายว้าเหว่และไม่เคยห่างจากแม่ หลายครั้งที่แม่มีอาการหนัก ไม่พูดไม่จา หลับตานิ่งเฉยเป็นเวลาร่วมเดือน พอท่านฟื้นไข้ ลูกมักจะถามท่านเสมอว่า "แม่จ๋า แม่จำหนูได้ไหมจ๊ะ" แม่จะตอบว่า จำได้ทุกครั้ง มีอยู่ครั้งหนึ่งที่แม่ตอบอย่างอ่อนหวานชัดเจนว่า "จำได้ซีทำไมจะจำไม่ได้ล่ะ" เพียงได้ยินแต่เสียงแม่ก็จำได้ เพราะขณะพูดแม่ยังไม่ลืมตาบางครั้งลูกก็ถามว่า

"แม่อยากได้อะไรบ้างจ๊ะ แม่ส่ายหน้าและพูดเบา ๆ ว่า "ไม่อยากได้อะไรทั้งนั้น" ลูกถามต่อไปว่า "แม่อยากทานอะไรจ๊ะ" แม่ตอบว่า "ไม่อยาก-ไม่หิว" ลูกได้พูดต่อไปว่า "แม่ไม่ต้องห่วงพวกหนูหรอกนะจ๊ะ แม่ทำใจให้สบาย" แต่แล้วลูกก็ไม่นึกว่าจะได้ยินเสียงพูดช้า ๆ อย่างชัดถ้อยชัดคำติดต่อกันว่า "ห่วงซี-ทำไมจะไม่ห่วงล่ะ" เสียงพูดของแม่แจ่มใสทำให้น้ำตาพาลจะไหลออกมา ลูกตื้นตันใจจนไม่อยากให้แม่ต้องเห็นน้ำตาของลูก ตั้งแต่เจ็บยังไม่เคยได้ยินถ้อยคำที่ชัดเจนเช่นนี้ จะไม่มีวันลืมคำพูดของแม่คำนี้ในชีวิตของลูกเลย ได้พยายามกลืนความตื้นตันใจแล้วบอกแม่ว่า "หนูกับพี่อำพันก็เป็นผู้ใหญ่อายุมากแล้ว แม่ไม่ต้องเป็นห่วงพวกหนู

นะจ๊ะ" แม่ยกศีรษะขึ้นจากหมอนเล็กน้อยพร้อมกับหัวเราะชอบใจใหญ่ ภาพและน้ำเสียงของแม่ครั้งนี้ติดตาประทับใจลูกเหลือเกิน จะไม่มีวันลืมในชีวิตของลูกตลอดไป

ชีวิตของลูกมีแม่คนเดียว และเป็นแม่ที่รักลูกใกล้ชิดลูกมากที่สุด นับแต่ลูกได้มีโอกาสลืมตาดูโลก แม้เมื่อเติบโตแม่ก็ยังเป็นกำลังใจของลูก เป็นที่พึ่งทางใจของลูกตลอดมา แม่ให้คำปลอบประโลมใจแก่ลูก เป็นพระของลูกโดยแท้ แต่บัดนี้แม่คนเดียวของลูกได้จากไปแล้ว ขอให้วิญญาณของแม่จงไปสู่สุคติ แม่ของลูกไม่เคยทำบาปทำกรรมไว้เลย หากชาติหน้ามีลูกขออธิษฐานให้ได้เกิดมาเป็นลูกของแม่ต่อไป.

ลูกของแม่

สงกรานต์สมัยเก่า

เมื่องานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ในปลายเดือนวันที่ ๓๑ ธันวาคมเข้าสู่วันที่ ๑ มกราคม บางแห่งประชาชนทั้งวัยรุ่นหรือวัยกลางคนทั้งหญิงชายต่างก็พากันส่งเสียงเฮฮา บางแห่งก็เอะอะร้องรำทำเพลงไปตามอารมณ์ รู้สึกว่าผู้ชายที่เอะอะส่วนมากดื่มสุราเมาฉลองส่งท้ายปีเก่าและต้อนรับปีใหม่แบบฝรั่งอย่างสนุกสนาน ความเมาทำให้มนุษย์ไม่ค่อยจะระวังตัวของตัวเอง กิริยาท่าทางก็เปลี่ยนไป ความสุภาพเรียบร้อยก็หาไม่ค่อยจะได้ คำหยาบคายซึ่งธรรมดาคนไม่เมาพูดไม่ออกแต่เมื่อเมาแล้วก็ตะโกนออกมาไม่สนใจใครจะรำคาญหรือคิดอย่างใด คิดว่า

ฉันมีสิทธิอิสระฉลองปีใหม่ โลกนี้เป็นของพวกฉันทำได้เต็มที่ ความเมาทำให้คนขาดสติเกิดประมาท เกิดอุบัติเหตุรถชนกัน ชนต้นไม้ ชนเสาไฟข้างถนน เกิดขึ้นอย่างมากมายกว่าธรรม-ดา เป็นเหตุให้พวกที่ฉลองส่งปีเก่ารับปีใหม่ต้องไปนอนโรงพยาบาลนับไม่ถ้วน ที่เป็นศพไปก็มีไม่น้อย เกือบจะเป็นเรื่องธรรมดาคนที่ไม่รู้จักก็หมดความสนใจนอกจากญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ที่ตายก็ตายไป ที่บาดเจ็บยังไม่ตายก็รักษากันไป ที่ยังไม่เป็นอะไรก็สนุกสนานโต้รุ่งโต้แจ้งกันต่อไป นี่เป็นชีวิตยุคขึ้นปีใหม่แบบสากลคือวันที่ ๑ มกราคมเป็นต้นปี เมื่อคิดดูแล้วก็เศร้าใจว่ามนุษย์ทั่วโลกที่ถือคริสต์ศักราชรวบรวมอุบัติเหตุในวันขึ้นปีใหม่รวมทั้งประเทศไทยด้วยก็จะเห็นตัวเลขของคนต้องเสียชีวิตเพิ่มในงานฉลองปีใหม่มากมายอย่างน่าสลดใจ เมื่อสมัยก่อนวันคริสต์มาสและวันขึ้นปีใหม่มีแต่พวกฝรั่งเท่านั้นที่เมาเหล้าสนุกสนานเฮฮา เพราะเป็นปีใหม่ขึ้นศักราชของชาวคริสต์เขา เวลานั้นฝรั่งอยู่ในเมืองไทยมีไม่มากมายเท่าใดแต่ก็เกิดอุบัติเหตุทุกปี ข้าพเจ้าจำได้ปีหนึ่งฝรั่งเมาขับรถออกจากสนามม้าสระปทุมกลางดึก รถวิ่งเข้าชนต้นก้ามปูปี้แบนทั้งรถทั้งคน แต่บัดนี้เราได้นำไปรวมขึ้นปีใหม่

แบบสากลเข้าด้วยก็ยิ่งเพิ่มคนเมาขับรถเกิดอุบัติเหตุตายมากขึ้น ถ้าไม่คิดนึกว่าสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตัวปล่อยให้มันผ่านไปก็เป็นธรรมดา สมัยปู่ย่าตายายครั้งนั้นสงกรานต์เป็นวันกำหนดขึ้นปีใหม่ของไทย การนับมีชื่อสิบสองนักษัตรเริ่มต้นด้วยปีชวดหนู ฉลูวัว เถาะกระต่าย เมื่อครบสิบสองปีก็เวียนมานับใหม่เช่นเดียวกับวันเริ่มนับวันอาทิตย์ ๑ จันทร์ ๒ อังคาร ๓ สงกรานต์ปีใหม่ของไทยเราส่วนมากมักจะตกกลางเดือนเมษายนและเดือน ๕ ของไทย แล้วแต่จะโคจรของดวงอาทิตย์ตามวิธีคำณวนของโหรเมื่อใด ก็เป็นวันศักราชใหม่เถลิงศกขึ้นพุทธศักราช

สำหรับเมืองไทยเรามีพุทธศักราชซึ่งปัจจุบันนี้ใช้ประจำและยังมีจุลศักราชแลศักราชของกรุงรัตนโกสินทร์นับแต่สร้างกรุงเทพพระมหานคร ฯ มา ขอยกเอาแบบเก่าแก่ของไทยเราคือวันสงกรานต์ ปีนี้ก็เริ่มต้นด้วยขึ้นศักราชใหม่ตรงกับวันศุกร์ที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๔ แลขึ้นจุลศักราชใหม่หรือ จ ศ. ๑๓๓๓ แลรัตนโกสินทร์ศกหรือ ร.ศ. ๑๙๐ ซึ่งตรงกันในวันขึ้นศักราชใหม่เป็นวันเดียวกัน สมัยโบราณยังมีมหาศักราชซึ่งบัดนี้คนรุ่นสมัยปัจจุบันคงลืมและหมดความสนใจ

การค้นหาที่มาของเทศกาลสงกรานต์นั้นยังคงหาต้นเรื่องที่แท้จริงพอที่จะเชื่อถือเป็นประวัตินั้นยังไม่แน่ใจ แม้จะได้ยินได้ฟังผู้ใหญ่เล่าให้ฟังเมื่อเด็ก ๆ เมื่อเราเติบโตขึ้นแล้วพิจารณาดูก็คิดว่าเป็นนิทานเสียมากกว่า ข้าพเจ้าเอาแต่เรื่องคนเก่าเล่าดีกว่า เรื่องย่อว่าท้าวมหาสงกรานต์หรือกบิลพรหมไปแพ้พนันก็ต้องตัดหัวตัวเอง แต่ท้าวมหาสงกรานต์หรือกบิลพรหมนั้นมีฤทธิ์เดชมาก หัวตกดินไม่ได้ หากตกถึงดินก็จะเกิดไฟไหม้โลกจะถูกทำลาย มนุษย์ก็จะตายเป็นจุลหมดสิ้นไป หากจะตกลงในมหาสมุทรน้ำก็จะเหือดแห้งลงปลาน้อยปลาใหญ่ก็จะพากันตายหมด ฉะนั้นลูกสาวทั้งเจ็ดได้นำเอาพานทองมารับเอาหัวของพ่อไว้ แล้วลูกสาวทั้งเจ็ดก็ผลัดกันจัดเป็นขบวนแห่ปีละหนึ่งครั้งเป็นเวรมารับหัวของพ่อซึ่งอยู่ในพานทองชูขึ้น ผลัดเปลี่ยนเวียนกันคนละปี เท่าที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง พิจารณาดูเป็นนิทานนิยายเก่าแก่ คนสมัยก่อนเล่าต่อ ๆ กันมา แลบางท่านก็เล่าแผลงแตกต่างกันออกไปไม่เหมือนกัน ทั้งปฏิทินสมัยก่อนก็ยังพิมพ์เป็นรูปนางสงกรานต์ขายปีละแผ่น ชาวบ้านซื้อไว้ปิดข้างฝาบ้านทุกปี คนโบราณเชื่อถือกันมาก เช่นปีไหนปฏิทินประจำปีบอกว่านางสงกรานต์หลับตา ถือว่าปีนั้น

ประชาชนชาวบ้านชาวเมืองจะเป็นโรคตาแดงกันมากเป็นต้น และดูว่าปีไหนน้ำน้อยปีไหนน้ำมากมักจะดูนาคให้น้ำเป็นสำคัญ ถ้าปีไหนพญานาคให้น้ำหลายตัวน้ำก็น้อยเพราะคนโบราณว่าพญานาคมากตัวมักเกี่ยงกัน ถ้าปีไหนพญานาคให้น้ำน้อยตัวปีนั้นน้ำก็มากเพราะพญานาคไม่เกี่ยงกัน เมื่อเราเป็นเด็กชอบซักถาม ผู้ใหญ่ก็มักจะบอกแต่เพียงว่าผู้ใหญ่ผู้เฒ่าท่านเล่าให้ฟังต่อ ๆ กันมาเท่านั้น ข้าพเจ้ายังนึกสงสัยว่าทำไมปีใหม่วันสงกรานต์จึงไม่ใช้เดือนอ้ายซึ่งเป็นเดือนที่ ๑ ของไทย แต่กลับมาใช้เดือน ๕ ของไทยเกือบจะเป็นกลางปี และทั้งเดือนเมษายนมักผ่านไปเป็นกลางเดือน ต่อมาทางการเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ให้ตรงกับวันที่ ๑ เมษายน นับวันเริ่มต้นแทนที่จะใช้กลางเดือนเมษายนซึ่งส่วนมากตรงกับวันที่ ๑๓ ซึ่งเลขตัวนี้ฝรั่งเขาถือแต่ไทยเราไม่สนใจ เพราะความรู้สึกไม่เหมือนกัน ส่วนประชาชนชาวบ้านก็ยังคงถือประเพณีเดิมรักวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่เปลี่ยนตามสุริยคติ ส่วนวันที่ ๑ เมษายนนั้นถือเป็นปีใหม่ทางราชการจึงเรียกว่าปีใหม่หลวง ส่วนสงกรานต์เรียกว่าปีใหม่ชาวบ้านทำให้สงสัยคิดว่าทำไมนะคนโบราณเป็นคนมีเหตุผลจึงใช้วันสงกรานต์เดือน ๕ ครั้ง ๆ

กลางๆ ควรจะใช้เดือนอ้ายหรือเดือนหนึ่งเริ่มต้นปีใหม่ ถ้าจะพูดถึงพุทธศาสนาการขึ้นศักราชใหม่เราก็ควรใช้ถือเอาวันวิสาขะบูชาเป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ เพราะเป็นวันสำคัญคล้ายวันประสูติและตรัสรู้และเสด็จทรงดับขันธปรินิพพาน จะพูดได้ว่าเป็นวันยิ่งใหญ่ของโลก ข้าพเจ้าเคยนมัสการถามพระคุณเจ้าบางองค์ท่านก็บอกว่า ทางสงฆ์ที่เริ่มบอกขึ้นศักราชใหม่นับวันวิสาขะบูชามานานแล้วแต่ก็เพียงบางองค์ที่ท่านกรุณาแจ้งให้ทราบ แต่ข้อสงสัยทำไมจึงลักลั่น เราถือพุทธศาสนาควรที่ทั้งชาวบ้านกับชาววัดควรจะใช้ลำดับเดียวกัน เมื่อก่อนเราได้ทราบจากผู้เฒ่าผู้แก่ว่ามีมหาศักราชเก่าแก่มาก่อนแล้วต่อมาก็ได้อ่านพบใน "พระราชพิธีสิบสองเดือน" พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกล่าวว่า กรุงสยามเคยมีมหาศักราชซึ่งใช้มาเก่าแก่จนไม่สามารถทราบว่าตั้งมาแต่ครั้งใด ผู้ใดเป็นผู้ตั้ง สำหรับจุลศักราชนั้นมีมาสมัยพระร่วงเจ้ากรุงสุโขทัย ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าพุทธศักราชนี้คงตั้งภายหลังเวลานั้นคงมีเป็นสามศักราช ต่อมาก่อตั้งกรุงรัตนโก-สินทร์เกิดขึ้นก็มีศักราชใหม่ ฉะนั้นจึงยกเลิกมหาศักราชซึ่งไม่รู้ที่มาและไม่มีความสำคัญทางศักราช ทั้งมหาชนก็ขาดความสนใจ

จึงได้ยกเลิกออกเสียเริ่มนับปีสร้างกรุงรัตนโกสินทร์เข้าแทน

แต่เมื่ออ่านพระราชนิพนธ์พระราชพิธีสิบสองเดือนตอนหนึ่งทรงกล่าวหนังสือของลาโลแบร์เป็นราชทูตฝรั่งเศสเข้ามาในครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแต่งจดหมายเหตุว่าด้วยเรื่องเมืองไทย เมื่อได้อ่านแล้วก็รู้สึกแปลก ๆ ถ้าจะพูดแล้วก็ยังต้องเสียเวลาอีกมากเพราะตั้งใจจะพูดเพียงย่อ ๆ เรื่องสงกรานต์ปีใหม่ของไทยสมัยเก่าและการลักลั่นของพุทธศักราชเท่านั้น

ถ้าเราจะพิจารณาดูให้ถี่ถ้วน จะเห็นได้ว่าเดือนเมษายนหรือเดือน ๕ นั้นเป็นเวลาที่มีความร้อนสูงสุด ประชาชนชาวเมืองไม่มีความสบายทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นฤดูร้อนที่ทรมานอย่างสาหัส ความทารุณของดินฟ้าอากาศคงจะรู้กันดีสมัยนั้นยังไม่มีพัดลมไฟฟ้าหรือห้องมีความเย็น เราจะเห็นได้ว่างานเล่นสงกรานต์สมัยเก่าคนโบราณฉลาดมีนโนบายที่คิดให้ประชาชนหันมาสนใจในการสนุกสนานรื่นเริงให้ผ่อนคลายในเวลาความร้อนจัดสุดขีด ประชาชนพากันเล่นสงกรานต์รดน้ำเป็นเทศกาลที่สนุกสนานที่สุดของรอบปี ทำให้ลืมความร้อนความทรมานของดินฟ้าอากาศผ่านไปได้โดยหันความสนใจใน

ทางสนุกสนาน

เมื่อพูดถึงดินฟ้าอากาศแล้วก็อดคิดเปรียบเทียบกับยุโรป และประเทศที่อยู่ในจุดหนาวที่สุดและเป็นเวลาหนาวที่แสนจะทุกข์ทรมาน ในเดือนธันวาคมแลมกราคมติดต่อกัน แต่เขาก็มีงานเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ให้ชาวบ้านชาวเมืองสนุกสนานที่สุดในรอบปีเช่นกัน ทำให้มนุษย์หันความสนใจจากความหนาวสั่นเยือกเย็นที่แสนทรมานเหความรู้สึกไปหาความสนุกสนานจนกว่าความหนาวจะผ่านพ้นไป

เมื่อจะพิจารณาดูแล้วประเทศไทยเรามีความร้อนเป็นฤดูที่หาความสุขสบายไม่ได้ แต่หน้าหนาวเป็นเวลาสบายไม่หนาวมาก ส่วนทางยุโรปและทางด้านตะวันตกนั้นเป็นเวลาที่หนาวจัดที่ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจที่สุด ซึ่งดินฟ้าอากาศตรงข้ามกับบ้านเรา นี่เป็นสิ่งที่น่าคิดเพราะเราต่างมีศาสนาและการปฏิบัติคนละแนว เวลาหนาวของเขาต้องดื่มเหล้าเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย แต่ของเราเวลาร้อนต้องดื่มน้ำแก้กระหาย คอแห้งผิดกันอย่างตรงกันข้ามในอากาศร้อนและหนาว แต่รวมจุดแล้วทุกศาสนาก็คือสอนให้คนให้ละความชั่วปฏิบัติแต่ความดีเช่นกัน

ข้าพเจ้าอยากจะพูดถึงตัวเองที่เคยได้รู้ได้เห็นเมื่อครั้งยังเป็นเด็ก มีความรู้สึกว่าเรามีเวลาสนุกสนานตื่นเต้นที่สุดปีละ ๓ ครั้ง คือในวันเทศกาลตรุษสงกรานต์ ในวันเทศกาลตรุษจีนและวันเฉลิมพระชนมพรรษา

จะขอพูดแต่เทศกาลตรุษสงกรานต์เมื่อสมัยเด็ก ก่อนวันสงกรานต์ ๒–๓ วัน ตามบ้านชาวไทยแทบจะทั่วทุกบ้านจะกวนขนมและทำขนมต่าง ๆ ที่สามารถเก็บไว้กินได้นานวัน มีกาลาแม ข้าวเหนียวแก้ว ข้าวเหนียวแดง และขนมอื่น ๆ เช่น ขนมเทียนมะพร้าวไม่มีไส้ เมื่อทำเสร็จแล้วก็นำไปแจกตามเพื่อนบ้านใกล้เคียงทั้งจีนและไทย เพราะเวลาตรุษจีนก็มักเอาของมาให้จึงตอบแทนด้วยน้ำใจของคนสมัยนั้น ตอนรุ่งขึ้นจะเป็นวัน สงกรานต์ ชาวบ้าน ต่างก็ จะลุก ขึ้นแต่หัวดึก โขลกน้ำพริก ขูดมะพร้าว เสียงกระต่ายขูดมะพร้าวดังแทบทั่วตำบล หมู่บ้านหรือทั่วเมืองทุกบ้านที่เป็นคนไทยถือพุทธ-ศาสนา การทำบุญสมัยก่อนเป็นด้วยจิตศรัทธามีความอดทนไม่ง่วงเหงาหาวนอน ทำงานอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย พอเสียงไก่ขันต่างก็หุงข้าวต้มแกง จัดใส่ภาชนะกันเสร็จเรียบร้อยแล้วอาบน้ำชำระร่างกายเตรียมตัวไปทำบุญที่วัดใกล้บ้าน ส่วน

เด็กเมื่ออาบน้ำแล้วผู้ใหญ่ก็จัดแจงใส่เสื้อผ้าใหม่ ๆ สีสดงดงาม ซึ่งวันธรรมดาไม่มีโอกาสแต่งนอกจากวันตรุษ ใครมีอะไรก็นำมาแต่งมีสร้อยคอทองคำ มีลูกประคำทอง กำไลก้านแข็ง สร้อยข้อมือ จี้พลอยจี้เพชรสีต่าง ๆ แขวนห้อยคอ นอกนั้นยังมีกำไลตีนเป็นเงินเป็นนาคสำหรับเด็ก บางคนรุ่นแล้วก็ยังใส่ การแต่งกายไม่ว่าหญิงชายเด็กผู้ใหญ่ก็แต่งกันตามวัย เราเด็ก ๆ ตื่นเต้นรู้สึกว่ามันโก้พิลึก นาน ๆ จะได้แต่งตัวสวย ๆ เด็กผู้ชายมักใส่เสื้อกุยเฮงมีสีเม็ดมะปรางบ้าง สีแสดบ้าง สีเขียว เหลือง นวล มีสีต่าง ๆ เด็กหญิงชายที่ไว้จุกพ่อแม่ก็เกล้าจุกขมวดไว้กลางแล้วก็มีเครื่องทองครอบบน แล้วก็มีปิ่นทองคำปักจุก พอสว่างเด็ก ๆ ชายหนุ่มหญิงสาวผู้ใหญ่ต่างก็ออกจากบ้านไปกันเป็นหมู่เป็นพวก ผู้ใหญ่ก็มีหาบหม้อแกงที่แบกถาดขนมก็มี ต่างก็แต่งกายเสื้อสีฉูดฉาดผัดหน้าทาแป้งแต่งให้สวยเป็นพิเศษ ผู้หญิงสาวที่ไว้ผมทรงดอกกระทุ่ม ก็แลดูสวย ของสมัยนั้นตามความนิยม หญิงสาวบางคนก็ไว้ผมยาวประบ่า ส่วนมากนุ่งผ้าลายดอกสีระกำ ผ้าม่วงและผ้าแพรสี ห่มผ้าจีบสะไบเฉียงมักจีบพับเป็นรอยพัด ส่วนมากเป็นสีเหลืองนวลผัดหน้าทาแป้งปนขมิ้น

น้อย ๆ ขับผิวให้ขาวเหลืองสวยขึ้น บางคนก็ประแป้งแต้มขนาดเท่าเม็ดข้าวสารตามใบหน้าทั่วไปรู้สึกหน้าตาคมขำงามสำหรับความรู้สึกของเด็กอย่างข้าพเจ้า พวกหนุ่ม ๆ ก็มักใส่เสื้อสีคอพวงมาลัยนุ่งผ้าม่วงสีน้ำเงินหรือสีชมพู คาดเอวด้วยผ้าขาวม้าไหมโคราช ทุกคนมีหน้าตายิ้มแย้มพูดจาไพเราะแสดงกิริยาวาจารื่นเริงสนุกสนานผิดกว่าวันธรรมดา วันปกติผู้ใหญ่พ่อแม่ส่วนมากมักจะไม่ยอมให้ลูกที่กำลังสาวไปไหนมาไหนเป็นอิสระ วันธรรมดาหญิงสาวมักทำงานอยู่แต่ในบ้านผู้ใหญ่ไม่ค่อยให้ออกนอกบ้าน แต่วันสงกรานต์พ่อแม่ก็ปล่อยให้เป็นอิสระกับเพื่อนสาว ๆ บางทีก็มีผู้ใหญ่คุมไปทำบุญที่วัดซึ่งเป็นโอกาสของหนุ่มรู้ว่าบ้านไหนมีสาวสวยที่ได้เห็นมาร่วมกันทำบุญที่ในวัด เช้าขึ้นในวัดเต็มไปด้วยพวกชาวบ้านพาลูกหลานพร้อมด้วยอาหารคาวหวานมาทำบุญ หญิงสาวมักอุ้มขันเงินใส่ข้าว ส่วนพวกผู้ชายหนุ่ม ๆ ที่กล้าก็มักเข้าไปขันอาสาพวกสาว ๆ หาบหม้อข้าวหม้อแกง หนุ่มที่ขลาดอายก็แอบมองชมโฉมอยู่ไกล ๆ วันสงกรานต์ทำบุญเป็นที่สนุกสนานเฮฮา ผู้ใหญ่ก็ไม่กีดกันนานทีปีหน เวลานั้นข้าพเจ้ายังจำได้ว่าพ่อแม่แต่งตัวให้ทั้งเสื้อทั้งกางเกงใหม่ทั้งชุด

นอกนั้นก็ยังมีสร้อยคอจี้ฝังเพชรฝังพลอยสีต่าง ๆ ยังมีกำไลมือแล้วยังแถมแจกเงินให้อีก พอไปถึงวัดก็เห็นบนศาลาเขาตั้งบาตรเรียงรายไว้เป็นแถวและฝาบาตรหงายไว้ข้าง ๆ นอกจากนั้นยังมีสำรับถ้วยชามเปล่าวางไว้อีกที่หนึ่ง หงายฝาชามไว้ห่างจากบาตรพอสมควร เมื่อได้เวลาชาวบ้านหญิงชายเด็กผู้ใหญ่ก็ตักข้าวใส่บาตร ที่มีแกงก็ตักใส่ถ้วยชามในสำรับเมื่อเต็มก็ปิดฝา ที่มีผลไม้ กล้วย อ้อย ขนมต่างก็ใส่ฝาบาตรที่หงายอยู่ข้าง ๆ เริ่มใส่แต่บาตรต้นแรก คงจะเป็นของท่านสมภารเจ้าวัด บาตรรองลงมาก็คงเป็นของพระอาวุโสเรียงตามลำดับกันจนไปถึงบาตรสามเณรอยู่ปลาย ๆ แถว การใส่บาตรคนมาก ๆ มีทั้งหนุ่มสาว เด็กผู้ใหญ่อย่างชุลมุนนั้นรู้สึกว่าบรรยากาศสดชื่นสนุกสนานเป็นกันเอง พระสงฆ์ตามวัดมีอาหารบริบูรณ์เหลือฉันเหลือกิน นี่เป็นประเพณีชีวิตเก่า ๆ เมื่อข้าพเจ้าวัยเด็กยังจำได้อย่างติดหูติดตาอย่างไม่ลืม ข้าพเจ้าพูดถึงแต่เพียงตำบลบ้านเกิดที่ได้เติบโตมาจึงรู้เห็นด้วยตนเองแต่ที่อื่น ตำบลอื่นจะมี ประเพณี แตกต่าง อย่างใด ข้าพเจ้าก็ ไม่ทราบ คงเพียงรู้แต่ไม่เห็นว่ามีสภาพเช่นเดียวกันทุกวัด สมัยนั้นไก่วัด หมูวัด หมาวัดมีมากมาย แต่ไม่เคยอดเพราะอุดมสมบูรณ์

เมื่อชาวบ้านใส่บาตรเรียบร้อยแล้วก็มีผู้ศรัทธากล่าวนำถวายข้าวสงฆ์แล้วพระท่านก็ให้รับศีล พวกชาวบ้านหนุ่มสาวเด็กผู้ใหญ่ต่างก็นั่งสงบนิ่งพนมมือเมื่อรับศีลว่าตามพระ เมื่อจบแล้วก็กราบลงหมายถึงว่าวันนั้นเราได้ทำบุญทำทาน รับศีลไว้ปฏิบัติโดยเคร่งครัดแล้ว สมัยก่อนตามปกติพวกนักดื่มจะไม่ดื่มในพรรษาแล้วผู้ใหญ่สมัยนั้นก็ยังเว้นการดื่มในวันโกนวันพระอยู่แล้ว แต่พวกที่ไม่ยอมเว้นแม้แต่วันพระวันโกนแลเข้าพรรษาก็มีไม่มาก ถ้าใครเมาเกะกะในเขตวัดก็มีอาญาวัดลงโทษได้ ส่วนมากปฏิบัติเคร่งในศีล ๕ ฉะนั้นงานตรุษสงกรานต์ปีใหม่ไทยจะหาคนขี้เมามีน้อยนอกจากพวกติดเหล้าอดไม่ได้จริง ๆ เท่านั้น และเห็นจะเป็นทั้งดินฟ้าอากาศร้อนจัดอยู่แล้วถ้ายิ่งกินเหล้าอาจเผาทั้งภายนอกภายในยิ่งขึ้น จึงหาคนเกะกะในเทศกาลสงกรานต์ได้ยากและส่วนมากปฏิบัติตนให้เป็นศิริมงคลไม่พูดหยาบคาย ไม่โมโหมีความอดกลั้นเป็นพิเศษ ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งเหล่านี้เห็นจะปฏิบัติแบบเดียวกับคนจีนซึ่งในวันตรุษจีนวันแรกคือวันถือ ถ้าทำสิ่งที่เป็นมงคลตลอดวันก็จะเป็นศิริมงคลตลอดปี ถ้าวันถือทำไม่ดีพูดหยาบคายก็จะเป็นอัปมงคลตลอดปีเช่นกัน และส่วน

มากปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีการแจกอัฐแจกเงินให้เด็ก ๆ พวกญาติลูกหลานเด็กบ้านใกล้เรือนเคียง รู้สึกว่าเด็กในสมัยนั้นปีหนึ่งได้เงินหลายบาทพร้อมทั้งตื่นเต้นสนุกสนาน ส่วนมากพวกเด็ก ๆ มักได้สตางค์มาเล่นหยอดหลุม เล่นบ้อหุ่นหรือล้อต๊อดตามลานวัดลานโบสถ์ ผู้ใหญ่สมัยก่อนโดยเฉพาะผู้หญิงสูงอายุมีศีลธรรมจิตใจสูงแผ่ความเมตตาปรานีทั่วไปให้ความเอ็นดูเด็ก ๆ มักจะเรียกว่าลูกแล้วก็มักแจกเงินและขนมให้กิน ความรู้สึกในเวลาเด็กนั้นไม่ได้สนใจอะไรเมื่อจะเรียกว่าลูกหรือหนูหรืออ้ายหนูก็เหมือนกันขอให้ได้เงินแจกและมีขนมกินก็แล้วกัน ไม่ได้นึกว่าการเรียกนี้ออกจากปากได้ก็ด้วยความรักความเอ็นดูจากใจจริงของคนสมัยก่อนรุ่นเก่า ๆ ไม่เคยนึกว่าท่านเอ็นดูแผ่เมตตาเป็นกุศล บางครั้งเราก็คิดแต่เพียงว่ายายคนนี้ไม่ได้เป็นญาติมาเรียกเราเป็นลูกและแจกเงินแจกขนมไม่ได้ทำอะไรให้แกเลยแกคงเป็นคนใจดีมาก ต่อมาภายหลังเมื่อมีความคิดแล้ว เมื่อเห็นพ่อแม่เราเรียกคนแก่คนเฒ่าว่าพ่อว่าแม่ทั้งไม่ได้เป็นญาติก็คิดได้ว่านี่เขาเรียกเพราะความเคารพนับถือว่าเป็นผู้ใหญ่ควรแก่การเคารพ ฉะนั้น

การที่ผู้ใหญ่ที่เคยเรียกเราว่าลูกนั้นด้วยให้ความรักความเอ็นดู จึงเข้าใจดีต่อภายหลัง

เมื่อยามเทศกาลสงกรานต์วัดแถวบ้านที่ข้าพเจ้าเกิดเติบโตขึ้นมานั้นตอนเช้ามีการทำบุญใส่บาตรแล้วพอตกสายก็ได้ยินเสียงพิณพาทย์โหมโรงตีกลองตูม ๆ ต้อม ๆ เรียกร้องให้ชาวบ้านอุ้มลูกจูงหลานมาดูลิเก เพราะฉลองงานก่อพระเจดีย์ทรายเป็นประจำอยู่ตลอดมา แม่ได้ถูกเชิญให้ไปนั่งเทียนเห็นจะเป็นเพราะแม่เป็นคนเก่าแก่ของตำบลแลมีคนรู้จักส่วนมากก็เป็นคนตำบลเดียวกันเห็นหน้าก็ช่วยติดเทียนทำบุญด้วย การนั่งเทียนเวลานั้นหมายถึงมีเทียนขนาดเท่าข้อมือสูงประมาณศอกกว่าตั้งปักอยู่กลางโต๊ะมุก ผู้ที่เข้าไปทำบุญในวัดและพวกก่อพระเจดีย์ทรายก็จะมีธง มีดอกไม้ธูปเทียนแจกผู้ศรัทธามักจะเอาเหรียญบาทเหรียญสลึงเข้าไปติดเทียนโดยเอาเงินปักผังจมไว้ที่ลำเทียน ถ้าเป็นแบ๊งค์ใบละ ๑๐ และ ๒๐ บาทก็ใช้ไม้เสียบเป็นธงแล้วไปปักไว้ที่ต้นเทียน วันหนึ่งมีผู้บริจาครวบรวมแล้ววันละร้อยกว่าสองร้อยบาท ทางวัดต้องเสียค่าหาลิเกโรงใหญ่ตัวมากมาเล่นฉลองวันละ ๑ ชั่งหรือแปดสิบบาทในระยะ ๓ วัน หักค่าใช้จ่ายแล้วยังมีเงินเข้ากองกุศลทางวัดอีกหลายร้อยบาท ข้าพเจ้าเป็นเด็กที่ชอบสอดรู้สอดเห็นจึงถาม

ซอกแซก แม่ไปนั่งเทียนในวันก่อพระเจดีย์ทรายแทบทุกปี ทางวัดมาขอให้ไปช่วยนั่งเทียน ถ้าแม่มีเวลาว่างไม่เจ็บไข้ก็มักไม่ขัด เพราะแม่ถือว่าเป็นการสร้างบุญเหมือนกัน

วันตรุษสงกรานต์นอกจากทำบุญใส่บาตรในวัดแล้วก็ยังมีก่อพระเจดีย์ทราย แต่การก่อพระเจดีย์ทรายนั้นมิใช่จะมีในวันสงกรานต์ทั่วทุกวัด บางวัดก็มาก่อเอาวันสงกรานต์นักขัตฤกษ์เดือนหกก็มี งานสงกรานต์นักขัตฤกษ์เดือนหกนี้คงจะมีในต้นรัชกาลไหนคนเฒ่าคนแก่สมัยนั้นไม่ได้บอก เล่าแต่เพียงว่าพวกทหารที่ไปขัดตาทัพตามชายแดนในราชการสงคราม เมื่อมีคำสั่งให้เลิกทัพกลับต่างก็ดีใจจะได้กลับให้ทันเวลามาก็ถึงได้เล่นสงกรานต์เดือนห้าในเมืองหลวง แต่การเดินทัพสมัยนั้นต้องเดินป่าไม่สะดวกล่าช้าเพราะไพร่พลส่วนมากต้องเดินด้วยเท้า การเดินทัพจะเดินเร็วเหมือนปัจจุบันไม่ได้ ฉะนั้นกำหนดที่จะกลับมาถึงเมืองหลวงก็ไม่ทันเพราะเวลาเล่นสงกรานต์ก็ได้ผ่านพ้นไปแล้ว พวกทหารที่กลับจากขัดตาทัพต่างก็มีความเสียดายและเสียใจที่มาไม่ทัน เพราะงานสงกรานต์นับว่าเป็นงานสนุกสนานที่สุดในกรุงสยามในสมัยนั้น ปีหนึ่งมีครั้งเดียว เมื่อทรงทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้า

อยู่หัวก็ทรงมีพระทัยสงสาร จึงทรงพระกรุณาให้ประกาศให้มีงานนักขัตฤกษ์สงกรานต์เดือน ๖ ให้เหมือนสงกรานต์เดือน ๕ เพื่อให้พวกนักรบทหารหาญได้มีโอกาสได้เล่นตรุษสงกรานต์อีกครั้งหนึ่งและต่อจากนั้นก็มีบ่อมา ไม่นานก็เหลือแต่ชื่อ เมื่อข้าพเจ้ายังเล็กอยู่ก็ยังมีผู้พูดถึง และมีการ ทำบุญเช่นกันแต่ความสนุกสนานน้อยมาก เห็นจะเป็นเวลาที่ย่างเข้าฤดูฝน อากาศร้อนก็คลายลงที่สุดก็หมดไป ข้าพเจ้าเคยถามผู้ใหญ่สมัยนั้นน้อยท่านจะรู้เรื่องดี

สมัยก่อนยามตรุษ สงกรานต์และตรุษจีน ทางราชการหลวงท่านได้อนุญาติให้เล่นการพนันทุกอย่างภายในตรุษ ๓ วัน ตลอดมาถึงรัชกาลที่ ๖ เวลานั้นข้าพเจ้าโตพอที่จะรู้เรื่องดี ทางพวกจีนตามโรงสีไฟและพวกจีนตามห้างบอร์เนียว ห้างสี่ตา ห้างมาก๋ว ต่างก็ติดบ่อนขึ้นในสถานที่เหล่านั้นเหมือนงานออกร้าน ตะเกียงสว่างไสว ปูเสื่อเล่นกลางลาน มีถั่วโปมีพวกขลุกขลิก เต๋าเขย่า น้ำเต้าปูปลา จับยี่กีและอีโปง รู้สึกว่าคนจีนชอบมากว่าคนไทย ส่วนชาวบ้านที่ชอบไพ่ตองก็ติดบ่อนตามบ้านเล่นกันสามวันสามคืนหามรุ่งหามค่ำบางคนก็

หูตาแฉะ บางบ้านเล่นอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินหมดเวลาสามวันแล้วก็ยังไม่ยอมเลิก เล่นจนถึงวันที่สี่จนเลยงานร้อนถึงโปลิศต้องเข้าไปในบ้านบอกว่าหมดงานแล้วเชิญไปโรงพักได้ บางคนก็ต้องวิ่งไล่จับ ขาไพ่ก็วิ่งหนีกระจัดกระจาย บางคนตกใจวิ่งหนีลงในโอ่งน้ำ บางคนปีนรั้วสังกะสีตกลงมาแข้งขาหักถูกสังกะสีบาดร้องโอย ๆ ลุกขึ้นไม่ไหวร้อนถึงโปลิศมีหน้าที่ต้องช่วยพยุงตัวนำส่งโรงพัก ความจริงเมื่อขึ้นศาลก็ปรับเพียง ๒ ตำลึงและไม่มากกว่า ๔ ตำลึง ส่วนมากไม่กลัวเสียเงิน แต่กลัวเสียชื่อขายหน้าที่ถูกจับขึ้นศาล ส่วนพวกจีนก็มีตามโรงสีเล่นเพลินไปร้อนถึงโปลิศต้องไปต้อนมาโรงพัก นี่เป็นชีวิตสมัยเก่า ๆ

สงกรานต์นอกจากชาวบ้านจะใส่บาตรเช้าตามวัดมีการสรงน้ำพระและหนุ่มสาวเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนาน เรายังปล่อยนกบินขึ้นบนอากาศปล่อยปลาลงใน คลอง หรือแม่น้ำทั้งไปรดน้ำผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ขอศีล ขอพร จากท่านด้วยความเคารพบูชา กลางคืนเรายังมีการเล่นแบบพื้นบ้านทั่วไปคือสมัยก่อนมีลานที่ว่างมากมายเป็นที่เล่นสนุกสนานของเด็ก ๆ เมื่อตรุษสงกรานต์พวกหนุ่ม ๆ สาว ๆ ก็ร้องรำทำเพลงและมี

และมีการเข้าแม่ศรี มีเข้าลิงลม มีเล่นมอญซ่อนผ้า เล่นงูกินหางเล่นผีกระด้ง หนุ่มสาวบางคนที่ต้องตานึกชอบนาน ๆ จะได้มีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมก็ในยามตรุษสงกรานต์ การเล่นแบบพื้นเมืองแม้จะมีผู้ใหญ่ควบคุมอยู่ด้วยก็ดี นับว่าทำให้จิตใจชุ่มชื่นแจ่มใสเป็นอิสระ แม้แต่เด็ก ๆ ก็เล่นวิ่งไล่กันสนุกสนานตามประสาเด็กเช่นกัน หลังจากนั้นมาก็มีพวกหนุ่มส่งผู้ใหญ่ไปทาบทามสู่ขอหญิงสาวร่วมลงหอลงโรงกันเนื่องจากการติดต่อแต่วันสงกรานต์เป็นต้นมาก็มีไม่น้อย นี่เป็นชีวิตเมื่อเด็กจำความได้เก็บนำมาเล่าให้ฟังชี้ให้เห็นชีวิตเก่า ๆ เมื่อข้าพเจ้าเติบโตขึ้นและได้ท่องเที่ยวไปในภาคต่าง ๆ เห็นประเพณีล้วนแต่เป็นที่น่าเคารพนับถือ พอวัยรุ่นข้าพเจ้าก็ไปเล่นสงกรานต์ที่ปากลัดหรือพระประแดงและต่อเมื่อหนุ่มขึ้นไปเล่นสงกรานต์ที่เชียงใหม่ สมัยก่อนสนุกสนานผู้คนเรียบร้อยคลุกเคล้าด้วยศีลธรรมที่ดีภาคเหนือยังรักษาประเพณีไว้เป็นสมบัติแต่น่าเศร้าใจในปัจจุบันนี้ได้ข่าวว่าคนทางภาคกลางมีมนุษย์อุตริบางพวกชอบไปเล่นตรุษสงกรานต์สาดน้ำภาคเหนือกลับไปทำลายประเพณีที่ดีงาม ข่าวว่าเอาถังใส่น้ำแข็งบรรทุกรถไปสาด เอาน้ำแข็งใส่ถุงพราสติกไปขว้างปาอย่างป่าเถื่อน ทำให้ผู้

ถูกรดด้วยน้ำแข็งบางคนหนาวสั่นจนเป็นไข้ เพราะเทศกาลตรุษสงกรานต์เป็นเวลาอากาศร้อนจัดเมื่อมากระทบ ความเย็นจัดทางร่างกายปรับความรู้สึกไม่ทันบางคนถึงปอดบวม บางครั้งก็ใช้น้ำไม่สะอาดน่ารังเกียจ นี่ก็เป็นเพียงแต่ข่าวจะมีความจริงเพียงใดข้าพเจ้าไม่ได้เห็นด้วยตาเอง ก็ไม่กล้ายืนยัน แต่มีสุภาพสตรีที่ขึ้นไปจากพระนครก็โดนเข้า จึงคิดว่าคงจะเป็นความจริง ในไม่ช้าคนอุตริพวกนี้ก็จะทำลายประเพณีอันดีงามให้สิ้นไป เพราะไม่ได้คิดและพิจารณาว่าเหตุเสียหายอะไรจะเกิดขึ้นภายหลัง

เมื่อสมัยก่อนครั้งรถไฟเพิ่งจะถึงเชียงใหม่แรก ๆ ข้าพเจ้ารู้เห็นมาด้วยตนเองก็คือก่อนที่จะถึงวันสงกรานต์ แต่เช้าพวกผู้หญิงสาวจำนวนมากมายได้พากันนำผ้าใส่หลังรถจักรยานถีบมุ่งหน้านำผ้าไปซักที่น้ำตกห้วยแก้ว ซักแล้วก็ตากแล้วก็เล่นอาบน้ำตก เราจึงได้มีโอกาสได้สนทนากันอย่างสนุกสนานสดชื่นตลอดเวลา นอกนั้นยังมีห่ออาหารเลี้ยงกลางวันด้วย จนกว่าผ้าแห้งจึงเก็บกลับบ้าน เป็นประเพณีพื้นเมืองหรือไม่ข้าพเจ้าไม่ทราบ ทราบแต่ว่าทำเช่นนี้ตลอดมาทุกปี ในปัจจุบันนี้ยังไม่ทราบว่าจะเหมือนเดิมหรือไม่เพราะเวลาได้ผ่านมาสามสี่

ปีใหม่แล้ว วันสิ้นปีหรือสิ้นศักราชปีเก่านั้นเขาเรียกว่าเป็นวันสังขารล่องมักจะตรงกับวันที่ ๑๓ เมษายน จะมีการรดน้ำกันอย่างสนุกสนาน ส่วนมากพวกหนุ่ม ๆ สาว ๆ ก่อนที่เขาจะรดน้ำเขาจะเข้ามาอย่างยิ้มแย้มร้องบอกว่า "สูมาเตอะ ขอรดน้ำหน่อย" แล้วเอาน้ำในขันรดที่ต้นคอน้ำก็ไหลลงมาตลอดหลัง เราก็ยืนนิ่งให้รด จะเป็นน้ำธรรมดาสะอาดหรือใส่อะไรหอม ๆ ก็จำไม่ได้ ถ้าเราจะรดน้ำสาวเราก็ต้องพูดจาสุภาพเช่นกัน ความดีย่อมตอบแทนด้วยความดีเป็นธรรมดา เราจึงไม่ทำลายประเพณีที่ดีงามที่เขาปฏิบัติกันมา ส่วนพวกที่วิ่งไล่สาดน้ำกันนั้นบางครั้งเขาวิ่งติดตามไปบนบ้าน ส่วนมากสนิทสนมคุ้นเคยชอบพอกันมาก่อน หรือผู้อยู่ตำบลเดียวกันเคยสนิทสนมกันมาแล้ว

วันต่อจากวันสังขารล่องวันที่สอง ทางเหนือเขาเรียกว่าวันเน่า ทางบ้านเราคงจะเป็นวันเนาว์ ตอนเย็นวันเน่านี้เขาจะพากันไปขนทรายจากลำน้ำตอนใกล้วัด ส่วนมากในลำน้ำปิง หญิงสาว ชายหนุ่ม เด็กผู้ใหญ่ ต่างช่วยกันก่อเจดีย์ทรายรวมกันองค์ใหญ่ไม่ก่อเล็ก ๆ แบบภาคกลาง เพราะทรายไม่ต้องซื้อ และวันรุ่งขึ้นเป็นวันที่สามเรียกว่า พญาวันหรือ

วันพญาข้าพเจ้าก็จำไม่ได้ เขาก็จะถวายเจดีย์ทรายให้แก่วัด ด้วยการนำอาหารคาวหวาน มีขนมและเครื่องใช้ถวายพระ เรียกว่า ทานขันข้าว เมื่อพระฉันอาหารเช้าเสร็จก็ให้รับศีล รับพรเสร็จเป็นการอุทิศแผ่ส่วนกุศลให้ต้นตระกูล คือ บรรพ-บุรุษ แลสตรีและผู้ที่เคารพนับถืออันสูง ทั้งญาติมิตรสหายที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ต่อจากนั้นก็เตรียมไม้ง่ามผูกธูปติดไว้แล้วนำไม้ง่ามนั้นไปเที่ยวค้ำตามกิ่งสาขาของต้นโพธิ์ในวัดที่ย้อยลงมาให้ขึ้นไป ข้าพเจ้าเคยเข้าไปในวัดพระธาตุหริภุญชัยจังหวัดลำพูน เห็นไม้ค้ำกิ่งโพธิ์มากมายจึงถามผู้รู้ได้ความว่า ทางเหนือเขานิยมกันว่าเป็นการค้ำจุนให้พระพุทธศาสนาให้ถาวรเจริญยั่งยืนตลอดไป

จากนั้นเช่นเดียวกับภาคกลาง มีการปล่อยปลาลงไปในลำน้ำ หรือลำห้วยลำคลอง ปล่อยนกให้บินขึ้นไปบนอากาศเป็นอิสระเข้าไปอยู่ตามป่าตามดงตามธรรมชาติ ถือว่าเป็นการช่วยให้สัตว์เป็นอิสระ เป็นการสะเดาะเคราะห์พร้อมกันเข้าใจว่าอานิสงส์ของผู้มีจิตศรัทธานั้น คือ ทำให้อายุยืนยาวออกไป

หลังจากทำพิธีทำบุญให้ทานปล่อยนกปล่อยปลา แล้วมีสรงน้ำพระพุทธรูป ที่เคารพบูชาตามวัดต่าง ๆ เมื่อถึงเวลาบ่ายก็มีพิธีไปดำหัวแบบไปขอพรผู้ใหญ่ ที่เคารพนับถือซึ่งเป็นครูบาอาจารย์ผู้มีพระคุณ มักจะไปกันเป็นหมู่เป็นพวกของดำหัวตามพิธีมี ข้าวตอกดอกไม้ ธูปเทียน น้ำส้มป่อยเสื้อผ้าทั้งหญิงชาย หรือเครื่องใช้ประจำตัว หมากพลู เมี่ยงบุหรี่ มีผลไม้ต่าง ๆ เดินเป็นขบวนและแห่กันไปตามบ้านผู้เคารพนับถือ ใจความว่าในวันขึ้นปีใหม่ศักราชใหม่พวกลูกหลานมาขอขมาลาโทษ และขอพรจากผู้ใหญ่ที่นับถือนับว่าเป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณ การไปดำหัวถือว่าเป็นศิริมงคล พูดแต่คำไพเราะทุกคน ยิ้มแย้มเข้าหากันนับว่าเป็นประเพณีที่ดียิ่ง คิดว่าคงรักษาประเพณีนี้ไว้เป็นศิริมงคลแก่คนรุ่นหลัง ๆ ต่อไป

เมื่อกลับหวลมานึกถึงในยุคปัจจุบันภาคกลาง นับแต่ปีใหม่เปลี่ยนจากวันที่ ๑ เมษายน มาเป็นแบบสากล คือ วันที่ ๑ มกราคม นับแต่พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นต้นมา ความจริงเราก็รู้ว่าเราได้เอาวันเดือนปีของคริสตศาสนา มาเป็นพุทธศักราช คือ เป็นแบบสากลทั่วไปเป็นการตามแบบฝรั่งเมื่อ

ปีใหม่ฝรั่งกับไทยบวกกันเข้าแล้ว แรก ๆ พวกนิยมหรั่งจำได้นิยมพิมพ์เช็คหรือซื้อที่เขาพิมพ์ไว้ขาย ข้าพเจ้าก็จำไม่ได้ต่างก็แจกจ่ายส่งความสุข เป็นเช็คไปตามผู้ที่เคารพนับถือและเพื่อนฝูงที่คุ้นเคย ข้าพเจ้าก็เคยได้เช็คจ่ายความสุข ครั้งนั้นทำให้ผู้ใหญ่บางท่าน จะเรียกว่าท่านไม่ทันสมัยก็ไม่ผิด ท่านขำเพราะปกติเช็คนั้น เขาจ่ายแต่เงินในธนาคารเท่านั้นแต่นี่เอามาจ่ายความสุขทั้ง ๆ ที่บางคนท่านรู้ว่าหาความสุขในตัวไม่ได้ก็ยังจ่ายเช็คความสุขให้คนอื่น ท่านบอกว่าเช็คพวกนี้ปลอมทั้งนั้น และต่อไปมันคงเอาเช็คไม่มีเงินในธนาคารมาจ่ายให้เราก็ได้ เวลานั้นข้าพเจ้าก็ไม่ได้คิดเพียงแต่ว่าท่านพูดเรื่องขำ ๆ ต่อมาเช็คส่งความสุขปีใหม่ก็สูญไปหมดความนิยม ในยุคปัจจุบันนี้พวกเช็คที่สั่งจ่ายเงินผู้รับนำไปขึ้นเงินปรากฏว่าไม่มีเงินในบัญชีธนาคารในตลาดการค้า จนมีฉายาว่า เช็คเด้ง หรือเช็คสปริง หมายถึงตีกลับคืนเพราะเงินไม่มี เช็คพวกนี้มีมากในยุคนี้ ทำให้นึกถึงคำพูดของท่านผู้ใหญ่เป็นลางให้เกิดขึ้นจริง ๆ และเช็คที่ส่งความสุขปีใหม่ก็หายไปนานแล้ว บัดนี้มีเช็คเด้ง เช็คสปริง เข้ามาแทนมากมาย ก่อคดียุ่งยากจนทางการต้องออกกฎหมายเป็นความอาญา

แก่ผู้ที่ใช้เช๊คไม่มีเงินในธนาคารซึ่งสมัยก่อนไม่เคยมี คำพูดท่านผู้ใหญ่เห็นการณ์ไกลไม่ใช่พูดเล่นขำ ๆ ข้าพเจ้าเศร้าใจอีกอย่างหนึ่ง ที่วันปีใหม่ในยุคนี้ทำให้เด็กวัยรุ่นหนุ่มสาวห่างไกลจากศีลธรรมออกไปทุกที การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ หามรุ่งหามค่ำก็มักจะมีเหล้าผสมโรงด้วยจึงจะสนุกสนานอยู่ได้ตลอดรุ่ง ทั้งมีโรงหนังฉายตลอดรุ่ง ตามไนท์คลับก็เปิดฟลอร์ต่างก็ไปหาความสำราญความเมามัว หลงไหลสนุกสนานทำให้เด็กวัยรุ่นที่ยังอ่อนต่อโลก ใจแตกประพฤติตัวในทางผิด เพราะไม่มีหลักของศีลธรรมที่จะปฏิบัติให้รู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่วเหมือนยุคก่อน

ที่สุดฝ่ายชั่วก็ชนะ พาไปสู่ทางเมามัวในกิเลสตัณหาไกลศีล ไกลธรรม ออกไปทุกที แม้ว่าทางการจะจัดให้มีการใส่บาตรท้องสนามหลวงในวันขึ้นปีใหม่ มีพระจำนวนมากแต่ผู้คนศรัทธาในการใส่บาตรไปออกันแน่นที่ท้องสนามหลวง ฉะนั้นข้าวปลาอาหารผู้ศรัทธานำไปมีเหลือมากมาย เหลือล้นอย่างน่าเสียดาย พระที่ท่านไปรับบาตรที่ท้องสนามหลวงก็อุดมสมบูรณ์รับไม่หมด ส่วนพระที่อยู่ห่างไกลออกไปก็แห้งแล้งเพราะผู้คนที่เคยใส่บาตร ก็นำไปใส่ที่ท้องสนามหลวงกันมาก

อาหารจึงไปกองรวมอยู่จุดเดียวกันมากทุกปี แต่ก็ยังโชคดีที่วันสงกรานต์ ก็ยังมีชาวบ้านนิยมใส่บาตรตามวัดกันมาก แต่จะหาความสนุกสนานตื่นเต้น เหมือนสมัยก่อนนั้นน้อยลง คนก็จิตใจเปลี่ยนแปลงไปมาก หญิงสาว ชายหนุ่ม ไม่จำเป็นจะต้องพบกันในยามตรุษสงกรานต์เหมือนสมัยก่อน ต่างก็มีอิสระพบกันได้เที่ยวไปไหนกันได้อย่างเสรี ถ้าผู้ที่ไม่มีใจหนักแน่นย่อมจะเอียงเอนไปทางต่ำ คนชั่วจึงมีมากขึ้น

สมัยก่อนยามสงกรานต์ ตามถนนที่ผ่านไป เช่น ถนนเจริญกรุงนั้น จะมีชาวบ้านเอาขวดโหลใหญ่ใส่ยาอุทัยลอยดอกมะลิไว้ให้คนเดินทางดื่มกินเมื่อยามร้อน ยามกระหายน้ำให้ชื่นอกชื่นใจเพราะน้ำประปายังไม่มี ส่วนทางวัดเมื่อยามสงกรานต์ก็ตั้งโรงทาน เพื่อจัดอาหารให้เป็นทาน ทั่วไปใครจะกินข้าวต้มหมู หรือข้าวผัดก็กินได้ไม่เสียเงินเพราะมีผู้บริจาค ยังมีของหวาน เช่น ลูกแมงลักน้ำกะทิ ลอดช่องน้ำกะทิ เฉาก๊วย บางคนก็เหมาหาบก๋วยเตี๋ยว ให้เจ๊กมาทำเพื่อบริจาคเป็นทานในวัด บางท่านก็ซื้อเครื่องปรุงทุกอย่าง แล้วจ้างคนที่ทำมาปรุงเลี้ยงคนทั่วไป ใครจะกินอะไรก็กินได้ กินจนอิ่มโดยไม่ต้องเสียเงินเลย ข้าพเจ้าเมื่อเด็กก็ยังชอบกินลูกแมง

ลักน้ำกระทิ ผู้ใหญ่สมัยก่อนท่านถือว่าการทำบุญด้วยอาหารก็ต้องทำทานด้วยอาหาร ก็จะทำให้จิตใจปลื้มปีติเป็นมหากุศล ในปัจจุบันเราไม่มีโอกาสจะได้พบได้เห็นเช่นก่อนอีกแล้ว สิ่งเหล่านี้ได้ผ่านไปเป็นอดีต หลักธรรมของพระพุทธเจ้าท่านว่า ทุกอย่างไม่เที่ยงย่อมจะผันแปรไปได้ตามกาลเวลาเสมอ ไม่มีอะไรอยู่คงที่แน่นอน สิ่งใดเมื่อมีชั่วก็ย่อมมีดี หรือมีดีก็ย่อมมีชั่วเป็นธรรมดา ข้าพเจ้าก็เพียงเปรียบเทียบปีเก่ากับปีใหม่เพื่อให้อนุชนรุ่นหลัง ได้ทราบเรื่องเก่า ๆ ก่อนที่จะสูญสิ้นไป ขอยุติเรื่องสงกรานต์สมัยเก่าไว้เพียงเท่านี้ก่อน.

สวัสดี.

กรรมที่พิสูจน์ไม่ได้

ข้าพเจ้าเขียนเรื่อง "กรรม" ในที่นี้ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า กรรมที่เกิดขึ้นแต่ละบุคคลนั้นพิสูจน์กันไม่ได้ด้วยหลักฐาน แต่ถ้าพิจารณาดูด้วยปัญญาแล้วก็จะปรากฏผลขึ้นเหมือนเราเห็นเงาอยู่ในกระจกอย่างชัดเจนแต่จะจับต้องเป็นตัวเป็นตนนั้นไม่ได้ เช่นในเรื่อง "กรรมที่มองไม่เห็น" ในเรื่องที่ ๘๓ นั้นท่านเจ้าของเรื่องฝรั่งฆ่าแมว ท่านเป็นนายทหารเรือผู้ประสพการณ์ได้ยืนยันว่าผลกรรมก็ติดตามมาให้ท่านได้ประสบพบเห็นด้วยตนเอง เริ่มต้นสร้างกรรมและตลอดถึงกรรมสนองได้ทันตาเห็น จึงได้นำมาเล่าต่อเพื่อจะพิจารณาให้เห็น ผลกรรมนั้นท่านเชื่อแน่นอนไม่มีข้อสงสัย

ส่วนเรื่องพระภิกษุที่ท่านได้รับกรรมอยู่ในเรื่องเดียวกับ "กรรมที่มองไม่เห็น" ท่านได้อนุญาตมาให้ออกชื่อของท่านได้ เพราะท่านรู้แน่ว่ากรรมนั้นเป็นจริง ท่านได้รับกรรมที่ตามสนอง เมื่อท่านได้ศึกษาธรรมสอบมหาเปรียญ ๓ ประโยค แล้วกรรมเกิดจากจิตโกรธแค้นก็เริ่มตามสนอง ตาของท่านก็บอดลง ข้าพเจ้ากราบนมัสการขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้การสนับสนุนในเรื่องกรรมและชี้ให้เห็นว่าท่านเป็นตัวอย่าง ข้าพเจ้าขอกล่าวแต่เพียงว่า ท่านมหาองค์นี้ท่านจำพรรษาอยู่วัดไม่ไกลจากโรงหนังเฉลิมไทยมากนัก หากผู้สนใจจะได้มีโอกาสได้สนทนากับท่านก็คงหาไม่ยาก ข้าพเจ้าเองก็ยังไม่เคยมีโอกาสได้สนทนากับท่านมาก่อน จนบัดนี้

ชีวิตเกี่ยวกับเรื่องกรรมตามสนองนี้มีมากเรื่องด้วยกัน ในชุด "กฎแห่งกรรม" ท่านจะอ่านพบเสมอหรือหนีไม่พ้นกรรม สิ่งที่เราพิจารณาดูแล้วกรรมที่จะตามสนองนั้นมักจะได้แก่ผู้ที่โกรธแค้นทำไปด้วยจิตผูกพยาบาทอาฆาต ผลกรรมนั้นย่อมจะเกิดมีพลังแรงด้วยความตั้งใจมาก เห็นจะเป็นพลังอำนาจของจิตอาฆาตพยาบาทจึงก่อเกิดกรรมตามสนอง ดังเรื่องที่เกิดขึ้นมามากมาย แต่ก็เกิดในวงแคบ ๆ ในหมู่คน

ส่วนน้อยไม่แพร่ออกไปเป็นแต่เพียงเล่ากันในหมู่ในคณะชาวบ้านไม่นานก็ลืมหมด แล้วก็ผ่านไปเหมือนคลื่นกระทบฝั่ง ส่วนผู้ที่ทำไปตามหน้าที่ไม่ได้ทำด้วยความแค้นความอาฆาตพยาบาท ทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวมย่อมจะไม่เกิดกรรมตามสนองเช่นตำรวจ ทหารหรือตุลาการและเพชรฆาตเหล่านี้เป็นต้น เพราะท่านเหล่านี้ทำตามหน้าที่มิได้ทำโดยความโกรธแค้นพยาบาทมาก่อน แต่ต้องทำด้วยความเป็นธรรมไม่เอนเอียงไปทางใดจึงเป็นผู้บริสุทธิ์ นอกจากจะมีใจเอนเอียงไปในทางทุจริต

เมื่อได้พิจารณาดูก็คิดว่า การมีจิตอาฆาตพยาบาทเป็นต้นเหตุให้เกิดก่อเวรก่อกรรมติดตามมาสนองแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้รับเรื่องมาบรรยายให้ท่านได้พิจารณาเพื่อประกอบเหตุผลในเรื่องของ "กรรม" ต่อไป

เมื่อตอนปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นี้ ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากคุณส่ง มีมุทา อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร ท่านได้บันทึกส่งเรื่องกรรมที่พิสูจน์ไม่ได้มาให้ข้าพเจ้า เป็นเรื่องแปลกประหลาด ท่านผู้บันทึกได้พบเห็นมาด้วยตนเอง ท่านได้กล่าวในบันทึกมาว่า

เมื่อนับย้อนหลังจาก พ.ศ. ๒๕๑๓ ประมาณสามสิบปีกว่า ครั้งนั้นผมมีตำแหน่งเป็นนายอำเภอบ้านนาสารขึ้นกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผมได้พบเรื่องที่แปลกประหลาดนึกถึงเรื่อง "กฎแห่งกรรม" ของคุณแล้ว ในปัจจุบันนี้ก็ยิ่งแน่ใจว่ากรรมสนองนี้เป็นจริง ถ้าตั้งใจเพราะโกรธแค้นพร้อมทั้งอำนาจจิตและการกระทำกรรมนี้มีพลังแรงสามารถที่จะสนองได้ทันตาเห็น เรื่องที่ผมจะเล่านี้ในท้องที่อำเภอบ้านนาสารนั้นมีตำบลอยู่ตำบลหนึ่งมีชื่อว่าตำบล "เคียนซา" สมัยก่อนเมื่อผมเป็นนายอำเภอปกครองท้องที่นั้น ตำบลนี้กันดารไปมาลำบาก เวลานั้นผมออกตรวจราชการต้องใช้เรือยนต์วิ่งเกือบวันกว่าจะถึง (ขณะนี้กระทรวงมหาดไทยยกขึ้นเป็นกิ่งอำเภอเคียนซา)

ในตำบลเคียนซานี้ มีผัวเมียคู่หนึ่งหาเลี้ยงชีพด้วยเพาะปลูกทำไร่ข้าวอยู่ในป่า เพราะสถานที่ไม่เหมาะจะเป็นนาข้าวเห็นจะมีทั้งหินทั้งดินเป็นปุ่มป่ำอยู่ทั่วไปจึงทำให้เป็นนาปลูกข้าวไม่ได้ สองผัวเมียช่วยกันปลูกข้าวไร่และปลูกข้าวโพดไว้ริมไร่จำนวนมาก เวลานั้นข้าวไร่ก็กำลังสุกแต่ภรรยาก็ท้องแก่มากแล้วไม่สามารถจะไปช่วยผัวทำงานไร่ได้ จึงต้องอยู่กับบ้านและบังเอิญเวลานั้นข้าวก็กำลังสุก ข้าวโพดก็กำลังจะเก็บ

ได้ งานจึงไม่หนักมากนัก เพียงแต่คอยเผ้าคอยดูแลไร่ข้าวออกรวง คอยระวังแต่พวกหนูนกกาเท่านั้น วันหนึ่งกำลังนั่งอยู่บนขนำเผ้าไร่อยู่นั้นมีลิงป่าฝูงหนึ่งเข้ามาในไร่ เมื่อเห็นข้าวโพดกำลังน่ากินก็เข้าชิงกันหักข้าวโพดนั้นกินกันอย่างสนุกสนาน ชายผู้เผ้าไร่มีความโกรธมากแช่งด่าลิงพวกนี้ด้วยความแค้นและคิดหาทางจับมันมาลงโทษให้สาสม คิดวิธีแล้วก็วิ่งเข้าไล่จับฝูงลิงเหล่านั้น พวกลิงตกใจต่างก็วิ่งแตกฝูงหนีเข้าป่าไป ยังมีลิงเคราะห์ร้ายตัวหนึ่งหนีไม่ทันถูกชายผู้นั้นวิ่งไปสกัดจับไว้ได้ ด้วยความโกรธเมื่อจับมาแล้วปากก็ด่าว่าพวกมึงนี้ร้ายกาจมากกูจะต้องทรมานมึงให้สาสมกับความแค้นที่พวกมึงหักข้าวโพดของกู คิดแล้วก็จับลิงตัวนั้นมาทรมานโดยเอาเส้นลวดที่มีอยู่บนขนำมามัดข้อตีนลิงตัวนั้นทั้งสองข้างจนแน่น ลิงตัวนั้นหันหน้ามาจ้องชายผู้นั้นเหมือนจะร้องขอความเห็นใจ แต่ความโกรธมีอยู่ที่ไหนความสงสารเอ็นดูย่อมไม่มีอยู่ที่นั้น

ชายผู้นั้นเมื่อมัดตีนด้วยเส้นลวดจนแน่นทั้งสองข้างคล้ายใส่กำไลแนบเนื้อแล้วก็ทิ้งระยะผูกตีนทั้งสองด้วยเส้นลวดไม่ให้วิ่งก้าวได้สะดวกแล้วก็ไล่ให้ลิงวิ่งหนีไปข้างหน้าแล้วตัวเองก็

ถือไม้ไล่ตี ลิงตัวนั้นวิ่งไม่ถนัดแต่เพราะความกลัวตายก็พยายามวิ่งโขยกเขยกหนีเข้าป่าไปจนได้

ต่อจากนั้นอีก ๒–๓ วันเมียของชายผู้นั้นก็คลอดลูกออกมาเป็นชายมีอาการ ๓๒ ครบถ้วนทุกอย่าง แต่มีสิ่งประหลาดอยู่ที่ข้อเท้าของทารกเป็นรอยถูกควั่นด้วยลวดมาแต่ในท้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ที่ผมได้เห็นในครั้งนั้น เด็กคนนี้อายุได้ ๗–๘ ขวบแล้ว ผมได้ไปพบไปเห็นก็เกิดความสนใจสงสัย เพราะเป็นรอยไม่ลบเลือนเหมือนแผลรอยควั่นไว้โดยรอบข้อเท้า ผมจึงสนใจเป็นพิเศษซึ่งคนธรรมดาเกิดมายังไม่เคยเห็นเช่นนี้มาก่อน ผมจึงถามผู้ใหญ่บ้านผู้ปกครองท้องที่ซึ่งมาติดต่อราชการกับผมในเวลานั้น ผู้ใหญ่บ้านก็บอกว่ารอยควั่นข้อเท้าของเด็กคนนี้เป็นมาแต่กำเนิดแล้วก็เล่าเรื่องประหลาดดังที่ผมได้เอามาเล่าให้ฟังข้างต้นแล้ว เพื่อจะได้พิจารณาดูว่าเรื่องกรรมที่พ่อสร้างไว้แต่ยังมาตกทอดถึงลูก ผมคิดว่าคงจะทำให้พ่อเมื่อเห็นข้อเท้าของลูกทุกครั้งต้องสะเทือนใจ นึกถึงกรรมของตัวที่สร้างไว้แก่ลิงตัวนั้นด้วยความโกรธแค้น เรื่องนี้เป็นที่ทราบกันทั้งตำบลเคียนซาว่า เด็กคนนี้ได้รับกรรมก็เพราะพ่อได้กระทำไว้

ครั้งหลังเมื่อผมไปรับราชการที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีและได้เดินทางไปที่ตำบลนี้อีกครั้งหนึ่ง เมื่อประมาณสิบห้าปีมานี้ ยังได้พบเด็กคนนี้โตเป็นหนุ่มรูปร่างแข็งแรง ซึ่งเวลานั้นทำหน้าที่เป็นควาญช้าง แต่รอยของข้อเท้าคงปรากฏอยู่เช่นเดิม และคิดว่าในปัจจุบันชายผู้นี้ก็ยังมีชีวิตอยู่

ข้าพเจ้าได้อ่านบันทึกข้อความของอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพรแล้วคิดว่าเป็นเรื่องกรรมอีกแบบหนึ่งซึ่งไม่ซ้ำแบบใคร ข้าพเจ้าขอขอบคุณที่คุณส่ง มีมุทา ท่านได้กรุณาบันทึกเรื่องนี้ส่งมาให้ ชี้ให้เห็นว่ามรดกของกรรมเพื่อจะได้เขียนขึ้นเข้าในชุด "กฎแห่งกรรม" เพื่อจะไม่สูญสิ้นไป จะได้ให้อนุชนรุ่นหลังที่เกิดสนใจเรื่องของกรรมได้มีโอกาสค้นคว้าต่อไป

สวัสดี.

พระคุณของแม่

เรื่องที่ ๙๐

เมื่อหนังสือภาษาอังกฤษในชุด "**กฎแห่งกรรม**" ซึ่งข้าพเจ้าได้พิมพ์เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์คล้ายวันเกิดของแม่อายุครบ ๘ รอบ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ ผ่านไปไม่นานนัก ได้มีหลายท่านที่ได้อ่านคำปรารภในหน้าต้น มีทั้งภาษาไทยและอังกฤษเรื่อง "**พระคุณของแม่**" แล้วต่างก็ขอร้องให้นำเรื่องนี้เข้าในชุด "**กฎแห่งกรรม**" อย่าให้เป็น แต่คำนำแล้วก็ผ่านไป เพราะพิมพ์ไม่มากยังมีผู้ไม่ได้อ่านอีกมาก บางท่านก็จดหมายบอกมาว่าอ่านแล้วทำให้คิดถึงแม่จนน้ำตาไหล ข้าพเจ้าได้แต่เพียงรับฟังไว้ยังไม่ได้คิดอะไร ต่อมาเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ใน

เดือนธันวาคม อาจารย์ เอื้องพันธุ์ คุ้มหล้า ได้แจ้งความประสงค์ว่าอยากจะขอคัด "พระคุณของแม่" เพื่อเข้าชุด "ธรรม" พิมพ์แจกเป็นวิทยาทาน ซึ่งอาจารย์ เอื้องพันธุ์ คุ้มหล้า เคยจัดพิมพ์หนังสือธรรมหลายเรื่องที่เกิดประโยชน์ส่วนรวมเพื่อบริจาคทั่วไปเสมอ ข้าพเจ้าขอขอบคุณที่ท่านได้ให้เกียรติแก่หนังสือชุดนี้ตลอดมา

เมื่อได้ทราบข่าวเรื่องของคนอกตัญญู ในยุคนี้มีมากมาย บุตรที่ใจชั่วร้ายทั้งทำร้ายพ่อแม่ที่เลี้ยงดูมาตั้งแต่เป็นทารกจนเติบใหญ่ ฆ่าพี่น้องและยิงพ่อบังเกิดเกล้า มีสาเหตุเพียงให้เลื่อนจัดงานออกไปเท่านั้นก็โกรธวิ่งไล่ยิงพ่อทั้ง ๆ ที่พ่อกลัวจนวิ่งหนีอย่างลนลาน แต่ที่สุดลูกทรพีก็ได้สังหารชีวิตพ่อดับจนได้ เมื่อทราบตามข่าววิทยุและหนังสือพิมพ์แล้วก็เศร้าใจ เมื่อไม่นานมานี้ ได้ยินท่านอาจารย์ กิตฺติวุฑฺโฒ พูดทางวิทยุถึงเรื่องของโยมผู้หนึ่ง ขาดการมาวัดหลายเวลาเพราะถูกลูกของตัวเองแสดงความอกตัญญูฟ้องศาลเรียกร้องมรดก ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องเศร้าขาดความเคารพ ขาดความกตัญญู สร้างอนันตกรรมในยุคนี้มีมากมาย เพราะคนชั่วมากกว่าคนดีจนเห็นมีข่าวประจำวันเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อมา

คิดพิจารณาดูการที่หลายท่านขอร้องให้นำคำปรารภ "พระคุณของแม่" เข้าในชุด "กฎแห่งกรรม" จึงนึกว่าคงจะเกิดประโยชน์บ้าง และในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ นี้แม่ก็มีอายุครบ ๙๘ ปีแล้ว ยากที่จะหาคนสมัยนี้อายุยืนยาวร่างกายยังแข็งแรง อีก ๒ ปีก็จะครบร้อย เมื่อกลางปี พ.ศ. ๒๕๑๑ แม่ไปหัวหินพร้อมด้วย ลูก หลาน เหลน แม่ได้พยายามขึ้นไปถึงวัดบนเขาไกรลาสเพื่อนมัสการพระพุทธรูปในโบสถ์ แม่มีความพอใจมาก ที่ตาของแม่ยังมองเห็นโบสถ์สวยงามได้ครั้งหนึ่ง แม่มีจิตศรัทธาอยากจะสร้างพระพุทธรูป ๓ องค์ คือทองคำ นาก และ เงิน โดยเอาของเก่ายุบหล่อเป็นองค์พระแต่ในการหล่อพระเงินนั้นแม่ได้มีเงินเก่าแก่ เงินบาทกลมและเหรียญบาท ในรัชกาลที่ ๕ เป็นจำนวนมาก พวกหลาน ๆ จะบอกว่าเงินเก่า ๆ หายากมีราคา ควรเก็บไว้แล้วให้ซื้อเนื้อเงินหล่อแทน แต่ข้าพเจ้าก็ห้ามไว้ว่า อย่าไปขัดใจคนแก่ ที่มีจิตศรัทธาแน่วแน่แม้เงินเก่ามีค่าสูงก็จริง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความตั้งใจของแม่ ค่าก็ตกผิดกันไกล ที่สุดเงินเหรียญบาทเหรียญกลม แม่ก็ได้นำไปให้ช่างหลอมออกมาเป็นองค์พระตามความประสงค์ พวกหลาน ๆ พากันเสียดายเงินเก่า

หายาก แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าความสบายใจความศรัทธาของแม่ที่อุตส่าห์เก็บไว้นั้น บัดนี้เป็นองค์พระได้เห็นทันตามีความปลื้มปีติสุขทางใจนั้นมีค่าสูงกว่าสิ่งใด จึงอยากจะยกเรื่อง "พระคุณแม่" ขึ้นอยู่ในชุด "กฎแห่งกรรม" เพื่อจะให้อนุชนรุ่นหลังจะได้พิจารณาว่าคนเรามีความสุข ความสบายใจแล้วอายุก็ยืนยาว คนใดที่โมโหยาก โกรธยาก ไม่รับความทุกข์ร้อนไม่รับกังวลใจไว้ในความรู้สึก ผู้นั้นจะมีรูปร่างผิวพรรณอ่อนกว่าอายุจริงมาก ไม่ต้องไปเสริมสวยที่ไหน มันอยู่ที่ใจเราทุกข์มาก กังวลมากแก่มาก ทุกข์น้อยกังวลน้อยแก่น้อย ไม่ทุกข์ไม่กังวลใจแก่ยาก ความเศร้าหมองทุกข์กังวลใจทำให้สังขารเสื่อมโทรม ถ้าได้ใช้เวลาพิจารณาก็จะมองเห็นความจริง ไม่ว่าชาติใดภาษาใด หากจิตใจมีแต่ความเศร้าหมองมีแต่ความกังวลเป็นทุกข์ร้อนสุมอยู่ในความรู้สึกมีแต่ความหวาดกลัวทำลายสุขภาพให้เสื่อมโทรมยิ่งมีแต่ความอิจฉาริษยาไม่อยากเห็นคนอื่นดีกว่าตัว บุคคลพวกนี้เป็นผู้ฆ่าตัวเองทางอ้อม ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เอง ผู้นั้นจะต้องแก่เร็ว เป็นโรคเส้นประสาท และอายุก็ไม่ยืนยาวถาวร ผิดกับผู้ที่มีจิตใจบริสุทธิ์ ไม่มีอะไรกังวลเศร้าหมองแก่ช้าอายุยืน

ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงนำมาแก้ไขเพิ่มเติมบางตอนให้เหมาะสม ขอให้ท่านจงพิจารณาในเรื่อง "พระคุณของแม่" ต่อไปนี้

เนื่องในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ (ค.ศ. ๑๙๖๗) แม่มีอายุครบ ๙๖ ปี ตามธรรมดาประเพณีของชาวไทยส่วนมาก พวกลูกหลานช่วยจัดงานการกุศลในทางพระพุทธศาสนาเป็นการแสดงถึงความกตัญญูกตเวที เราก็ได้จัดงานทำบุญเงียบ ๆ ไม่เอิกเกริกในหมู่ลูกหลาน โดยเฉพาะภายในครอบครัว ไม่เหมือนบางงาน ท่านจัดเป็นงานใหญ่โตสนุกสนานเชิญแขกมากมาย หลังจากงานผ่านไปแล้วสุขภาพของผู้ใหญ่ก็ทรุดโทรมลงเพราะอายุมาก การทำคุณก็กลายเป็นโทษ แต่เรามีจุดประสงค์เพียงให้แม่มีความสุขสบายทางจิตใจเป็นข้อใหญ่ ไม่อยากให้แม่ต้องเหน็ดเหนื่อยมาก ให้แม่รู้เห็นว่าลูกหลานคอยเอาใจใส่ มีความเคารพนับถือด้วยความจริงใจ แม้แม่อยู่ในวัยชราก็ไม่มีใครทอดทิ้งให้ว้าเหว่ ลูกหลานคอยดูแลเอาใจ เพื่อสนองบุญคุณของท่านที่ได้เลี้ยงดูปกป้องคุ้มครอง เริ่มแต่เราเป็นทารกลืมตามองดูโลกก็เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้การศึกษาวิชาความรู้เอาใจใส่ความรักใคร่เอ็นดูมาจนเติบใหญ่ พ่อแม่ต้องผ่านความลำบากมาไม่น้อย

เช้าตรู่คล้ายวันเกิดของแม่ เช้านั้นข้าพเจ้าและลูกหลานในครอบครัว ได้จัดให้แม่ได้ใส่บาตรพระสงฆ์ สามเณร ถวายอาหารคาวหวานในจำนวน ๑๐๐ รูป แม่ได้มีโอกาสใส่บาตรด้วยมือเองประมาณ ๕๐ องค์ แล้วก็ปล่อยให้ลูกหลานใส่ต่อจนครบร้อยองค์ จุดที่พระเณรออกบิณฑบาตมากที่สุดก็คือที่ตำบลเสาชิงช้า หน้าวัดสุทัศน์ ตรงหน้าที่ทำการศาลาเทศบาลนครกรุงเทพ จากนั้นพวกลูกหลานก็ช่วยกันออกเงินรวมจำนวนหนึ่งมอบให้แม่ สุดแต่แม่จะนำไปทำอะไร แต่แม่บอกว่าจะขอนำเงินไปช่วยในกองการกุศลและสาธารณ-ประโยชน์ เป็นความพอใจของแม่เอง ลูกหลานก็ปลื้มปีติพาแม่นำไปบริจาคด้วยตนเองตามความประสงค์ เมื่อแม่ออกปากอยากไปไหน พวกลูกหลานก็พาไป ไม่มีใครขัดใจความสุขของแม่ก็คือความสบายใจของลูก เมื่อเห็นแม่มีความสุขสบายใจในบั้นปลายเมื่อวัยชราด้วยความเอาใจใส่ของลูกหลาน แม่ได้มีโอกาสได้เห็นพวกหลาน ๆ ต่างเติบโตได้รับการศึกษาดี บางคนก็ไปเรียนต่อต่างประเทศ บางคนก็สำเร็จจากต่างประเทศกลับมาบ้านเกิดเมืองนอนทุกคนได้ถูกอบรมให้มีความประพฤติดี มีสัมมาอาชีวะอยู่ในศีลธรรม แม่ได้รู้ได้เห็นก็สบายใจ ในวันเกิด วันปีใหม่ วันสงกรานต์

แม่ก็อยู่ท่ามกลางห้อมล้อมของลูกหลานเหลน แม่ก็ให้ศีลให้พรทั่วหน้ากัน แต่ก็ยังห่วงลูกห่วงหลานคนโน้นคนนี้ไปตามอารมณ์คนแก่ เพราะลูกหลานมีมากมิใช่ดีหมดทุกคน บางคนก็ใช้ไม่ได้ไม่รักดี

ฉะนั้น ทางพระพุทธศาสนาสอนให้เราบูชาพระคุณของพ่อแม่ มีความกตัญญูกตเวทีให้นึกถึงพระคุณท่านที่ได้เลี้ยงเรามาตั้งแต่น้อยคุ้มใหญ่ ยามเมื่อเราเด็ก ๆ ป่วยไข้ได้ยากลำบาก พ่อแม่ก็พลอยป่วยทางจิตใจห่วงใยลำบากกับลูก ไม่มีความสบายใจไปด้วย เพราะเป็นทุกข์เป็นห่วงเมื่อไข้หนักของลูกแม่ต้องคอยพยาบาล อดหลับอดนอน เมื่อความร้อนขึ้นสูงด้วยพิษไข้ลูกไม่ได้สติ น้ำตาพ่อแม่ไหลด้วยความรักความสงสาร นึกหวาดกลัวลูกจะต้องจากอกไปแต่ยังเยาว์ อยากจะเจ็บป่วยแทนลูกหากเจ็บแทนกันได้ พ่อแม่เป็นห่วงรักลูกจนไม่เป็นอันกินอันนอน เมื่อเห็นลูกฟื้นได้สติเพราะพิษไข้ลด ความร้อนต่ำลงพ่อแม่ก็ดีอกดีใจ ความรักของพ่อแม่นั้นบริสุทธิ์สะอาดซาบซึ้งฝังลึกอยู่ในหัวใจ ยากที่จะมีผู้ใดรักลูกเท่าเทียมพ่อแม่ของตัวได้ แม่บางคนรักลูกยิ่งกว่าชีวิตของตน เคยมีตัวอย่างในอดีตมากมายมาแล้ว

ทำให้นึกถึงเมื่อครั้งข้าพเจ้ายังอยู่ในวัยเด็กได้รู้ได้เห็น เมื่อแม่ไปธุระที่ไหนเวลานาน ๆ กลางวันก็พอเล่นกับเพื่อนและพี่ ๆ น้อง ๆ เพลิน ๆ พอตกตอนเย็นแม่ยังไม่กลับทำให้จิตใจลูกว้าเหว่ คอยชะเง้อมองดูทางถนนว่าเมื่อไหร่แม่จะกลับมาสักที ที่เล็กหน่อยก็ร้องไห้คิดถึงแม่ ลูกทุกคนมีจิตใจไม่สบายอยากเห็นหน้าแม่ ในความรู้สึกของเด็ก ๆ ในสมัยนั้นเวลาเย็นเวลาค่ำเป็นเวลาที่ลูกคิดถึงแม่มากที่สุด อยากอยู่ใกล้แม่ เพราะมีความอบอุ่นใจมีความสุข คอยบ่นว่าเมื่อไหร่แม่จะกลับมาบ้าน รู้สึกว่ามันนานแสนนานจิตใจลูกไม่มีความสบาย คนอื่นหมื่นแสนจะผ่านไปก็ไม่สนใจ สนใจแต่แม่บังเกิดเกล้าคนเดียว บางครั้งก็คิดถึงแม่จนตาฝาดเห็นผู้อื่นเป็นแม่ เมื่อเข้ามาใกล้ไม่ใช่แม่ลูกก็เศร้าใจ นี่เป็นความรู้สึกของเด็กสมัยข้าพเจ้ายังเล็กพอจำความได้ เมื่อเห็นรถลากมาแต่ไกลจำได้แน่ว่าแม่นั่งมาในรถ พวกลูก ๆ กระโดดโลดเต้นดีอกดีใจพอเจ๊กลากรถวางคานลงที่หน้าบ้านแม่ลงมายังไม่ทันจะจ่ายอัฐให้ค่ารถลาก พวกลูก ๆ ก็วิ่งไปห้อมล้อมกอดหน้ากอดหลัง คนไหนเล็กหน่อยแม่ก็ยกขึ้นอุ้มไปจูบแก้มซ้ายขวาแสดงความรักอย่างดูดดื่มซาบซึ้งบริสุทธิ์จากหัวใจแม่อันแสนรัก

พอแม่ยกกระจาดเข้ามาบ้านแล้ว ลูก ๆ ก็นั่งล้อมวง แม่ก็หยิบของที่ซื้อฝากลูก ๆ ออกมา บางครั้งเป็นขนม แม่รู้ดีว่าลูกคนไหนชอบอะไร ก็ซื้อของมาฝากคนนั้น บางครั้งก็เป็นของเล่นตุ๊กตาไขลาน บางครั้งก็ซื้อตุ๊กตาชาววังตัวเล็ก ๆ นั่งท้าวแขน นุ่งผ้าลายของไทย ๆ เมื่อแม่กลับจากธุระทางสามเพ็ง แม่ต้องซื้อของมาฝากลูกแล้วแม่ก็จะพูดว่า

"นี่แม่ซื้อมาฝากหนูเพราะแม่เห็นหนูชอบ โน่นแม่ซื้อมาฝากน้อง ๆ อย่าแย่งกัน พวกหนูคิดถึงแม่ไหม แม่คิดถึงหนูมาก" ที่โตหน่อยก็รีบไปจีบพลูเจียนหมากมาส่งให้แม่ ที่เล็กหน่อยก็เอาขันไปตักน้ำฝนมาให้แม่ดื่ม เมื่อแม่คายชานหมากออกจากปากพวกลูกก็แย่งกันแบมือขอชานหมาก แม่จะยอมให้ลูกคนโตเอาไปอม แต่แม่ไม่อยากให้ลูกกินหมากตั้งแต่เด็ก ๆ กลัวหน้าจะแก่เร็ว แล้วแม่ก็มานั่งคุยให้ลูก ๆ ฟังอย่างมีความสุข ข้าพเจ้าคิดถึงชีวิตเก่า ๆ รู้สึกมีความสุขเมื่ออยู่ใกล้พ่อแม่ บางครั้งก็น้ำตาไหลออกมาอย่างไม่รู้สึกตัว ฉะนั้น ความกตัญญูกตเวทีเคารพบูชาคุณของพ่อแม่นั้น คนสมัยก่อนไม่ต้องสั่งสอน นอกจากมนุษย์ที่มีจิตใจผิดปรกติเท่านั้น เพราะกตัญญูมีความรู้สึกเกิดอยู่ในสายเลือดตั้งแต่

เด็ก ๆ เพราะพ่อแม่ทำตัวอย่างที่ดีให้เห็นแต่เล็ก ๆ จนโต จนชินหูชินตาฝังเข้าไปในจิตใจ จึงเป็นลูกโซ่ติดต่อกันมาแต่โบราณ

แม่เกิดในกรุงเทพ ฯ เป็นลูกคนสุดท้องของคุณตาสี และคุณยายจันทร์ มีพี่สาวเรียงกัน ๓ คน มีพี่ชายคั่นหนึ่งคน แล้วแม่เป็นคนสุดท้อง เมื่อข้าพเจ้าเกิดคุณตาสีได้จากโลกนี้ไปก่อนแล้ว คงเหลือแต่คุณยาย พี่ ๆ ของแม่อยากจะให้คุณยายไปอยู่ด้วยในวัยชรา แสดงถึงความกตัญญู แต่คุณยายไม่ชอบอยู่บ้านนอก คุณยายจึงชอบมาอยู่กับแม่ซึ่งเป็นคนสุดท้องในกรุงเทพ ฯ ลุงเป็นลูกผู้ชายคนเดียวของยาย ยายจึงไปมาระหว่างลูกชายกับลูกสาวคนสุดท้อง พวกลูก ๆ พี่ของแม่ผลัดกันนำของกินของใช้และผลไม้มาเยี่ยมคุณยายและแม่อยู่เสมอ แม้ภายหลังคุณยายได้จากโลกนี้ไปแล้ว พวกพี่ ๆ ของแม่ก็ไปมาหาสู่ไม่ขาดและแม่ก็พาข้าพเจ้าไปเยี่ยมป้าเยี่ยมลุงที่บ้านนอก ข้าพเจ้ายังจำได้ แม่เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที เคารพบูชาคุณยายมาก ยกย่องคุณยายเหมือนพระ คุณยายจันทร์เป็นคนใจบุญถือศีล ท่านใจดีกับหลาน ๆ มาก แม่ได้จัดสำรับกับข้าวให้คุณยายเป็นพิเศษ

คุณยายจะได้กินข้าวปากหม้อทุกครั้ง ผลไม้ออกใหม่ ๆ เช่น ทุเรียน หรือผลไม้อื่น ๆ หรือของที่คุณยายชอบจะแพงเท่าใด แม่ก็ต้องซื้อให้คุณยายกินก่อน ส่วนพวกลูก ๆ จะต้องกินภายหลัง แม่ถือว่าคุณยายเหมือนพระที่เคารพบูชา ทุกครั้งเวลากินข้าวอิ่มแล้วคุณยายจะยกมือขึ้นจบ แล้วก็พูดขึ้นว่า

"ขอให้พวกเจ้าลูกหลานทั้งหลาย จงมีอายุมั่นขวัญยืน มีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปเถิดลูก ที่เจ้าได้บริจาคข้าวเมล็ดเกลือก้อนที่ลูกได้เลี้ยงชีวิตแม่อยู่ทุกวันนี้ ได้แสดงถึงเจ้ามีความกตัญญูกตเวทีพ่อแม่ เจ้าจะไม่ตกต่ำ ขอให้เจ้าจงเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นชั่วลูกหลานตลอดไป" เห็นจะเป็นด้วยเหตุนี้แม่จึงไม่เคยทุกข์ยากลำบากตลอดมาถึงปัจจุบันนี้ ทำให้คิดว่าคุณยายคงปฏิบัติต่อคุณทวดเช่นกัน

ข้าพเจ้าเป็นเด็กแต่ข้าพเจ้าจำคำพูดของคุณยายได้ดี เพราะคุณยายพูดซ้ำ ๆ กันทุกวันทั้งเวลาเช้า เวลาเย็น หลัง-จากอิ่มข้าวล้างมือก่อนที่จะลุกขึ้นจากสำรับ ข้าพเจ้าจำได้ตลอดทั้งท่าทางกิริยาของคุณยาย บางครั้งเราก็รู้สึกน้อยใจตามภาษาเด็ก ๆ ที่ไม่เดียงสาว่า แม่รักคุณยายมากกว่าพวกเราเป็นลูกคิดอิจฉาคุณยาย เพราะของที่ซื้อมาให้คุณยาย พวก

ลูกจะแตะต้องไม่ได้ต้องให้คุณยายกินก่อน แม่บอกว่า "พวกลูกกินภายหลังคุณยาย จะมีอายุยืนเหมือนคุณยาย" จากนั้นเราก็แย่งกันกินข้าวที่เหลือจากในชามโคมของคุณยาย บางครั้งในข้าวที่เหลือเปื้อนน้ำหมากของคุณยาย เราก็ไม่รังเกียจ เพราะต้องการมีอายุยืน

คุณยายมีกิจประจำอยู่อย่างหนึ่งตลอดชีวิตของท่าน คือตื่นแต่ตีสี่แล้วก็เริ่มสวดมนต์และต่อด้วยชุมนุมเทวดาเสวยอายุตลอดเวลานานประมาณ ๒ ชั่วโมงกว่าจะจบ และท่านได้จากโลกนี้ไปโดยสงบ ยังจำได้ว่าตอนท่านตื่นแต่ตีสี่สวดมนต์เสร็จแล้วก็เข้าไปนอนแล้วท่านก็หลับไปไม่ตื่นมาอีกเลย เวลาท่านจากโลกนี้ไปอายุ ๑๑๐ ปีพอดี แม่ได้จัดการปลงศพคุณยายสมกับความกตัญญูกตเวที และให้ข้าพเจ้าและลูกของลุงของป้าบวชเณรหน้าไฟ ๗ วัน เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้คุณยาย นี่เป็นเรื่องของคุณยายสมัยก่อนเป็นที่น่าเศร้าใจที่วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาวไทยกำลังจะสูญไปทุกที หากเราไม่ช่วยกันรักษาไว้ ขอฝากข้อคิดว่า เราทุกคนมุ่งหวังให้ลูกหลานเราเป็นคนดีในอนาคต เราจะต้องเป็นคนดีก่อนเพื่อให้เด็ก ๆ ได้เห็นตัวอย่างที่ดี เริ่มแต่เด็กกำลังจะพูดหัดสอนให้เด็กพูดแต่คำดี ๆ สุภาพ จงระวังผู้ใหญ่อย่าถกเถียงใช้อารมณ์

ไม่ระวังกล่าวคำหยาบคายต่อหน้าเด็กให้เด็กเห็นได้ยิน ถ้าเด็กจำเอาคำหยาบ ๆ มาพูด จงทำท่าทางให้เด็กรู้ว่าผู้ใหญ่ไม่ชอบ เมื่อเด็กโตพอเวลาจะทำบุญใส่บาตรก็ให้เด็กมีโอกาสช่วยหยิบฉวยสิ่งของใส่บาตรบ้าง เด็กก็จะภูมิใจที่สามารถทำอะไรตัวเองได้

ข้าพเจ้าเคยเห็นสมัยก่อนในงานภูเขาทองก็ดี งานวัดสามปลื้มก็ดี จะเห็นผู้ใหญ่แลกเศษสตางค์ไว้ แล้วให้เด็กเล็ก ๆ นำไปแจกแก่พวกแม่ชีด้วยมือของเด็กเอง และนำไปวางที่ผ้าแดงที่แม่ชีปูไว้ตรงหน้า แต่ไม่ยอมให้เด็กนำไปให้ขอทานที่เป็นโรค เห็นจะเป็นเพราะกลัวจะติดเชื้อโรคเป็นการฝึกสอนจิตใจแก่เด็ก ๆ ให้รู้จักเสียสละเกิดกุศลแต่เล็ก ๆ

มาบัดนี้แม่ได้มีอายุครบ ๙๖ ปีความทรงจำยังดี และยังเคยเล่าเรื่องเก่า ๆ ให้หลานเหลนฟัง ข้าพเจ้าได้จัดพิมพ์หนังสือในชุด "กฎแห่งกรรม" เป็นภาษาอังกฤษเพื่อเป็นอนุสรณ์แจกในต่างประเทศ ซึ่งข้าพเจ้าเคยพิมพ์แจกไปแล้วแม่อายุครบ ๙๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ และต่อมาอีกครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ หนังสือชุด "กฎแห่งกรรม" ภาษาอังกฤษได้จัดพิมพ์ขึ้นในครั้งนั้น ได้มีผู้สนใจขอมากจนไม่มีเหลือ แต่ก็ยังมีชาวต่างประเทศขอมาเสมอ ฉะนั้น ข้าพเจ้าได้จัดพิมพ์

ขึ้นใหม่ในครั้งนี้ ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย เพื่อเป็นอนุสรณ์แม่มีอายุครบ ๙๖ ปี ซึ่งเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีของเราชาวไทย ที่ได้เลี้ยงดูพ่อแม่ในวัยชราให้ท่านมีความสุข ซึ่งได้มีมาแต่โบราณซึ่งเป็นวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามทำให้เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว ทำให้ชีวิตพ่อแม่เมื่อวัยชรามีความหมายที่ลูกหลานไม่ทอดทิ้งให้ว้าเหว่ ที่ต้องเผชิญอยู่ตามยถากรรมแต่ลำพัง กลับมีชีวิตชีวาที่ห้อมล้อมไปด้วยลูกหลานชายหญิงที่เอาอกเอาใจคอยดูแลไม่ให้กระทบกระเทือนทางจิตใจ เอาใจใส่ในความทุกข์สุขของผู้มีพระคุณนี่เป็นมหากุศลอันหนึ่งที่เราสามารถจะทำได้และจะเป็นบารมีอันสูงส่ง ทำให้เกิดความปีติทางจิตใจที่เราได้สนองพระคุณท่านด้วยความกตัญญูกตเวที ดีกว่าทำบุญเอาหน้าแล้วปล่อยให้พ่อแม่ได้รับความลำบาก เมื่อเราสามารถจะเลี้ยงดูให้ท่านมีความสุขได้ หากผู้ใดทำให้พ่อแม่น้ำตาตกย่อมบาปหนักทั้งตัวก็ต้องน้ำตาตก เพราะกรรมตามสนองที่เราทำกับพ่อแม่ลูกก็จะทำกับเราเมื่อวัยชราเช่นกัน ขอให้ท่านผู้อยู่ในพระพุทธศาสนาทั้งหลายจงใช้สติปัญญาพิจารณาดูให้ถี่ถ้วน หากบิดามารดาของท่านหรือญาติผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ผู้มีพระคุณเมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ เราจงแสดงความกตัญญูกตเวที บำรุงบำเรอ

ให้ท่านมีความสุขความสบายทั้งใจและกายเท่าที่เราสามารถจะปฏิบัติให้ท่านได้ ก็จะเป็นการปฏิบัติตามหลักสำคัญข้อหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา อย่ารอจนเมื่อท่านได้จากโลกนี้ไปแล้ว จึงทำบุญทำทานแผ่กุศลไปให้ท่านภายหลัง เมื่อท่านมีชีวิตอยู่ไม่ค่อยสนใจเมื่อตายแล้วจึงคิดได้ ขอให้ปฏิบัติเมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านจะได้รับรู้ว่าความกตัญญูกตเวทีของเรา ข้าพเจ้าอยากจะใช้คำว่า "บุญสด" หากไม่ขัดหูท่านผู้อ่าน ข้าพเจ้าคิดว่า "บุญสด" นี้ได้ผลด้วยตาเห็น เพราะมีความรู้สึกทั้งผู้ให้และผู้รับ เมื่อผู้ใหญ่ได้รู้ได้เห็นลูกหลานแสดงความกตัญญูเวทีก็ปลาบปลื้มปีติยินดี ส่วนลูกหลานเมื่อเห็นผู้ใหญ่มีความสุขสบายทั้งกายและใจก็เกิดความปีติยินดีเช่นกัน พรใดที่ออกจากปากจากใจผู้ใหญ่ที่มีศีลมีสัตย์ มีจิตบริสุทธิ์ความตั้งใจเกิดพลังอำนาจจิตย่อมศักดิ์สิทธิ์ และผู้รับพรก็มีจิตใจบริสุทธิ์เกิดปีติยินดี ก็จะเกิดผลเป็นศิริมงคลแก่ลูกหลานผู้มีความกตัญญูรู้ถึงพระคุณปฏิบัติท่านที่ควรแก่การเคารพบูชา รู้ถึงไหนก็มีคนยกย่องสรรเสริญในคุณความดี มีผู้อยากคบหาสมาคมเพราะมีแต่จะชักนำให้เกิดความเป็นศิริ-

มงคลแก่ตน ผิดกับคบหาผู้ที่อกตัญญูไม่รู้พระคุณพ่อแม่ใคร คบหาก็จะพบแต่ความอัปมงคล หากมีผู้รู้ประวัติแล้วจะหาผู้คบอย่างสนิทสนมได้ยาก เพราะกลัวจะเป็นภัยร้ายแรง ผู้ประกอบกรรมดีย่อมจะประกอบสิ่งที่เป็นมงคล ๕ ประการ ก็จะเป็นศิริมงคลแก่ตนเอง

๑. การให้ความเคารพนับถือบิดามารดา ผู้มีพระคุณ เมื่อท่านยังมีชีวิตจงทนุบำรุงท่านเมื่อวัยชราให้ท่านมีความสุขทั้งใจและกาย เมื่อท่านจากโลกนี้ไปแล้วก็ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ท่านตามประเพณี

๒. ทะนุบำรุงครอบครัวมีภรรยาและบุตรเป็นต้น ให้มีความสุขและให้การศึกษาแก่บุตรตามหน้าที่บิดาสามารถจะทำได้ แต่อย่าหวังสิ่งตอบแทนจะเกิดทุกข์

๓. มีสัมมาอาชีวะในสิ่งที่สุจริตอยู่ในขอบเขตของกฎ-หมายเป็นพลเมืองดี

๔. จงถือหลักธรรมะปฏิบัติให้อยู่ในศีลธรรมที่ดีงาม หาทางที่ประกอบการกุศล เพื่อช่วยกันทะนุบำรุงรักษาพระศาสนาให้ถาวร อบรมให้บุตรหลานปฏิบัติสืบเนื่องต่อ ๆ กันไป

๕. จงมีความมั่นคงในความรักชาติและศาสนาพระมหากษัตริย์ เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ยอมพลีชีวิตเพื่อช่วยการป้องกันรักษาชาติไทย และพระศาสนาทั้งพระมหากษัตริย์ที่รักยิ่งให้ยั่งยืนถาวรเพื่อไว้ให้อนุชนลูกหลานรุ่นหลังรับช่วงตลอดไป

ข้าพเจ้าขอขอบคุณที่ท่านได้กรุณาอ่านเรื่องนี้ตลอดมา และคิดว่าคงจะมีสาระแก่ท่านไม่มากก็น้อย ขอให้ความเป็นมงคลอันประเสริฐจงมีแก่ทุกท่านทั่วไป

สวัสดี.

นึกถึงแม่ในวันเกิด

เรื่องที่ ๑๑๓

ข้าพเจ้าคิดว่าจะหาเรื่องความกตัญญูและศีลธรรมที่จะเขียนขึ้นเป็นอนุสรณ์ ให้เหมาะสมกับชีวิตของเพื่อนรุ่นพี่ ซึ่งชาตินี้ท่านได้ทิ้งร่างจากไปอย่างไม่มีวันกลับ แม้จะรู้ว่าวิญญาณของท่านไปสู่สุคติบนสรวงสวรรค์ หลุดพ้นทุกข์จากโลกมนุษย์อันแสนเบื่อก็ดี ความรักความอาลัยของเราผู้ยังอยู่ในกิเลสก็ไม่สามารถจะลืมได้ เพราะสิ่งที่ท่านเหลืออยู่ในโลกนี้ ก็คือความดีที่ได้สร้างสมไว้ให้เราอาลัยถึง หากท่านยังมีชีวิตยั่งยืนอยู่ต่อไป ก็คงสร้างประโยชน์ให้ทั้งทางโลกและทางธรรมอีกมากมาย เราจึงเสียดายลืมไม่ลง ข้าพเจ้าต้องนึกถึงเรื่อง

สัจจบารมี ที่ท่านอดทนรอเวลาตั้ง ๒๐ ปี จึงได้สร้างวิหารหลวงพ่อสุริยมุนี ซึ่งเป็นผลพยายามยากที่บุคคลธรรมดาที่จะมีความอดทนสร้างความดีอันนี้ได้สำเร็จ ข้าพเจ้าคิดว่าจะเขียนเรื่องไว้เป็นอนุสรณ์เพื่อให้แก่ท่านสักเรื่องหนึ่ง แม้ข้าพเจ้าจะเขียนเรื่องใหม่ ๆ ไปแล้วหลายเรื่อง ก็ยังคิดว่าไม่เหมาะสม

ย้อนไปนึกถึงครั้งหนึ่ง ท่านได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงเรื่องวันเกิดของท่านได้ปฏิบัติลอดมา ไม่กินเนื้อสัตว์ เพราะไม่ยอมเบียดเบียนชีวิตสัตว์ในวันเกิดของท่าน ข้าพเจ้าพิจารณาดูแล้วก็เห็นดีเห็นชอบด้วย วันเกิดของเราควรจะทำสิ่งที่เป็นมงคลกุศลไม่ควรสร้างบาป ไม่สมควรจะให้วันเกิดของเราเบียดเบียนชีวิตสัตว์ที่จะนำมาปรุงอาหาร ถ้าเป็นคนมีชื่อเสียงมีแขกมากมายเท่าใด พวกสัตว์ก็ต้องถูกทำลายชีวิตลงมากเท่านั้น วันเกิดของเราสนุกสนาน แต่เป็นวันตายของสัตว์เพิ่มขึ้น เพื่อปรุงเป็นอาหารเลี้ยงแขก คิดแล้วก็เศร้าใจ นับแต่นั้นมาวันเกิดของข้าพเจ้าก็งดกินเนื้อสัตว์ ไม่ว่าสัตว์น้ำสัตว์บกก่อนวันเกิด ๓ วัน และหลังวันเกิด ๓ วัน และได้ปฏิบัติมาแล้ว ทำให้จิตใจสบาย จึงทำให้ข้าพเจ้านึก

ถึงบุญคุณเพื่อนรุ่นพี่ผู้นี้ คิดอยากจะเขียนเรื่องเป็นอนุสรณ์แก่ท่านไว้สักเรื่องหนึ่ง ให้สมที่ท่านได้ปฏิบัติกรรมดีตลอดมา ในระยะนั้นบังเอิญข้าพเจ้ามีสุขภาพไม่ค่อยปกตินัก แม้จะได้รับเชิญไปในงานต่าง ๆ แต่ก็ต้องงด รู้สึกว่าสังขารที่ใช้งานมากขาดการพักผ่อน แต่เมื่อปลายเดือนพฤษภาคม สุขภาพความวิงเวียนก็ยังไม่ปกติ ข้าพเจ้าก็ได้รับเชิญให้ไปในงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ที่ตำบลลาดพร้าว ในวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๓ อีกหลายวันกว่าจะถึงวันงาน ข้าพเจ้าไม่สามารถรับและปฏิเสธได้ทั้งสองทาง นอกจากจะบอกว่าดูสุขภาพก่อน ถ้าไปไหวก็ไม่รังเกียจ ถ้าไปไม่ไหวก็จนใจไม่อยากฝืนสังขาร ในวันเสาร์ที่ ๖ ซึ่งสังขารก็ยังไม่ปกติ แต่บังเอิญในวันนั้นข้าพเจ้าได้ไปรับการรักษาจากท่านผู้หนึ่ง และวันนั้นอาการป่วยวิงเวียนหนักหัวก็หายเป็นปกติอย่างอภินิหาร เห็นจะเป็นกรรมดี ข้าพเจ้าจึงได้มีโอกาสไปได้ในวันอาทิตย์ตอนเช้าที่ ๗ มิถุนายน ไปถึงก่อนพระเจริญพุทธมนต์ ก่อนฉันเพล ข้าพเจ้าพบกับข้าราชการผู้ใหญ่หลายท่าน ทั้งท่านที่ยังอยู่ในราชการและที่ครบเกษียณอายุ ซึ่งไม่คุ้นเคยมาก่อน แต่ต้องขอบคุณเพราะทุกท่านได้ให้เกียรติที่ให้ข้าพเจ้ารู้จัก เราได้มี

โอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเพลิดเพลิน วันนั้นข้าพเจ้าได้เรื่องที่คิดว่าเหมาะสมที่จะเขียนขึ้นเป็นอนุสรณ์ให้แก่เพื่อนผู้หลุดพ้นจากชาตินี้ไปแล้ว ข้าพเจ้าได้จดจำจากท่านข้าราชการผู้หนึ่ง เล่าเรื่องที่น่าสนใจและเป็นคติธรรมให้ฟังว่า

ครั้งหนึ่งหลายปีมาแล้ว มีข้าราชการผู้ใหญ่กรมรถไฟผู้หนึ่ง ได้เดินทางไปดูกิจการรถไฟนอกประเทศ เพื่อนำในสิ่งที่ดีได้พบเห็นมาปรับปรุงรถไฟของเราให้ทันสมัยและดียิ่งขึ้น ไม่น้อยหน้าประเทศที่เจริญแล้วในเอเชียด้วยกัน การเดินทางไปครั้งนี้คนส่วนมากเมาเรือ แต่ท่านข้าราชการผู้นั้นไม่เมา บังเอิญเพื่อนร่วมทางผู้หนึ่งนั่งใกล้กันและไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ก็เป็นผู้ไม่เมาเช่นเดียวกัน ในฐานะเป็นผู้ร่วมเดินทาง ไม่มีอะไรดีกว่ามาร่วมสนทนากัน พูดถึงเรื่องต่าง ๆ และที่สุดก็วกเวียนมาพูดถึงประเพณีของไทย ต่างซักถามแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ตอนหนึ่งเพื่อนผู้ร่วมเดินทางได้เล่าถึงการปฏิบัติในวันเกิดอย่างน่าฟังและน่าคิดมากว่า

"เมื่อถึงวันเกิดของผม ไม่มีการเลี้ยงดูหรือเชิญแขก

หรือเพื่อนฝูงมาร่วมกินอาหาร เมื่อผมนึกถึงวันเกิด เวลาตกฟากผมก็ต้องหวนไปนึกถึงแม่ผมทันที และจะนึกว่าเป็นเวลาที่แม่ได้รับความเจ็บปวดรวดร้าวแสนทรมาน ก่อนที่จะคลอดผมออกมาเป็นตัวเป็นตนเห็นแสงเดือนแสงตะวัน ผมนึกถึงความทุกข์ทรมานของแม่ ความเจ็บปวดแสนสาหัส แม่คงดิ้นทุรนทุลาย หมอตำแยจะต้องข่มท้อง แม่คงจะร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดท้องจะคลอด สมัยก่อนเขาถือว่าการคลอดบุตรนั้น ว่าเท้าข้างหนึ่งเหยียบอยู่ในบ้าน และเท้าข้างหนึ่งเหยียบอยู่ในป่าช้า หมายถึงความเป็นความตายเท่ากัน เพราะอันตรายในการคลอดบุตรนั้นมีมาก การแพทย์ยังไม่เจริญเท่าในปัจจุบันนี้ ฉะนั้นเมื่อถึงวันเกิดของผมแล้ว ผมก็ต้องระลึกถึงพระคุณของแม่ตลอดมา คิดถึงเริ่มตั้งแต่คลอดออกมา ตั้งแต่เล็ก ๆ แม่ได้ใช้เวลาเลี้ยงดูทะนุถนอมเอาใจใส่การเจ็บไข้ได้ป่วยแม่ก็รับความลำบาก อดหลับอดนอนคอยดูแลเป็นห่วงกลัวลูกจะเป็นอันตราย ลูกร้องไห้ด้วยความไข้แม่ก็ร้องไห้ด้วยความรักและสงสาร แม่ไม่เคยหิ้งห่างจากลูกไป ความรักและความเป็นห่วงที่แม่มีต่อลูกยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือนได้ ฉะนั้นเมื่อถึงวันเกิดของผมก็ต้องระลึกถึงแม่ก่อน

อื่น เพราะท่านเหมือนพระองค์หนึ่งที่ควรแก่การเคารพบูชา นึกถึงพระคุณที่แม่ได้คลอดผมออกมา นึกถึงความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัสของแม่ เมื่อเวลาจวนคลอดลูก เมื่อผมเป็นเด็กแม่ต้องลำบาก แต่แม่ก็ไม่เคยทอดทิ้งห่างไกล เมื่อบัดนี้ผมเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีฐานะดีแล้วผมก็ไม่ยอมทอดทิ้งแม่ให้รับความลำบาก ผมถือโอกาสทำบุญกับแม่เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ท่านต้องการสิ่งใดท่านชอบสิ่งใด ก็มอบสิ่งนั้นให้ท่านหาให้ท่าน ไม่ให้ท่านร้อนใจ ไม่ให้ท่านลำบาก ปฏิบัติท่านให้มีความสบายใจ แล้วตัวผมก็ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ในวันเกิด แล้วก็ถือศีล ๕ ศีล ๘ แล้วแต่โอกาสเป็นเวลา ๓ วัน ทำสมาธิให้จิตใจผ่องใสบริสุทธิ์ยกบุญกุศลให้แก่แม่ เพราะผมถือว่าผมเกิดมาเป็นตัวเป็นตนมีชีวิตอยู่อย่างทุกวันนี้ ก็เพราะแม่ ที่ผมพูดนี้มิใช่ว่าผมไม่รู้บุญคุณของพ่อ เพราะพระคุณของพ่อก็มากมายเหลือหลาย ที่ผมรู้ว่าแม่ลำบาก เมื่อเวลาคลอดผม ก็เพราะพ่อเป็นผู้เล่าให้ผมฟัง แต่เมื่อเราพูดถึงวันเกิดแล้ว ผมไม่เคยลืมเวลาที่แม่ต้องทนทุกข์ทรมานในวันนั้น นึกเห็นภาพของแม่ได้รับความลำบากเจ็บปวดแสนสาหัส จนกว่าจะคลอดผมออกมาเป็นตัวเป็นตนได้ ฉะนั้นวันเกิดของผม

ก็คือวันระลึกถึงพระคุณของแม่ ใครจะคิดว่าผมผิดหรือถูก ผมไม่สนใจ เพราะคนสมัยนี้ส่วนมากจิตใจต่ำลง คนชั่วมากกว่าคนดีมักจะคิดแต่สิ่งตรงกันข้าม

ฉะนั้น วันเกิดของผมจะไม่มีการเลี้ยงฉลองสนุกสนาน เลี้ยงเหล้าเลี้ยงอาหารเชิญเพื่อนฝูงมาเฮฮาเหมือนคนทั้งหลาย ทุกครั้งถึงวันเกิด ผมจะต้องนึกถึงย้อนหลังไปคิดถึงแม่ ผิดกับวันเกิดของคนทั่ว ๆ ไปคือไม่ค่อยมีใครเคยคิดถึงแม่ แต่ผมคิด แล้วผมจะปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรม และทั้งไม่เบียดเบียนเนื้อสัตว์เป็นอาหาร ผมถือว่าการปฏิบัติเช่นนี้ ย่อมจะเป็นศิริมงคลแก่ตนเอง มีแต่กุศลกรรมดีทำให้จิตใจผ่องใสบริสุทธิ์"

เมื่อท่านข้าราชการรถไฟได้ฟังแล้วก็รู้สึกซาบซึ้งในการปฏิบัติกรรมดีของชายผู้ร่วมทาง และร่วมสนทนากันตลอดเวลา

เมื่อกลับมาสู่ประเทศไทย สิ่งแรกที่กลับไปถึงบ้านก็คือไปกราบมารดาระลึกพระคุณของท่าน

นี่เป็นเรื่องย่อ ๆ ที่ได้จากในวันขึ้นบ้านใหม่ของข้าราชการผู้หนึ่ง และเป็นสิ่งที่น่าคิดพิจารณา ข้าพเจ้าจึง

ได้ย่อความเขียนขึ้น หากมีสิ่งใดผิดตกบกพร่องแล้ว หรือเก็บข้อความไม่หมดเพราะความจดจำเสื่อมลงตามสังขาร เพราะมิได้บันทึกเมื่อเวลาสนทนา ข้าพเจ้าก็ขออภัยและรับผิดแต่ผู้เดียว และข้าพเจ้าเห็นว่าการปฏิบัติของท่านผู้นี้ใกล้เคียงกับเพื่อนรุ่นพี่ผู้ได้ล่วงลับไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอออกความเห็นให้เป็นอนุสรณ์แก่ผู้สร้างกรรมดี สิ่งที่เราควรจะปฏิบัติแก่แม่ผู้บังเกิดเกล้าก็คือ เมื่อเวลาท่านมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นบุญกุศลสด ๆ เมื่อท่านเห็นลูกหลานมีความกตัญญูท่านก็ปลื้มปีติยินดี และทั้งท่านก็จะให้ศีลให้พรจากปากพ่อปากแม่นั้นย่อมศักดิ์สิทธิ์ เพราะออกจากใจจริงของท่าน เราก็ดีใจเมื่อเห็นท่านมีความสุขความสบายใจ ชื่นชมยินดีและเป็นศิริมงคลแก่ตัวเรา แหละทำให้ท่านอายุยืนเพราะจิตใจสบาย อย่ารอให้ท่านจากโลกนี้ไปก่อนแล้วจึงทำบุญอุทิศไปให้ เราจะเสียใจภายหลังว่ายังไม่ได้ทดแทนบุญคุณเต็มที่ เพราะเมื่อท่านมีชีวิตอยู่เราก็ไม่ได้ปฏิบัติดูแลเอาใจใส่ให้ความสุขแก่ท่าน เมื่อคิดได้ก็สายไปเสียแล้ว เราควรจะทำให้ท่านทั้งเวลามีชีวิตอยู่ และเมื่อท่านจากไปแล้วก็ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ท่าน

มนุษย์ที่ดีมีศีลธรรมก็จะยกย่องสรรเสริญ เทวดาฟ้าดินก็จะโมทนาสาธุ ในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จะเป็นศิริมงคลแก่ตัวผู้ปฏิบัติตลอดไป แต่ขออย่าให้วันเกิดของเรา เป็นวันตายของสัตว์เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นอาหารของเราในวันเกิด.

สวัสดี

ผลแห่งความเมตตากรุณา

เรื่องที่ ๑๐๓

วันหนึ่งข้าพเจ้าได้รับจดหมายมีข้อความบันทึกส่งมาจากจังหวัดธนบุรี ผู้บันทึกได้เล่าถึงพระภิกษุรูปหนึ่งได้ประสบเหตุการณ์โดยบังเอิญ เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านและพิจารณาแล้วก็คิดว่า เหตุบังเอิญในทางพุทธศาสนาคงไม่มี เพราะทุกอย่างย่อมเกิดขึ้นจากผลแห่งกรรมดีหรือกรรมชั่ว คงจะเข้าในบทเรื่องของกรรมเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นมาแล้ว เมื่อมีผู้ส่งบันทึกมาจะปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์ ก็เป็นที่เสียดายและเป็นเรื่องที่น่าคิด การที่มีจิตใจสงสารได้แผ่เมตาตาแก่สัตว์เล็ก ๆ เกือบไม่มีความหมาย มองเห็น

แล้วว่าไม่สำคัญ ไม่นึกว่าผลจะตอบแทนได้อย่างไร แต่บางครั้งก็เกิดผลมากมายเกินความรู้สึกอย่างคิดไม่ถึง กรรมดีผลก็ออกมาในทางดี เป็นตัวอย่างที่น่าคิดเรื่องหนึ่ง ในข้อความบันทึกว่า

พระภิกษุรูปหนึ่ง ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดดุสิตาราม (เสาประโคม) อยู่ที่บางยี่ขัน ธนบุรี ได้รับนิมนต์ไปสวดมนต์ฉันเช้าที่บ้านคหบดีผู้หนึ่ง อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดเวลาเดินทางโดยรถขนส่งสายเหนือในบ่ายก่อนจะถึงวันงานหนึ่งวันเพื่อให้ทันสวดมนต์เช้า โดยไปค้างคืนที่นครราชสีมา (วันเดือนปีผู้บันทึกไม่ได้บอกมา)

บ่ายวันนั้นท่านได้โดยสารรถแท๊กซี่ให้ไปส่งที่สถานีขนส่งสายเหนือ เพื่อต่อรถโดยสารเดินทางไปนครราชสีมา ระหว่างที่รถแท๊กซี่ออกจากวัดมาได้ไม่นาน ท่านก็มองไปเห็นบนกลางถนนข้างหน้ามีปูนาตัวขนาดใหญ่ กำลังยืนจังก้าชูก้ามอยู่กลางถนน ท่านตาไวเห็นสัตว์ตัวเล็ก ๆ ครึ่งน้ำครึ่งบกทำเช่นนั้น ก็เอ็นดูเกิดความสงสารกลัวจะถูกรถผ่านไปมาจะทับตาย จึงขอร้องให้คนขับหยุดรถข้างถนน แล้วท่านก็ลงไปต้อนให้ปูตัวนั้นลงน้ำในคูข้างทางเพื่อให้พ้นจากภัยอันตราย

แต่ปูตัวนั้นทำท่าไม่ยอมให้ต้อนลงข้างทางง่าย ๆ อย่างท่านคิด ท่านพยายามต้อนไปทางซ้ายมันก็วิ่งชูก้ามหนีไปทางขวา ถ้าต้อนไปทางขวามันก็วิ่งหนีไปทางซ้ายเหมือนเล่นเอาเถิดระหว่างพระกับปูนา กว่าจะต้อนมันลงน้ำข้างถนนได้ก็เล่นเอาท่านเหนื่อยและเสียเวลาไปหลายนาที ภิกษุรูปนั้นเมื่อเห็นว่าปูลงน้ำอยู่ในคูเรียบร้อยเป็นที่ปลอดภัยแล้ว ท่านก็กลับขึ้นรถแท๊กซี่เดินทางต่อไป เมื่อไปถึงสถานีขนส่งสายเหนือ ท่านจึงไปถามพนักงานว่ารถจะไปนครราชสีมาจะออกเมื่อไหร่ ?

พนักงานที่สถานีขนส่งได้บอกว่า รถเดินทางไปนครราชสีมาเที่ยวสุดท้ายสำหรับวันนี้เพิ่งจะออกจากสถานีไปครู่นี้เอง ยังจะมองเห็นหลังไว ๆ ท่านทราบเช่นนั้นก็อ่อนใจกลัวจะผิดนัดไปไม่ทันงาน แต่แล้วก็ถามพนักงานว่าจะมีรถอะไรไปอีกไหม อาตมาจะต้องไปสวดมนต์ฉันเช้าวันพรุ่งนี้ให้ทัน ไม่เช่นนั้นก็เกิดเสียหายแก่อาตมาเพราะรับนิมนต์แล้วไม่ไป

พนักงานบอกว่า ถ้าท่านจะไปจริง ๆ จำเป็นก็ต้องไปรถอุดร หนองคาย แต่รถสายนี้เพียงแต่ผ่านถนนรอบนอกไม่แวะเข้าในตัวเมืองต้องต่อรถอีกทอดหนึ่ง เมื่อไม่มีทางเลือกดีกว่านี้ ท่านก็จำเป็นตกลงโดยสารรถผ่านไปลงปากทาง

ที่จะเข้าเมืองนครราชสีมา ต่อมาไม่นานรถที่ท่านโดยสารก็ออกเดินทางจากสถานีขนส่งสายเหนือ มุ่งตรงไปภาคอีสาน

เมื่อรถวิ่งมาไม่นานนักก็มองเห็นข้างหน้ามีผู้คนมุงดูและชุลมุน เมื่อรถวิ่งเข้าไปใกล้ก็มองเห็นรถโดยสารคันหนึ่งคว่ำอยู่ข้างทาง เมื่อเห็นสภาพของรถแล้วก็นึกว่าคงจะมีผู้บาดเจ็บล้มตายกันบ้าง เห็นมีคนกำลังยกร่างคนบาดเจ็บถ่ายขึ้นรถไปส่งโรงพยายาลที่อยู่ใกล้ที่สุด ส่วนคนที่บาดเจ็บเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ยืนอธิบายถึงวินาทีที่ใจหายใจคว่ำให้ผู้ที่ยืนมุงฟังด้วยความรู้สึกตื่นเต้นในชีวิตเมื่อรอดตายมาได้เหมือนเกิดใหม่ ส่วนคนขับคะนองมือก็ถือโอกาสที่คนกำลังชุลมุนช่วยเหลือคนที่บาดเจ็บ รีบตะเกียกตะกายออกจากรถหลบหนีไป ส่วนผู้เสียชีวิตก็ลำเลียงไว้ริมถนน หาผ้าและเสื่อมาปิดร่างที่จบชีวิตเพราะอุบัติเหตุ กันความอุจาดจนกว่าจะลำเลียงไปฝากไว้วัด ตำรวจทางหลวงต้องเสียเวลาทำงานหนักกว่าจะเสร็จ

ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บแข้งขาหักก็ร้องโอดครวญด้วยความเจ็บปวดทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ หญิงและชาย ทำให้ผู้ที่มีจิตใจเป็นปกติ ไม่ใช่พวกนักฉวยโอกาสคอยฉกชิงทรัพย์สินในยามทุกข์ยากของผู้อื่น เมื่อได้พบเห็นก็พลอยสังสารเศร้าสลดใจไปด้วย

เมื่อนึกถึงญาติพี่น้องลูกหลาน พ่อแม่ สามีหรือ ภรรยาที่ อยู่ทางบ้านของผู้โดยสารทุกคน ไม่มีใครรู้ว่าญาติพี่น้องของตนได้รับอุบัติเหตุ เมื่อรู้ก็คงจะตกใจเสียใจเพียงไร ซึ่งบางคนเมื่อได้ทราบว่าญาติของตนต้องมาเสียชีวิตลงสด ๆ ร้อน ๆ ในระหว่างเดินทาง เพราะเกิดอุบัติเหตุทุกคนต้องใจหายต้องร้องไห้เสียน้ำตา เสียกำลังใจ ไม่โดนกับผู้ใดก็ไม่รู้ว่าทุกข์หนักเพียงใด เพราะเหตุเกิดขึ้นอย่างไม่นึกไม่ฝันมาก่อน เพราะทุกคนไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่ต่างก็เป็นที่รักของญาติพี่น้องพ่อแม่ด้วยกันทุกคน เพียงแต่มากน้อยเท่านั้น

เมื่อภิกษุรูปนั้นได้เห็นสภาพของผู้ป่วยแล้วก็ต้องหวนมานึกถึงปูตัวนั้น แล้วก็ทำให้รู้สึกว่า ผลของความเมตตานี้ทำให้ท่านได้รอดพ้นจากภัยอันตรายที่เกิดจากอุบัติเหตุในครั้งนี้ เพราะปรากฏว่ารถโดยสารคันนั้นที่พระภิกษุมาไม่ทันท่านมัวแต่ต้อนปูลงน้ำรถจึงออกมาก่อนเป็นคันเดียวกัน

บันทึกนี้ข้าพเจ้าได้รับจากคุณวิเชียร ๑๙๖ บ้านช่างหล่อ จังหวัดธนบุรี และคิดว่าเป็นผลบังเอิญทางพระว่ากรรมดีเกิดขึ้นจากการแผ่เมตตาธรรม จึงได้เกิดแคล้วคลาดดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นเรื่องน่าคิด

ข้าพเจ้าได้รับเหตุการณ์บังเอิญเช่นนี้มาจากหลายทางก็ได้พิจารณาดูแล้ว เห็นได้ว่าเหตุบังเอิญทำให้รอดพ้นภัยอันตรายมาได้ส่วนมากเกิดขึ้นแก่ท่านที่มีจิตเมตตากรุณา เกิดบุญกุศลได้ช่วยให้พ้นภัยอันตรายไว้ บันทึกอีกฉบับหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้เลือกพิจารณาดูแล้วเห็นว่าควรแก่การเข้าในชุด "กฎแห่งกรรม" ได้เช่นกัน ในข้อความบันทึกเล่าว่า

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลงใหม่ ๆ เป็นเวลาที่ประเทศไทยขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค สิ่งของที่ทำจากต่างประเทศก็ยิ่งหายาก การคมนาคมไม่สะดวกเพราะรถไฟได้รับความเสียหายถูกทำลายในเวลาสงครามสะพานรถไฟที่ชุมทางบ้านดาราถูกระเบิดเสียหายยับเยินยังไม่สามารถจะซ่อมแซมให้เป็นที่เรียบร้อยปกติได้ เพียงใช้ชั่วคราว เพราะยังขาดวัตถุดิบ เวลานั้นผมมีอายุเพียง ๑๗ ปี ความรู้เพียง ม. ๖ และยังไม่มีงานอาชีพเป็นล่ำเป็นสัน

แม่เห็นว่าผมอยู่บ้านไม่ได้ทำอะไรอยู่ว่าง ๆ ก็อยากจะให้ผมรู้จักหัดการค้าขายทำมาหากินเป็นอาชีพบ้าง จึงออกเงินทุนให้ผมจำนวนหนึ่ง เพื่อทำการค้า แนะให้ผมซื้อพวกปลาเค็มปลาย่างนำขึ้นรถไฟไปขายทางภาคเหนือ แล้วให้ซื้อ

ของภาคเหนือมาขายบ้านเรา มีหอมกระเทียมเป็นต้น ให้สืบดูราคาบ้านเราขายอย่างไรแล้วหัดคิดดู หากมีอะไรพอจะหากำไรได้มากก็ให้ฉวยโอกาสซื้อมา ทางภาคเหนือก็เหมือนกัน หากมีอะไรขาดแคลนราคาสูงก็ให้จดจำไว้แล้วมาสืบราคาดูเห็นมีกำไรก็ซื้อไปขาย เพื่อหากำไรต่อไปทั้งขึ้นทั้งล่องไม่ต้องเสียเวลา

นับแต่ผมเริ่มขึ้นล่องทางภาคเหนือ ทำการค้าแบบขายไปซื้อมาอย่างแบบแม่สอน รู้สึกว่ามีกำไรงามพอดู คุ้มค่าเหนื่อยและค่าเสียเวลา ทั้งเกิดความสนุกด้วย แต่รถไฟเดินเพียงวันละ ๒ เที่ยว ขึ้นล่องเท่านั้น เพราะขาดแคลนหัวรถจักร และรถตู้มีไม่พอ ฉะนั้นคนจึงอัดแอเบียดกันไม่มีทั้งที่นั่งและที่ยืน เพราะคนโดยสารมีมากกว่ารถจะบรรจุได้ ผมกับเพื่อนก็ต้องปีนขึ้นไปอยู่บนหลังคา ส่วนสินค้าของผมก็อยู่ในตู้ ต.ญ. ข้างล่าง ผมกับเพื่อนก็นั่งบนหลังคาคอยระวังของไปพร้อมกันด้วย เพราะพวกตีนผีมันคอยถีบของตกรถไฟเสมอ คนใจชั่วคอยหากินทางทุจริตมีมาก ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร มีทั้งคนดีคนชั่วปะปนกันไปทุกเที่ยวรถ

ในเที่ยวนั้นผมไปกับเพื่อนชื่อ นพ เราได้นำสินค้าไป

ขายภาคเหนือ รู้สึกขายดีไม่มีสินค้าเหลือ ไม่พอขาย ผมจึงได้จัดหาซื้อสินค้าพื้นเมืองมาขายภาคเรา เท่าที่เห็นว่าทำกำไรได้มาก เงินยังเหลือซื้อของไม่หมดยังติดตัวมาอีกหลายพัน

เช้าวันนั้นผมกับเพื่อนนั่งกินข้าวอยู่บนหลังคารถไฟหลังจากเราพักที่สถานีพิษณุโลก ซึ่งรถไฟยังไม่ออก ขณะที่เรากำลังกินข้าวอยู่นั้น ผมก็มองไปเห็นชายผู้หนึ่งอายุประมาณ ๔๐ กว่า แต่งกายเป็นชาวนากำลังนั่งกินข้าวบนหลังคารถเช่นกัน เห็นแกกินข้าวคลุกกับน้ำพริกแดงก็รู้สึกสงสาร เรามีปลาย่างอยู่ ๒ ไม้ เราสองคนกินไม้เดียวก็พอ เหลืออีกไม้หนึ่งผมก็เอาไปให้ชายผู้นั้น และบอกว่า "คุณลุงครับลองทานปลาย่างของผมซิครับ อร่อยมาก ผมเอาไปขายภาคเหนือขายดีมีคนชอบมาก ขายหมด ผมขยักไว้สำหรับกินเพียง ๒ ไม้เท่านั้น"

ครั้งแรกคุณลุงผู้นั้นไม่ยอมรับ เพียงแต่กล่าวคำขอบใจเท่านั้น ผมต้องอ้อนวอนว่า "กรุณารับไว้กินเถิดครับ ถ้าไม่รับผมก็ไม่สบายใจ ผมเป็นคนเคารพผู้ใหญ่ตามที่พ่อแม่เคยสอนให้รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ ผมให้ความเคารพนบนอบอ่อนน้อมฐานะเป็นผู้ใหญ่ มิได้ดูถูกหรือเห็นเป็นชาวนาจน ๆ กินข้าว

พริกแดง" เมื่อพ่อลุงเห็นผมตั้งใจให้ด้วยความสุจริตก็รับไว้ เรากินข้าวและสนทนากัน ผมรู้สึกว่าพ่อลุงคนนี้มิใช่ชาวนาธรรมดา เป็นผู้มีความรู้สูง เมื่อซักถามผมว่าไปไหนมา ผมก็เล่าถึงแม่ผมให้หัดค้าขาย ออกทุนให้ผมไปซื้อปลาย่างปลาเค็มขึ้นรถไฟไปขายภาคเหนือ แล้วก็ซื้อพวกหัวหอมหัวกระเทียมลงมาขายภาคเรา พอจะมีกำไรคุ้มค่าเหนื่อย พ่อลุงได้ฟังก็หัวเราะหึ ๆ ด้วยอารมณ์ดี และซักถามถึงการศึกษาและที่อยู่ของพ่อแม่ผมและอาชีพทางบ้าน ผมก็เล่าความจริง พ่อลุงพยักหน้ารับฟังด้วยความสนใจแล้วก็พูดขึ้นว่า "ยินดีมากที่เธอหากินในทางสุจริต หัดค้าขายแต่อายุยังไม่มาก ต่อไปก็คงชำนาญขึ้นคงเจริญรุ่งเรืองในวันข้างหน้า น้อยนักคนไทยเราที่อายุเท่านี้จะรู้จักออกมาหากินทางค้าขายส่วนตัว ทั้งใจดีมีเมตตาด้วย" แล้วพ่อลุงก็ให้ศีลให้พร ผมก็ยกมือขึ้นพนมไหว้รับศีลรับพรจากพ่อลุงด้วยความเคารพนับถือ

สักครู่หนึ่งก็มีเรื่องเอะอะเกรียวกราวกันอยู่ข้างล่าง พ่อลุงหันไปทางเสียงนั้นอย่างสนใจ แต่ผมไม่สนใจอะไรมากนัก เพราะไม่ใช่เรื่องอะไรของเรา แต่ทันใดนั้นก็มีชายหนุ่มรุ่นราวคราวเดียวกับผมวิ่งขึ้นมาบนหลังคารถมาถึงที่ผมนั่งอยู่ ยัง

ไม่รู้เรื่องอะไรกัน ชายหนุ่มทำหน้าตาเลิกลั่กทำท่าจะวิ่งต่อไป แต่ถอดรองเท้าที่ใส่อยู่ทิ้งไว้ตรงหน้าผม คล้ายทำท่าจะให้ผม เมื่อหันมาเห็นตำรวจแต่งเครื่องแบบจ่านายสิบกับพลตำรวจ ปีนขึ้นมาตามจับ แกก็เลยวิ่งโหนกลางตอนหลังคาต่อกันโดดหนีลงจากรถไฟไป และปรากฏว่าพอลงไปก็ถูกตำรวจรวบตัวจับไว้ได้ เพราะตำรวจได้ล้อมรถไฟไว้แล้ว ตำรวจช่วยกันค้นในตัวหาของกลางในตัวคนร้าย ไม่รู้ว่าผู้ร้ายเอาไปโยนทิ้งไว้ที่ไหน แต่แล้วจ่านายสิบกับพลตำรวจอีกผู้หนึ่งโดดขึ้นมาบนหลังคารถมองมาที่ผมนั่งอยู่กับเพื่อนทำให้ผมใจไม่ดี ตำรวจทั้งสองนายไม่ได้พูดจาอะไร ตรงมาก็รวบจับตัวผมกับเพื่อนไว้ เมื่อเราถูกตำรวจจับไม่ทันรู้ตัวก็ตกใจมากแทบสิ้นสติ เพราะเกิดมาแต่ท้องพ่อท้องแม่ยังไม่เคยทำผิดอะไรถึงกับถูกจับกุมเช่นนี้ ผมคิดว่าเขาสงสัยว่าผมคงเป็นพวกเดียวกับคนร้ายล้วงกระเป๋า ผมกับเพื่อนกำลังจะถูกเป็นผู้ต้องหา ผมเองกลัวจนใจคอสั่น ขวัญเสียหมดนึกอะไรไม่ออกทำอะไรไม่ถูก ได้แต่ถามเสียงสั่นปากสั่นเหมือนกำลังจะเป็นไข้ว่า จับผมทำไมผมทำผิดอะไร ตำรวจไม่พูดอะไรกับผมเลย ทำให้ผมเสียกำลังใจนึกถึงเงินที่พกอยู่ในตัวหลายพันบาทที่เหลือซื้อของมา

ขาย ผมกลัวว่าตำรวจจะเข้าใจผิดว่าเป็นเงินได้มาทางทุจริต ผมไม่รู้จะแก้ไขให้หลุดพ้นความผิดได้อย่างไร ผมนึกแช่งด่าไอ้คนร้ายที่มันมาหยุดที่ตรงหน้าผมทำท่าคล้ายจะมอบอะไรให้และถอดรองเท้าไว้ตรงหน้าผมแล้วมันก็วิ่งหนีไป เลยทำให้คนเกิดสงสัยว่าผมเป็นพวกเดียวกับผู้ร้ายทั้งรูปร่างเสื้อผ้าที่ผมสวมใส่ก็มีชุดเดียว ไม่มีเปลี่ยนเพราะต้องปีนป่ายขึ้นนั่งบนหลังคารถไฟ มันจึงขาดความสอาดเรียบร้อยไปมาก ทำให้สภาพใกล้กับผู้ร้ายเข้าไป! ผมไม่รู้จะแก้ไขตัวเองให้พ้นข้อหาได้อย่างไรจนปัญญาผมทนไม่ไหว กำลังจะก้มหน้าร้องไห้เพราะหมดความอดทน แค้นใจชตากรรมของตัวเองเพราะหมดปัญญาก็ได้ยินเสียงพ่อลุงร้องบอกไปอย่างไม่พอใจว่า "หยุดก่อนเอาข้อหาอะไรมาอ้างเพื่อจับเด็กสองคนนี้ เด็กสองคนนี้เขาไม่ได้ทำผิดอย่าจับสุ่มสี่สุ่มห้า ทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องเดือดร้อน จะทำอะไรให้พิจารณาดูให้รอบคอบถี่ถ้วนเสียก่อน ทำอย่างนี้ก็เสียชื่อตำรวจหมด"

จ่านายสิบผู้นั้นชงักอยู่ครู่หนึ่ง แล้วมองดูหน้าพ่อลุงแต่งตัวเป็นชาวนาผู้นั้นอย่างไม่พอใจ และก็ไม่นึกว่าชายชาวนาผู้นี้จะพูดจาโอหังอ้างเหตุผลเช่นนี้ จ่านายสิบผู้นั้นพูดอย่าง

อารมณ์เริ่มจะเสียว่า นี่ไม่ใช่ธุระอย่ามายุ่ง พูดแล้วจ่านายสิบก็ล้วงเอากุญแจมือออกมาทำท่าจะใส่ข้อมือผม ทำให้ผมตกใจจนขวัญบิน คิดว่าเป็นตายอย่างไรผมไม่ยอมใส่กุญแจมือ ผมกลัวกุญแจมือตำรวจแทบจะเป็นบ้า คิดว่าคนไม่มีความผิดยังถูกใส่กุญแจมือต้องซวยแน่ ถ้าผมถูกจับใส่กุญแจมือไปพบคนรู้จักผมคงขายหน้าเขาแย่ ผมนึกถึงพ่อแม่พี่น้องทุกคน เพราะทุกคนไม่รู้ว่าผมกำลังจะถูกจับใส่กุญแจมือทั้งที่ผมไม่มีความผิด ผมมองดูหน้าเพื่อนเห็นขาวซีดไม่มีสีเลือด คงเพราะกลัวจนขวัญหนีดีฝ่อ ผมคิดว่าสภาพของผมก็ไม่ผิดกับเพื่อน ไม่มีใครรู้ว่าเราบริสุทธิ์นอกจากผีสางเทวดาเท่านั้น นึกอะไรได้ในใจผมก็ขอให้ผีสางเทวดาช่วยเหลือ ผมนึกถึงพระหลวงพ่ออะไรต่ออะไร เจ้าพ่อองค์ใดที่ศักดิ์สิทธิ์เท่าที่ผมจะนึกได้ ผมก็ร้องเชิญเรียกอยู่ในใจ ขอให้ท่านรีบมาช่วยผมโดยเร็ว เพราะผมจนปัญญาแล้ว สมองมันปั่นป่วนยุ่งไปหมด แต่ที่สุดก็คิดจะสบัดหลุดแล้ววิ่งหนี แต่ก็มองไม่เห็นทางรอด ทั้งไม่รู้ไปทางไหนทิศไหน ทั้งจะทำให้เขาแน่ใจว่าผมคงเป็นผู้ร้ายแน่จึงได้วิ่งหนี กำลังความคิดสับสนปั่นป่วนมองเห็นความหมดหวัง กำลังคิดหมดอาลัยต่อชีวิต ปล่อยตามบุญตามกรรม เพราะหมดทางที่จะขัดขืนเจ้าหน้าที่ได้ ผมหมด

อาลัยตายอยากในชีวิตต่อไป กำลังจะปล่อยให้ตำรวจสวมกุญแจมืออยู่แล้ว ก็ได้ยินเสียงพ่อลุงพูดขึ้นเสียงดังอย่างผู้มีอำนาจเด็ดขาดว่า "หยุด นี่เป็นเด็กของอั๊ว พวกลื้อจะทำอย่างนั้นไม่ได้ อั๊วขอสั่งเป็นคำขาด" ทันใดนั้นจ่านายสิบและพลตำรวจก็สะดุ้ง ทันใดนั้นพ่อลุงก็ล้วงเอาบัตรประจำตัว หรือบัตรประจำตำแหน่งข้าราชการ ซึ่งผมก็ไม่เห็นเพียงแต่เดาเพราะผมเองก็ตื่นเต้นกลัวจนลาน แล้วพ่อลุงก็ยื่นบัตรให้จ่านายสิบผู้นั้นดู ทันใดเมื่อจ่านายสิบได้เห็นบัตรประจำตัวพ่อลุง ก็รีบตบเท้ายืนระวังตรง ยกมือขึ้นแตะกระบังหมวกพลตำรวจก็รีบทำตามทั้งที่ไม่รู้ว่าท่านผู้นั้นเป็นใครเพราะไม่ได้ดูบัตร เมื่อจ่านายสิบคำนับพ่อลุงแล้ว ก็ยื่นบัตรลงไปให้นายร้อยตำรวจโทผู้ควบคุมตำรวจอยู่ข้างล่าง เมื่อรับบัตรจากจ่าแล้วนายร้อยตำรวจโทก็รีบตบเท้าระวังตรงยกมือขึ้นแตะกระบังหมวกอยู่ข้างล่าง แล้วส่งบัตรคืนขึ้นมาแล้วสั่งถอนกำลังตำรวจลงจากหลังคารถคุมจำเลยที่ล้วงกระเป๋าออกไปข่าวว่ามีผู้เห็นของกลางที่ผู้ร้ายโยนไว้ระหว่างวิ่งหนี จึงเป็นอันจับได้พร้อมทั้งของกลาง สำหรับผมกับเพื่อนเป็นอันว่าสิ้นเคราะห์ไปที ระหว่างการโต้ตอบพ่อลุงกับจ่าตำรวจนั้นเขาพูด

อะไรกันบ้างผมก็จำไม่ได้หมด เพราะผมกลัวจะถูกจับใส่กุญแจมือจนตัวชาไปหมด ความรู้สึกเหมือนฝันร้ายแล้วก็ตื่นจากความฝันร้ายกลายเป็นดี แต่เมื่อนึกถึงทีไร ผมก็อดหวาดสะดุ้งกลัวไม่ได้ ผมอยากจะเข้าไปกราบเท้าพ่อลุงสักร้อยครั้งคิดว่ายังไม่สมกับที่ท่านได้กรุณาช่วยเหลือ ผมกับเพื่อนพากันไปกราบขอบคุณท่านเพียงแต่ยกมือขึ้นไหว้เท่านั้น เพราะบนหลังคารถคงไม่มีโอกาสให้เราก้มลงไปกราบได้ ท่านก็เพียงบอกว่า ไม่ต้องขอบบุญขอบคุณอะไรหรอก เพราะเป็นหน้าที่ของท่านที่จะให้ความเป็นธรรมกับทุกคนที่บริสุทธิ์ เราก็เป็นคนบริสุทธิ์มิได้ทำผิดคิดชั่ว จึงควรแก่การช่วยเหลือ แม้ผมอยากจะทราบชื่อท่านใจจะขาด แต่ผมก็ไม่กล้าละลาบละล้วงถาม เพียงแต่ท่านช่วยให้ผมรอดพ้นการใส่กุญแจมือเท่านั้นก็เป็นบุญคุณหนักยิ่งกว่าภูเขาแล้ว

ฉะนั้นผมจึงไม่รู้นามของท่านผู้มีพระคุณนับแต่ครั้งเมื่อผมอายุได้เพียง ๑๗ นับแต่นั้นมาถึงปัจจุบันนี้อายุผมได้ ๔๑ ปี ผมไม่เคยพบหน้าท่านเลย และผมยังระลึกถึงพระเดชพระคุณของท่านอยู่เสมอ แต่ผมก็ยังมืดแปดด้าน ยังไม่มีโอกาสรู้จักนามของท่านแหละอยู่ที่ไหน ยังเป็นสิ่งลึกลับตลอดมาจน

ถึงปัจจุบันนี้ สำหรับผมชื่อสำรวม วรรณดิเรก ปัจจุบันนี้อยู่ร้านค้าไม้โชคไพศาล เลขที่ ๒๙๑/๑ ถนนริมน่าน ตำบลตะพานหิน จังหวัดพิจิตร หากท่านผู้มีพระคุณอันสูงยิ่งที่เคยช่วยเด็กอายุ ๑๗ ไว้ในครั้งนั้น กรุณาให้ผมทราบที่อยู่และนามของท่านด้วย จะเป็นที่เคารพนับถือของผม และผมยังไม่ลืมที่จะระลึกถึงพระคุณของท่านตลอดมา และในชีวิตนี้จะไม่มีวันลืม

เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้เขียนตามข้อบันทึกของคุณสำรวม วรรณดิเรก ก่อนเขียนข้าพเจ้าได้อ่านและพิจารณาในข้อความบันทึกก็เห็นว่า ในสมัยนั้นยังมีข้าราชการผู้ใหญ่ที่ได้ปลอมแปลงให้เข้ากับภูมิประเทศ ทำตนให้เป็นชาวบ้านธรรมดา ปะปนเข้าไปคลุกคลีอยู่ในหมู่สามัญชนทั่วไป เพื่อจะได้มีโอกาสได้รู้ได้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์กับราชการ แม้จะได้รับความทุกข์ยากลำบาก ต้องเสี่ยงภัยอันตรายเพียงไร ท่านก็มิได้คิดถึงประโยชน์สุขส่วนตัว เพราะเห็นแก่ความสงบสุขส่วนรวม และราชการเป็นใหญ่ แม้ข้าพเจ้าจะไม่รู้ว่าท่านผู้นั้นคือผู้ใดก็ดี การปฏิบัติผลงานของท่านเช่นนี้ ควรแก่การยกย่องสรรเสริญยิ่ง เพราะข้าพเจ้า

แน่ใจว่าท่านเป็นผู้มีคุณธรรมสูง มีจิตใจใสสะอาดเป็นคนดี เห็นอกเห็นใจคนบริสุทธิ์ทั่วไป ในยุคปัจจุบันนี้เป็นบุคคลที่ชาติต้องการให้มีมาก ข้าพเจ้าจึงขอเก็บเรื่องของท่านผู้นี้ไว้ใน "กฎแห่งกรรม" ต่อไป.

สวัสดี

อดีตชาติ

เรื่องที่ ๑๐๔

ที่สมาคมแห่งหนึ่ง หลังจากประชุมกันตามธรรมดาทุกวันพฤหัสบดีก่อนเที่ยงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ยังมีเวลาหันมาถกกันถึงเรื่องกฎของความจริงเรื่องกรรมในยุคปัจจุบันนี้ ก็มีผู้สนใจและเชื่อกันมาก แต่หลายท่านยังข้องใจในเรื่อง "**กรรมอดีตชาติ**" หรือกรรมเก่าชาติก่อนติดตามมาสนองในชาตินี้ เพราะบางท่านในชาติปัจจุบันนี้ก็ประพฤติตัวดี ไม่น่าจะรับเคราะห์กรรมหนักเลย จึงมีข้อสงสัยว่าจะพูดอย่างกำปั้นทุบดิน เมื่อมีอะไรเกิดขึ้นหาสาเหตุไม่ได้ก็มักจะเหมาให้เป็นกรรมของอดีตชาติ จึงย่อมมีทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายหนึ่งเชื่อว่า "กรรมใน

อดีตชาติมีจริง" แต่อีกฝ่ายยังสงสัยเชื่อไม่สนิทนัก บางท่านก็ไม่เชื่อเลย จึงมีการถกกันขึ้นในหมู่ผู้ที่ได้เคยอ่านหนังสือในชุด "กฎแห่งกรรม"

เมื่อเพื่อนที่เป็นฝ่ายเชื่อเรื่องกรรมในอดีตชาติมีจริง ทั้งเป็นเลขานุการของสมาคมนั้นมาเล่าให้ฟังแล้ว ผู้เขียนก็บอกกับเพื่อนว่า เป็นธรรมดาของมนุษย์ปุถุชน ย่อมจะมีความเห็นแตกต่างกัน การที่ถกกันเพื่อหาความจริงและเหตุผลในเรื่องนี้ก็เป็นนิมิตที่ดี เพราะเป็นทางที่จะนำไปพิจารณาเห็นแจ่มแจ้ง ในอนาคตวันหนึ่งข้างหน้า ก็คงจะคลี่คลายข้อสงสัยให้ชัดแจ้งอย่างขาวกับดำ เมื่อนั้นคงจะปัดข้อสงสัยต่าง ๆ หมดไปเอง

แต่ก็เหมือนอภินิหาร เผอิญต่อมาผู้เขียนก็ได้รับจดหมายพร้อมทั้งบันทึกข้อความเกี่ยวแก่กรรมในอดีตชาติซึ่งมีหลักฐานเหตุการณ์พอจะเชื่อได้ไม่มีข้อสงสัย หากท่านได้อ่านและได้พิจารณาดูให้ถี่ถ้วน ก็คงจะคลี่คลายความสงสัยลงได้บ้าง เพราะเรื่องได้เกิดขึ้นแล้วและได้ผ่านไปไม่นานวัน ยังมีผู้รู้เห็นเป็นพยานมีหลักฐานอีกมาก นับว่าเหตุบังเอิญหรืออภินิหาร ผู้เขียนได้รับเรื่องนี้มาได้ทันเวลาหลังจากได้

ทราบว่า มีคนส่วนมากที่ถกกันถึงกรรมในอดีตชาติมีจริงหรือไม่

ในบันทึกที่ท่านเจ้าของเรื่องส่งมาได้เล่าว่า ข้าพเจ้า (หมายถึงผู้บันทึก) มีเพื่อนนายทหารผู้นิยมการล่าสัตว์เป็นกีฬาที่ทำให้สนุกสนานเพลิดเพลิน ตื่นเต้นผจญภัยตามอารมณ์ชอบเป็นชีวิตจิตใจ ข้าพเจ้าอยากจะห้ามปรามชี้ให้เห็นบาปบุญคุณโทษในเรื่องกรรม แต่คิดว่าน้ำหนักคำพูดคำเตือน และเหตุผลยังไม่พอยังเบา เพื่อนก็คงไม่เชื่อแน่จึงหาโอกาศให้เพื่อนได้พบพระอาจารย์ที่มีคุณธรรมสูง เพื่อจะได้อบรมสั่งสอนให้เกิดเห็นผิดชอบเกิดบุญบาป มีศีลธรรมมีความประพฤติปฏิบัติอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมต่อไป สมกับเป็นผู้ถือพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติ หากมนุษย์เราไม่เข้าข้างตัว ได้พิจารณาถึงเหตุผลตามหลักธรรมชาติแล้ว ข้าพเจ้าก็คิดว่าคงจะรู้ว่าสัตว์ทุกชนิดที่เกิดมาในโลก นับแต่มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่สูงสุดตลอดจนสัตว์เลื้อยคลาน ต่างมีสัญชาตญาณประจำอยู่ด้วยกันทุกชีวิตทุกรูปนาม สิ่งนั้นคือ "ความกลัว" เราจะเห็นได้ว่าสัตว์ที่เราเลี้ยงอยู่ในบ้าน เพียงเราจะหยิบไม้ขึ้นทำท่าจะตีเท่านั้น จะเป็นแมวหรือหมาซึ่งมี

ความไวต่อความรู้สึก ก็จะทำให้มันตกใจวิ่งเผ่นหนีตามสัญชาตญาณแห่งความกลัว ยิ่งสัตว์ป่ามีความตื่นกลัวอยู่แล้ว เพราะมันเคยพบแต่มนุษย์ที่คอยล่าทำลายมัน ผิดกับพระภิกษุบางรูปท่านได้แผ่เมตตาธรรมให้มัน จึงทำให้มันเข้าหาพระ เพราะสัญชาตญาณรู้ว่าไม่มีภัยอันตรายใด ๆ เมื่ออยู่ใกล้พระ นี่ก็เห็นได้ว่า สัตว์ทุกชนิดย่อมมีความหวาดกลัวภัยเป็นเจ้าเรือนอยู่แล้ว แต่มันก็สามารถรู้ว่าใครมีเมตตาธรรมแก่มัน หากเรานักล่าสัตว์จะพิจารณาดูก็จะเคยเห็นแก่ตารู้แก่ใจว่า ขณะที่บุกเข้ายิงสัตว์ป่า เสียงปืนทำให้มันแตกฝูงวิ่งกระเจิงหนีเพราะความหวาดกลัว ตัวลูกพลัดตัวแม่ ตัวผู้พลัดตัวเมีย วิ่งหนีตาลีตาลานจนสุดชีวิต ขอเพียงให้ชีวิตได้รอดตายเท่านั้น และบางตัวเคราะห์ร้ายถูกยิงตายก็ตายไป ที่ไม่ตายก็วิ่งหนีต่อไป บางตัวยังไม่ตายเพียงแต่ถูกยิงบาดเจ็บจะวิ่งโซซัดโซเซไปหาที่หลบภัยในพุ่มไม้ที่ลับตา ออกมาหากินไม่ได้ แข้งขาถูกลูกปืนบาดเจ็บพิการได้รับความลำบากทนทุกข์ทรมานจนกว่าจะหายหรือตายไป

หากเราอยากเป็นนักกีฬาล่าสัตว์ป่า ก็ควรจะพิจารณาดูตัวเองก่อน แล้วตั้งปัญหาถามตัวเองว่า เราทำเช่นนี้ผิด

หรือถูก เราสร้างบุญหรือก่อบาป เมื่อคิดยังไม่ตกก็ย้อนไป คิดว่าเอาความรู้สึกทางจิตใจของเราไปสรวมวิญญาณของสัตว์ที่เราตามล่านั้น สมมุติว่าสัตว์นั้นกลับเป็นคนตามล่าเราหาความสนุกสนานตามอารมณ์ เหมือนเราหยิกเนื้อผู้อื่นข้างเดียว เขาเจ็บเราไม่เจ็บ ลองให้เขาหยิกเนื้อเราดูบ้างแล้วเราจะมีความรู้สึกอย่างไร อย่าลืมว่าเราก็ถือศาสนาพุทธ แต่เราอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมหรือเปล่า เราได้ปฏิบัติอะไรผิดศีลธรรมข้อใดบ้าง อย่าปล่อยอารมณ์สร้างกรรมไม่มีขอบเขต อย่าหลงไหลสร้างบาปว่าเป็นกีฬาของมนุษย์ ให้ความเป็นธรรม อย่ารังแกเบียดเบียนสัตว์ มันก็อาศัยอยู่ในป่าที่มีขอบเขต ก็มีความสุขตามธรรมชาติของมัน แม้ทางบ้านเมืองจะมีกฎหมายสงวนพันธุ์สัตว์ป่า แต่ก็ยังมีมนุษย์เห็นแก่ตัวได้บุกทำลายมันจนจะสูญพันธุ์อยู่แล้ว ถ้าเราได้เอาหลักศีลธรรมมาคิดพิจารณาดูให้ถี่ถ้วนแล้ว เราก็จะเกิดความสมเพชเวทนาสงสาร คงยิงมันไม่ลง ปล่อยให้มีชีวิตอยู่ตามป่าตามดงตามธรรมชาติ อย่าไปรบกวนเบียดเบียนให้มันอยู่ด้วยความสงบในป่าต่อไป เราก็สบายใจ เมื่อมีอายุก็ไม่ต้อง

กลัวว่ากรรมจะตามสนอง เพราะไม่ได้สร้างกรรมไว้แต่วัยหนุ่ม

ได้บันทึกไว้ว่า คืนนั้นเป็นต้นเดือนวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ข้าพเจ้าพร้อมด้วยนายทหารอดีตเป็นนักนิยมไพร ชอบล่าสัตว์ถือว่าเป็นกีฬาของลูกผู้ชาย อีกท่านหนึ่งเป็นนายทหารแม่นปืน ได้รับเหรียญทองและเหรียญเงินเท่าที่รู้ไม่ต่ำกว่า ๖ อัน เราต่างก็ถกกันถึงเรื่องการล่าสัตว์หรือคนฆ่าสัตว์ว่าเป็นการสร้างบาปสร้างกรรมหรือไม่ ตกลงคืนนั้นเราจึงพากันขึ้นรถพร้อมทั้งคนขับออกจากที่พัก คืนนั้นเป็นคืนแรม ๑ ค่ำ ดวงจันทร์ยังไม่รู้สึกเว้าแหว่ง กำลังทอแสงสว่างเต็มดวงเพราะเป็นเดือน ๕ ข้างไทย แม้อากาศจะอบอ้าวบ้างในกลางวัน แต่เวลากลางคืนก็เย็นพอสบาย เมื่อเดือนหงายแจ่มกระจ่างสว่างทั่วท้องฟ้า พื้นแผ่นดินมีภูเขาและดงไม้เป็นทิวทัศน์ใต้แสงเดือนเต็มดวง ย่อมเป็นอาหารทางตาและทางจิตใจ สำหรับผู้มีความรู้สึกเป็นปกติ สำหรับนักล่าสัตว์ก็ยิ่งนึกไกลออกไปถึงกลางดงกลางป่า นึกถึงพวกสัตว์ หรืออย่างน้อยก็นึกถึงพวกกระต่ายป่า ออกมาเล่นแสงจันทร์ จะได้ซ้อมมืออย่างเพลิดเพลินสนุกสนานตามอารมณ์

แล้วแต่ความรู้สึกนึกคิดแต่ละบุคคล ส่วนพวกที่เป็นโสด เวลาเช่นนี้ก็มักจะฝันถึงความรักอันแสนหวานกับคนรัก ภายใต้แสงเดือนอันมีแต่ความสดชื่น เวลาและสิ่งแวดล้อมทั้งภูเขาลำเนาไม้ภายใต้แสงสว่างย่อมจะฝันถึงความสุขด้วยกันไม่ว่าหญิงชายทุกรุ่นทุกวัย ผู้สูงอายุก็มักจะคิดถึงความหลังที่สดชื่นครั้งหนึ่งในชีวิตใต้แสงเดือน

การที่ข้าพเจ้าพร้อมทั้งคนขับและเพื่อน ๆ มุ่งหน้าออกจากที่พักเมืองลพบุรี มิได้มุ่งหมายเข้าไปในกลางดงกลางป่าเพื่อล่ากระต่ายที่ออกมาเล่นแสงเดือน เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้ไม่ชอบสร้างบาป เบียดเบียนสัตว์ หรือมุ่งหน้าจะไปเที่ยวบ้านสาวคนรัก เพราะแสงเดือนทำให้เกิดอารมณ์สดชื่น เราขับรถออกจากค่ายที่พักมุ่งหน้าไปทางสิงห์บุรีทันที มุ่งหวังจะพาเพื่อนทั้งสองตรงไปนมัสการ ท่านพระครูภาวนาวิสุทธิ์ เจ้าอาวาสสำนักวิปัสนาวัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี คืนนั้นนับว่าพวกเราโชคดีเพราะได้พบท่านพระครูอยู่ตามลำพัง ปกติธรรมดาแล้วน้อยนักจะได้มีโอกาสเช่นนี้ เพราะท่านมีแขกมาหาเสมอเป็นประจำหาเวลาว่างยาก เมื่อเราพากันไปกราบนมัสการแล้ว ก็ได้มีโอกาสสนทนาที่ชั้น

ล่างกุฏิของหอประชุม พระประสิทธิ์ได้บริการน้ำร้อนน้ำชาตามเคยทุกครั้งที่ข้าพเจ้ามาถึง

พวกเราได้สนทนากับท่านตามควรแล้ว ก็เริ่มถามปัญหาเรื่อง "ผลแห่งกรรม" ท่านพระครูก็ได้กรุณาอธิบายและยกตัวอย่างมีเหตุผล และตัวอย่างที่มีมาแล้วทำให้บางคนนึกถึงเมื่อครั้งวัยรุ่นคะนองมือ ดูภูมิใจเมื่อได้ลองฝีมือทางยิงปืน อ่อนทางศีลธรรมแก่ในทางสร้างบาปสร้างกรรม ในเวลานั้นเราไม่เคยคิดถึงเรื่องบาปบุญคุณโทษ ดูเหมือนจะไม่เคยคิดถึงเรื่องศีลธรรม เมื่อเพื่อนชักชวนไปไหนก็ไปตามอารมณ์เห็นว่าสนุกดี ความเวทนาสงสารไม่เคยคิดอยู่ในความรู้สึก แม้เจ้าสัตว์เคราะห์ร้ายเมื่อถูกลูกปืนยังไม่ตายลงทันที มันยังตะเกียกตะกายวิ่งหัวซุกหัวซุนวิ่งหนีจนสุดกำลัง เพื่อเอาชีวิตรอด เนื้อตัวสั่นเทาด้วยความกลัว เรากลับเห็นเป็นของสนุกสนานจิตใจชื่นบาน มาถึงปัจจุบันนี้เมื่อได้ฟังหลักธรรมพูดถึงกรรมของท่านพระครูแล้ว ก็ทำให้คิดถึงเวลานั้นก็เศร้าสลดใจ เราก็ไม่นึกว่าเราจะเป็นคนเหี้ยมโหดดุร้ายเบียดเบียนสัตว์ถึงเพียงนี้ เพราะเราลืมตัว

เมื่อเพื่อนนักแม่นปืนได้ถามท่านพระครูว่า "การฆ่าสัตว์เป็นกีฬาที่มนุษย์นิยมไพรชอบล่านั้น จะมีบาปหรือไม่ เพราะบางลัทธิเขาบอกว่าการฆ่าสัตว์ให้ตายเพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารนั้นเขาถือว่าได้อนุเคราะห์ช่วยให้สัตว์ไปเกิดเป็นคน"

ท่านพระครูท่านก็ตอบว่า "ทางพุทธศาสนานั้นผิดศีลข้อแรก เพราะพวกสัตว์อยู่ในป่าหากินตามสภาพของเขา เราก็ควรจะอยู่ส่วนเรา แต่นี่เรากลับแบกปืนเข้าป่าไปเที่ยวรุกรานรังควานเขา เบียดเบียนฆ่าสัตว์ให้ตายแล้วเราก็คิดปลอบตัวเอง เรารู้ได้อย่างไรว่าสัตว์ที่เราฆ่าจะต้องเกิดมาเป็นคน เข้าใจไปคนเดียว เพราะสัตว์มันพูดไม่ได้ มนุษย์พูดได้จึงพูดข้างเดียวตามใจชอบ เช่นเมื่อหลายปีบริเวณรอบ ๆ วัดเกิดน้ำท่วมในป่าละเมาะ พวกกระต่ายป่าต่างก็แตกตื่นหนีน้ำหาที่พึ่งเพื่อให้ชีวิตรอดตาย ที่สุดพวกกระต่ายเหล่านั้นก็หนีน้ำมาพึ่งอาศัยในวัดเพราะเป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง แม้จะรู้ว่าอยู่ใกล้มนุษย์ใจโหดย่อมเป็นภัยอันตราย แต่พวกกระต่ายก็ไม่มีทางเลือกจะหนีไปหลบซ่อนในที่ปลอดภัยกว่านี้ก็ต้องตัดสินใจเข้าหาวัดเป็นที่พึ่ง แม้จะรู้ว่าเมื่อพบมนุษย์ใจชั่วเข้าจะต้องตาย แต่ก็ต้องเสี่ยง เพราะดีกว่าจมน้ำตาย

ถ้ามนุษย์เราได้ใช้ความคิดกันสักหน่อยก็จะเห็นใจสัตว์มีความสงสารเวทนาและแผ่เมตตาธรรมให้สัตว์เหล่านั้น เพราะที่อยู่อาศัยก็ไม่มีต้องตะเกียกตะกายเพื่อเอาชีวิตรอดมาพึ่งวัด กระต่ายบางตัวก็หลบหนีเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในโบสถ์ อาตมาพิจารณาดูแล้วก็สงสารคิดว่าสัตว์ก็กลัวตายเหมือนมนุษย์ หนีร้อนมาพึ่งเย็น จึงได้บอกประกาศให้ญาติโยมแถวใกล้ ๆ วัดนั้นว่า ขออย่าได้ทำอันตรายกระต่ายเลย เพราะที่เขาเสี่ยงภัยเข้ามาอยู่ใกล้คนนี้ก็กลัวมากอยู่แล้ว ตามปกติกระต่ายก็ตื่นกลัวมนุษย์อยู่แล้ว อย่าได้ไปทำลายเขาเลย เรามาช่วยกันป้องกัน ให้พวกเขารอดพ้นภัยอันตรายจากน้ำท่วมก็เป็นกุศล ที่เราได้ช่วยชีวิตสัตว์ให้พ้นทุกข์ เพราะเขาไม่มีทางหนีไปที่ไหนอีกแล้ว ต่อมาชาวบ้านอยู่ข้างวัดคนหนึ่งไม่สนใจใยดีกับคำขอร้อง ได้ถือโอกาสแอบไปล่าเอาไปกินเป็นอาหาร อาตมารู้ก็เศร้าใจเพราะคิดว่าใครที่ทำลายกระต่าย พวกที่หนีร้อนมาพึ่งเย็นนั้นต้องรับกรรมหนักกว่าธรรมดามาก ผิดกับพวกที่ไปเที่ยวบุกยิงในป่า เพราะพวกกระต่ายยังมีทางหลบหนีได้ แต่บัดนี้ไม่มีทางหลบหนีไปไหนได้เพราะจนตรอก และในเวลาต่อมาคนที่กินกระต่ายที่อาศัยวัดหนีภัยน้ำท่วม อยู่ได้ไม่นานก็

มีอาการป่วยผิดปกติ แล้วก็ตายลงอย่างทรมานเพราะกรรมสนอง นี่ก็เห็นจะเป็นเพราะสร้างกรรมหนักไม่เชื่อฟังอาตมา สิ่งที่หนีไม่พ้นก็คือต้องชดใช้หนี้กรรม

เพื่อนผู้เป็นนักล่าได้ฟังก็รู้สึกไม่สบายใจเพราะได้ยิงสัตว์มามาก ไม่เคยสนใจคิดถึงเรื่องบุญบาปมาก่อน หาความสนุกสนานตามอารมณ์ของคนในวัยหนุ่ม จึงถามท่านพระครูว่า "ท่านอาจารย์ครับ ขอรับว่าผมเคยยิงสัตว์ป่ามาก่อน แต่ไม่เคยคิดถึงกรรมเวรที่จะติดตามสนอง บัดนี้รู้สึกว่าการที่ทำไปก็เพราะความคะนองของคนเมื่ออยู่ในวัยขาดศีลธรรม เมื่อมารู้สึกผิดชอบเช่นนี้แล้ว มีทางใดบ้างครับเพื่อจะลบล้างบาปที่เราได้ทำมาแล้วเมื่อครั้งอดีต" ท่านพระครูได้ฟังก็บอกว่า "บุญกับบาปลบล้างกันไม่ได้ บุญก็อยู่ส่วนบุญ บาปก็อยู่ส่วนบาป เปรียบเหมือนน้ำกับน้ำมัน เท่าที่เรารู้สึกตัวว่าทำบาปสร้างกรรมทำชั่ว เมื่อคิดได้รู้บุญบาปแล้วก็เป็นนิมิตที่ดี ต่อไปก็จะกลับใจสร้างแต่กรรมดี เป็นผู้ที่ควรยกย่องนับถือดีกว่าบุคคลบางคนที่เห็นผิดเป็นชอบ เมื่อรู้สึกตัวว่าทำผิดแต่ก็ไม่ละเว้นการทำบาปทำชั่ว คล้ายกับตกกระไดพลอยโจนคิดผิดว่าไหน ๆ เราก็ทำบาปทำกรรมมาแล้วก็ทำมัน

มันต่อไป แทนที่จะสำนึกตัวได้จะกลับตัวกลับใจสร้างกุศลสร้างกรรมดี ทดแทนที่หลงผิดมาก่อน ถ้ากลับชั่วเป็นดีได้พระท่านยกย่องสรรเสริญ หากเราสร้างกรรมดีสร้างบุญกุศลให้มาก แม้บุญกุศลจะไม่สามารถลบล้างกรรมได้ก็ดี หากกรรมชั่วกรรมบาปมีน้อยก็ยังติดตามไม่ทัน เพราะกุศลบารมีมากกว่ามาก เมื่อเราสร้างบุญกุศลเป็นบารมีมากขึ้น เราก็แผ่ส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร สร้างบุญกุศลครั้งใดก็อุทิศทุกครั้งไป หากกรรมชั่วเรามีน้อยไม่มากก็จะจางไป เพราะส่วนกุศลที่เราอุทิศเพื่อชดใช้หนี้กรรมไปในตัวแล้ว แต่เมื่อเราสร้างบุญกุศลสร้างกรรมดีมากขึ้น กรรมชั่วถึงไม่จางก็ค่อยห่างออกไปยังตามไม่ทัน หากหยุดสร้างบุญกุศลและหันมาสร้างกรรมชั่วสร้างบาปต่อไป กรรมชั่วก็จะเข้าใกล้ติดตามมาทันสนองเร็วขึ้น หากยิ่งเป็นกรรมหนักแล้วก็ยากที่จะหลบหนีพ้นไปได้ แม้จะได้พยายามสร้างกรรมดีเพียงใด แต่กรรมบาปนั้นหนักเกินกว่ากรรมดีที่กำลังปฏิบัติในชาตินี้ ก็ต้องได้รับกรรมหนักชาติก่อนที่ตามมาสนองไปก่อนกว่าจะหมดเวร ส่วนกรรมดีก็คงจะสนองภายหลังหรือชาติหน้า เมื่อใช้หนี้อกุศลกรรมหมดแล้ว

เช่นเรื่องที่เกิดขึ้นมาแล้วเมื่อปี ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ได้รับเคราะห์กรรม ในเวลานั้นเป็นผู้เลื่อมใสศรัทธาในทางพระพุทธศาสนา มีจิตใจเป็นกุศลได้ร่วมงานทำบุญช่วยเหลือกิจการของวัดกับอาตมามาหลายปี และได้สนใจศึกษาทางวิปัสนากรรมฐานกับอาตมา บุคคลผู้นี้มีนามว่า ชลอ เกิดสุวรรณ เพราะในอดีตเคยรับราชการเป็นทหารเสนารักษ์ เป็นคนใจดีมีความเมตตาเผื่อแผ่ ช่วยเหลือชาวบ้านเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยมิได้รังเกียจ เป็นที่รักใคร่ชาวบ้านพากันเรียกว่า "หมอชลอ" ท่านผู้นี้เดิมภูมิลำเนา อยู่บ้านศาลาลอย จังหวัดอยุธยา ต่อมาได้แต่งงานอยู่กิน กับนางสาวทองใบ ซึ่งมีหลักฐานบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้านข้างวัด หมอชลอได้มาวัดศึกษานั่งสมาธิบริกรรมเป็นประจำ จนสามารถทำจิตให้สงบเป็นสมาธิเข้าขั้นใช้ได้

วันหนึ่งหมอชลอได้เล่าให้อาตมาฟังว่า เมื่อขณะที่หมอชลอนั่งทำสมาธิก็เกิดนิมิตปรากฏเป็นภาพในอดีตชาติ ให้เห็นอย่างชัดเจนเหมือนชีวิตเพิ่งผ่านไปไม่นานนัก

ภาพนั้นแสดงให้เห็นชีวิตชาติก่อนเมื่อครั้งหมอชลอมีอายุอยู่ในวัย ๑๖-๑๗ ขวบ และมีพี่ชายอยู่ผู้หนึ่ง ส่วนบิดา

มารดาเป็นชาวรามัญมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรี อาชีพขายโอ่ง โดยนำโอ่งบรรทุกเรือขึ้นล่องไปขายตามลำน้ำ ครั้งนั้นมีเพื่อนของพี่ชายได้มาชักชวนให้หมอชลอเข้าพวกไปปล้นหมู่บ้าน "ม่องร่าย" ใกล้น้ำตกเอราวัณ เขตกาญจนบุรี ชีวิตของคนวัยรุ่น เมื่อถูกชักจูงไปทางชั่วก็เห็นเป็นของสนุกตื่นเต้นขาดสติยับยั้ง จึงตกลงร่วมไปปล้นกับเขา ถึงเวลานัดก็ไปกับพี่ชายพร้อมด้วยอาวุธปืน เมื่อถึงบ้านหลังหนึ่งปลายหมู่บ้านอยู่โดดเดี่ยว ก็จู่โจมเข้าไปไม่ทันให้เจ้าของบ้านรู้ตัว เมื่อชายเจ้าของบ้านตกใจเห็นการบุกรุกเข้ามาในบ้านก็นึกรู้ว่าเป็นพวกปล้นไม่ทันจะต่อสู้พี่ชายหมอชลอก็เอาปืนยิงชายเจ้าทรัพย์ล้มฟุบลง เพื่อนของพี่ชายทำหน้าที่ออกคำสั่งให้หมอชลอฆ่าหญิงเมียเจ้าของบ้าน ซึ่งกำลังนอนอยู่บนกระดานไฟเพิ่งจะออกลูกใหม่ ๆ เพราะหญิงผู้นั้นตกใจร้องเรียกให้คนมาช่วยจนเสียงหลง หมอชลอก็ได้ฆ่าผู้หญิงคนนั้นตาย และโยนเด็กที่คลอดใหม่ ๆ ลงในกองไฟทั้งเบาะเผาทั้งเป็น ซึ่งหมอชลอทำได้อย่างใจแข็งดุร้ายขาดความเมตตากล้าต่อการทำบาปไม่คิดสงสารสังเวช จิตใจเหี้ยมโหดไม่สะทกสะท้านตื่นเต้น (การฆ่าทั้งแม่ทั้งลูก) กลับเห็นเป็นของธรรมดา ได้ทำ

ตามคำสั่งของหัวหน้าซึ่งเป็นเพื่อนของพี่ชายด้วยความเต็มใจ องอาจและทั้งอยากแสดงถึงความกล้าให้เห็นว่าเป็นคนเก่ง ตามนิสัยคนหนุ่มที่ไม่รู้บุญบาป

ส่วนเพื่อนของพี่ชายก็เก็บทรัพย์สินเงินทองเท่าที่ค้นได้ เสร็จแล้วก็จุดไฟเผาบ้านให้ไหม้หมดทั้งหลัง แล้วต่างก็พากันรีบหลบหนีเพราะเกรงพวกชาวบ้านจะพากันมาช่วย

เมื่อกลับมาถึงบ้านก็ช่วยกันปิดเรื่องปล้นไม่ให้พ่อแม่รู้ ครั้นต่อมาหมอชลอกับพ่อแม่ก็ล่องเรือนำโอ่งบรรทุกไปขายตามที่เคยปฏิบัติมาแล้ว หมอชลอกำลังถ่อเรือขายโอ่งแล้วก็หน้ามืดตกน้ำลงไปถึงแก่ความตาย

นี่เป็นกรรมในอดีตชาติซึ่งได้เกิดนิมิตขึ้นมาให้เห็นในขณะนั่งกรรมฐาน หมอชลอได้เล่าให้อาตมาฟังอย่างถี่ถ้วน อาตมาพิเคราะห์ดูก็รู้ว่าอดีตกรรมนั้นหนักมาก และคงตามสนองในอนาคต แม้ในชาติปัจจุบันนี้จะปฏิบัติธรรมเพียงไรก็หนีกรรมในอดีตชาติไม่พ้น

อาตมาก็ให้ลืมเรื่องที่นิมิตเสีย อย่านำมาคิดเป็นอารมณ์ ลืมภาพที่ได้เห็นนั้นเสีย แล้วทำใจให้ปกติ เสร็จแล้วนั่งทำสมาธิปฏิบัติกรรมฐานใหม่ อย่านึกถึงภาพในอดีตต่อไป

แม้หมอชลอจะได้พยายามนั่งใหม่ แต่ภาพนิมิตก็เกิดซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง เมื่อหมอชลอมาเล่าและถามอาตมาก็ได้แต่ปลอบโยนให้พยายามลืมเสีย อย่าได้นึกถึงอีก แล้วพยายามทำบุญกรวดน้ำให้พวกเจ้ากรรมนายเวร ข้อสำคัญให้พยายามสร้างบุญ แผ่อุทิศส่วนกุศลให้มากขึ้น เรื่องนี้อาตมาได้บันทึกไว้เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เพื่อตรวจสอบเหตุการณ์ข้างหน้าว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับหมอชลอ

แต่คงจะยังไม่ทันทำอะไร เพราะบังเอิญนายเจริญ เกิดสุวรรณ ซึ่งเป็นพี่ชายของหมอมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดอยุธยาได้เดินทางมาหา และได้ชักชวนให้หมอชลอให้ร่วมทุนไปค้าไม้ไผ่ที่เมืองกาญจนบุรี เวลานั้นไม้ไผ่กำลังเป็นสินค้าที่ขายส่งออกต่างประเทศมาก ผู้ค้าไม้ไผ่มีกำไรดีมีผู้ร่ำรวยไปตามกัน เพราะลงทุนน้อยได้กำไรมาก หมอชลอมองเห็นทางที่จะรวยเหมือนผู้อื่น อยากเป็นเศรษฐีอย่างมนุษย์ปุถุชนธรรมดาทั่วไป มองเห็นแต่ทางได้เงินอยู่ข้างหน้าอย่างตื่นเต้นสนใจมาก หมอชลอได้มาหาอาตมาเพื่อปรึกษาขอความเห็นในเรื่องจะไปค้าไม้ไผ่ อยากจะอพยพครอบครัวไปอยู่เสียที่เมืองกาญจนบุรี เพื่อสะดวกไม่ต้องห่วงหน้าห่วงหลังที่ต้องขึ้น ๆ

ล่อง ๆ เป็นภาระทำให้เสียเวลาทำมาหากิน อาตมาถามถึงตำบลที่จะไปตั้งครอบครัว หมอชลอบอกว่าพี่ชายจะให้ไปอยู่ตำบลม่องร่าย เมืองกาญจนบุรี เมื่ออาตมาได้ยินก็เศร้าไม่สบายใจ ได้พิจารณาเห็นว่าหากจะยับยั้งขัดขวางห้ามหมอชลอคงจะไม่สำเร็จ เพราะจิตใจหมอชลอตื่นเต้นมองเห็นความเป็นเศรษฐีอยู่ข้างหน้า หายใจเป็นไม้ไผ่อยู่แล้ว เหมือนน้ำกำลังไหลเชี่ยวจัด ไม่มีอะไรจะขัดขวางยับยั้งไว้ได้ แม้จะเกรงใจอาตมาอยู่บ้างแต่ก็ยากที่จะสำเร็จได้ เห็นจะเป็นอกุศลกรรมจึงเกิดโลภ อาตมาจะเตือนถึงเรื่องอดีตชาติที่เห็นทางนิมิตก็ไม่ได้ เพราะอาตมาได้สอนให้ลืมเรื่องอดีตชาติที่เคยมองเห็นในนิมิต อย่าได้นึกถึงต่อไป ขอให้เพียรสร้างบุญกุศลให้มาก ๆ เท่านั้น

เมื่ออาตมาพิจารณาดูแล้วจึงเพียงแต่แนะนำว่า การไปครั้งแรกยังไม่ควรจะนำครอบครัวไป เพราะเรายังไม่รู้ไม่เห็นความเป็นอยู่ทางโน้นจะเป็นอย่างไร ควรจะไปคนเดียวก่อนเมื่อไป ได้เห็นและได้ประโยชน์เพียงพอแล้วก็หาที่ทางไว้ก่อนเพื่ออพยพไปก็จะไม่เกิดยุ่งยาก หากไปเห็นการค้าไม้ไผ่ไม่เกิดผลดี ตามที่เข้าใจก็จะกลับมาอยู่อำเภอพรหมอย่างเดิมก็จะได้

ไม่ต้องลำบาก หมอชลอก็ได้ตกลงตามที่อาตมาให้ความเห็น

จากนั้นหมอชลอก็ได้เดินทางพร้อมกับพี่ชายไปทำการค้าไม้ไผ่ที่เมืองกาญจนบุรี อาตมาก็อดที่จะเป็นห่วงหมอชลอไม่ได้ คอยฟังข่าวอยู่เสมอว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น แต่ก็ยังไม่มีข่าวอะไรคืบหน้า

หลังจากหมอชลอออกจากบ้านที่อำเภอพรหม เวลาผ่านไปได้หนึ่งปี หมอชลอก็กลับมาบ้านเยี่ยมครอบครัวและได้มาเยี่ยมที่วัด อาตมาได้ถามถึงกิจการค้าไม้ไผ่ หมอชลอได้เล่าถึงเรื่องการค้าไม้ไผ่ได้ผลประโยชน์กำไรดีมาก เพียงปีเดียวก็เห็นหน้าเห็นหลัง ได้จับจองที่ดินอยู่ในป่าลึก ได้ปลูกกระต๊อบอยู่กับพี่ชายในพื้นที่จับจองบ้านม่องร่าย ตำบลท่ากระดาน แถวถิ่นน้ำตกเอราวัณ กิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์ เขตกาญจนบุรี มาคราวนี้ตั้งใจจะรับครอบครัวไปอยู่รวมกันจะไม่ต้องเป็นห่วง เพราะต้องนำไม้ไผ่ล่องแพไปตามลำน้ำแคว ไปขายส่งที่เมืองกาญจนบุรี ทั้งปลูกบ้านไว้สำหรับรับครอบครัวแล้วกว้างขวางสบาย อาตมารับฟังด้วยความสงบและพูดให้กำลังใจว่า หากไปหากินได้รับความเจริญก้าวหน้า อาตมาก็ยินดีด้วย แต่ใจนั้นรู้สึกสังหรณ์ชอบกล ก็ได้แต่เตือนให้ระวัง

เคราะห์กรรม อย่าทิ้งทางพระ หนักจะเป็นเบา และได้ชี้เหตุผลตามกฎแห่งกรรมให้ฟัง แต่รู้สึกหมอชลอเปลี่ยนแปลงไปมากได้พูดว่า เมื่อถึงคราวแล้วอยู่ที่ไหนก็ต้องตาย ทุกคนหนีไม่พ้นความตาย แต่ก็ดีใจที่สร้างกุศลไว้มากแล้ว อาตมารู้ว่าไม่สามารถจะยับยั้ง กลับมาสู่ปรกติเดิมได้ เห็นจะเป็นเพราะกรรมเวรนำไป เมื่อได้สนทนาพอสมควรแล้วหมอชลอจึงได้อำลาจากไป และได้อพยพครอบครัวพร้อมด้วยหลาน ๒ คน คือนางอุไรและนายเชวง เชื้อศรีแก้ว ซึ่งขอติดตามไปประกอบอาชีพที่เมืองกาญจนบุรีด้วย ทั้งหมอชลอกำลังตื่นเต้น มองเห็นความมั่งมีล่วงหน้าในอนาคต อาตมาก็ได้แต่เตือนว่าอย่าทิ้งทางพระเท่านั้น

เวลาได้ผ่านไปประมาณ ๔ ปี ก็ยังไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น อาตมาสนใจในครอบครัวนี้มาก เพราะเหตุการณ์ในอดีตชาติเมื่อเวลาทำสมาธินั่งวิปัสนานั้น เป็นกรรมที่หนักมาก ยังมองไม่เห็นทางที่จะแบ่งเบาลงไปได้นอกจากปฏิบัติทางธรรม แล้วอุทิศส่วนกุศลไปให้เจ้ากรรมนายเวร เพื่อขออโหสิกรรมคงเบาลงได้บ้าง แต่ทราบว่าที่ไปอยู่เมืองกาญจน์นั้น หมอชลอไม่มีเวลานั่งกรรมฐานทำบุญสร้างกุศล

มัวแต่คิดถึงการงานหาเงิน อาตมาก็เศร้าใจเพียงแต่คอยฟัง ข่าว จากนั้นต่อมาอาตมาก็ได้รับข่าวเหตุร้ายแรงเกิดขึ้นแก่ครอบครัวนี้ เป็นข่าวที่ตื่นเต้นตกใจมาก สำหรับผู้ที่คุ้นเคยชอบพอกับหมอชลอ เหมือนฟ้าผ่าลงมาในเวลาปกติ เป็นเรื่องที่น่าเศร้าสลดใจมากที่สุดในรอบปี ข่าวนี้จากญาติทางภรรยาของหมอชลอซึ่งไปมาหาสู่มาเล่าให้อาตมาฟัง และกรรมหนักในอดีตชาติของหมอชลอตามทันมาสนองแล้ว เรื่องมีว่า วันนั้นหมอชลอได้เดินทางมีธุระเข้าไปในเมืองกาญจนบุรีพร้อมด้วยบุตรและภรรยา ทางบ้านเหลือแต่พี่ชายคนเดียว เมื่อกลับมาถึงบ้านก็ได้ทราบข่าวว่าทางบ้านถูกปล้น ส่วนพี่ชายก็ถูกพวกปล้นยิงสิ้นใจตายคาบันไดบ้าน แล้วพวกปล้นก็กวาดทรัพย์สินเงินทองไปหมด เมื่อหมอชลอพร้อมบุตรภรรยาทราบข่าวกลับมาถึงบ้านเห็นเหตุการณ์ร้ายแรงก็ตกใจสิ้นสติแทบจะเป็นลม

หมอชลอรีบเดินทางไปแจ้งกับเจ้าหน้าที่ให้ทราบ และให้มาชันสูตรศพพี่ชายตามระบิลเมือง แต่เจ้าหน้าที่มาล่าช้าปล่อยให้ศพขึ้นจนอืดแล้ว

ต่อมาก็มีชายลึกลับมาบอกหมอชลอแกมขู่ให้รีบอพยพครอบครัวออกจากตำบลนี้ไปอยู่เสียให้ไกลโดยเร็วที่สุดมิฉะนั้น

ก็จะตายอย่างพี่ชาย หมอชลอไม่ชอบให้คนมาขู่ มีความหยิ่งในศักดิ์ศรีของลูกผู้ชาย ธรรมดาคนเราส่วนมากไม่ชอบให้ใครมาขู่ ยิ่งเอาอำนาจมืดความชั่วเข้ามาข่มขู่แล้ว แม้จะรู้ว่าสู้ไม่ได้ ความโกรธ ความแค้น ความเจ็บใจ ความพยาบาททำให้ขาดสติเกิดความประมาท ไม่ได้คิดหน้าคิดหลัง ยิ่งพี่ชายถูกข่มเหงถูกฆ่าตายสด ๆ ร้อนเช่นนี้ก็ยิ่งเจ็บแค้นมุมานะหากจะมาข่มเหงฆ่าฟันกันซึ่ง ๆ หน้าแล้ว ก็คิดว่าต้องมายิงกันพักหนึ่งจนกว่าจะรู้ว่าใครจะเป็นศพไป ฉะนั้นความโกรธ-แค้นเจ็บใจเป็นพลัง ทำให้หมอชลอไม่ยอมหนี ไม่กลัวคำขู่ทั้งไม่ยอมไปจากถิ่นที่ได้ทำประโยชน์เป็นเงินเป็นทองขึ้นมาแล้ว ทั้งคอยระวังตัวไม่ประมาท ซ้อมยิงปืนให้แม่นยำอยู่เสมอทั้งปืนสั้นและปืนยาว และตลอดเวลาอยู่ในบ้านปืนไม่ยอมห่างตัว ขึ้นลำกล้องอยู่เสมอ เมื่อฉุกเฉินหยิบฉวยใช้ยิงได้ทันที เตรียมพร้อมเพื่อต่อสู้เต็มที่อย่างลูกผู้ชาย เมื่อเข้าที่คับขันก็ได้สติ นึกถึงคำเตือนของท่านพระครูขึ้นมาได้ จึงสั่งหลานไว้ว่าหากตนได้ประสบชตากรรม สิ้นบุญไปแล้ว ก็ขอให้ช่วยกันดูแลบ้านช่องต่อไปด้วย

หลังจากพี่ชายถูกยิงตายเมื่อผู้ร้ายเข้าปล้นผ่านไปเพียง

๑๕ วัน วันนั้นเป็นเวลากลางวัน เสียงเรือหางยาวมาจอดอยู่ที่ท่าน้ำหน้าบ้าน แล้วตะโกนร้องเรียกชื่อหมอชลอที่ท่าน้ำ ฝ่ายนางทองใบ ภรรยาของหมอชลอได้ลงจากเรือนไปที่ท่าน้ำที่เรือหางยาวจอดอยู่ เห็นคนในเรือประมาณ ๑๕ คนแต่งเครื่องแบบสีกากีมีปืนพร้อมคล้ายตำรวจ ร้องตะโกนถามนางทองใบว่า หมอชลออยู่ไหม มีเรื่องจะขอพบด่วนให้ลงมาที่ท่าน้ำ นางทองใบรีบขึ้นบนเรือนบอกหมอว่า เจ้าหน้าที่เขาขอพบด่วน หมอชลอนึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่มาสอบสวนเรื่องพี่ชายถูกพวกปล้นฆ่าตายก็เกิดความประมาท เดินลงกระไดไปที่ท่าน้ำ ส่วนภรรยาก็ยืนมองอยู่บนตลิ่งสูงชัน เพียงเห็นเขายืนพูดกันแต่ไม่ได้ยินว่าเขาพูดกันเรื่องอะไรเพราะอยู่ไกล ครู่หนึ่งก็เห็นหมอชลอหันหลังจะก้าวเดินกลับขึ้นบ้าน ทันใดนั้นคนหนึ่งที่อยู่ในเรือใกล้หมอชลอก็ยกปืนขึ้นจ่อยิงท้ายทอยหมอชลอไม่ทันรู้ตัวจึงไม่ได้ระวัง พอสิ้นเสียงปืนก็ล้มกลิ้งตกน้ำขาดใจตายทันที ภรรยาหมอเห็นเหตุการณ์เกิดขึ้นก็ตกใจสิ้นสติเป็นลม ส่วนพวกคนร้ายที่ปลอมเป็นตำรวจนั้น หลังจากยิงหมอชลอตกลงไปในน้ำแล้ว เมื่อแน่ใจว่าตายแล้วก็เร่งเครื่องเรือหางยาวหลบหนีไป เหตุเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๔

ส่วนนางทองใบภรรยาหมอพอฟื้นได้สติก็ร้องไห้โฮคล้ายคนบ้า วิ่งไปที่ท่าน้ำลงไปประคองสามีที่รัก เมื่อรู้ว่าสามีสุดที่รักหมดลมไปก่อนแล้ว ไม่มีโอกาสได้สั่งเสียบุตรภรรยา ก็กอดศพรักผัวร่ำไห้สะอึกสะอื้นแทบจะขาดใจตายตามสามี ครั้นจะอุ้มศพสามีขึ้นจากน้ำก็อุ้มไม่ไหว พวกคนงานก็ยังอยู่ในป่า เหลือแต่ลูกก็ยังช่วยอะไรไม่ได้ จำเป็นต้องหาเชือกมาผูกศพไว้กับเสาสะพานท่าน้ำ เพราะเกรงว่าเมื่อน้ำขึ้นศพจะลอยไปไกลหรือจมห่างออกไปจากท่าน้ำจะลำบาก รีบไปแจ้งความให้ทางบ้านเมืองรีบมาชันสูตรศพตามระเบียบ

นางทองใบนั้นครั้นสามีที่รักได้สิ้นบุญไปแล้ว ทั้งต้องสูญเสียพี่ชายของสามีทั้งตัวก็เป็นหญิง ทำอะไรไม่ถูกมีแต่ความหวาดกลัวและเศร้าโศกเสียใจอย่างหนัก ยิ่งคิดก็ยิ่งใจหายเพราะสามีต้องมาตายลงอย่างสด ๆ ร้อน ๆ ตัวก็มีแต่ความว้าเหว่ยังไม่เคยประสบกรรมหนักเช่นนี้มาก่อนในชีวิต จึงไม่สามารถจะอยู่ในดงในป่าตามลำพังลูก ๆ หลาน ๆ ต่อไปได้ จึงตัดสินใจนำศพสามีพร้อมด้วยพี่ชายจัดการเผาอย่างตามมีตามเกิดให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วในเขตที่กลางลานบ้าน มีเจ้าหน้าที่มารับรู้ในการเผาครั้งนี้ด้วย เมื่อเสร็จแล้วก็รีบจัดแจงเก็บกระดูกห่อผ้าขาวไว้ แล้วมิได้รออยู่ช้ารีบเก็บข้าวของเท่าที่

มีอยู่พอจะนำติดตัวไปได้ก็พาลูก ๆ ลงแพแล้วก็รีบล่องแพไปตามลำน้ำแควเพื่อกลับภูมิลำเนาเดิม แต่เคราะห์กรรมมิได้สุดสิ้นลงเพียงเท่านี้ ได้ติดตามสนองครอบครัวของหมอชลอต่อไป

การล่องแพนั้นเป็นการเสี่ยงอันตรายมากหากไม่ชำนาญร่องน้ำแล้วอาจชนหินเกาะแก่งใต้น้ำทำให้แพแตกได้ แพที่นางทองใบภรรยาหมอชลอก็เช่นกัน คนถ่อแพคงไม่ชำนาญจึงเกิดไปกระทบกับโขดหินใต้น้ำจนแพแตก พวกเด็ก ๆ ต้องลอยคอกันอยู่ในน้ำ แต่เคราะห์ดีที่ได้มีชาวบ้านช่วยกันไว้ทันจึงไม่มีใครเป็นอันตรายถึงชีวิตเพราะพาเข้าฝั่งได้ เคราะห์กรรมมิได้หยุดยั้งได้ติดตามซ้ำเติมบุตรภรรยาหมอชลอ กว่าจะแก้ปัญหาการเดินทาง กว่าจะกลับมาถึงภูมิลำเดิมที่บ้านบางสำโรง อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ก็ได้รับความลำบากยากแค้นแสนสาหัสเลือดตาแทบกระเด็น เป็นเรื่องเศร้าสลดใจเท่าที่เคยได้ยินมา

เมื่อมาถึงบ้านบางสำโรงแล้ว พวกญาติพี่น้องก็พากันมาเยี่ยมแสดงความเสียใจในการตายของหมอชลอ และความทุกข์ยากลำบากของนางทองใบและลูก ๆ ในการเดินทางต้องผจญชีวิตแม่ ๆ ลูก ๆ พวกพี่น้องได้พร้อมใจกันกำหนดวันจัด-

การทำบุญกระดูกเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้หมอชลอกับพี่ชาย เจ้าภาพได้มานิมนต์ให้อาตมาไปร่วมในงานนี้ แต่บังเอิญรับนิมนต์ที่อื่นไว้ก่อนจึงไม่ได้ไปในวันงาน แต่อาตมาก็ได้ไปเทศน์ก่อนงานสองวัน เพื่อให้ญาติโยมทั้งหลายได้ทราบถึงกรรมในอดีตชาตินั้นมีจริง สามารถจะกลับมาสนองในชาตินี้ได้ ไม่มีปัญหาข้อความใด ๆ สงสัยอีก

หลังจากวันที่อาตมาไปเทศน์ก่อนวันงานนั้นได้มีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงผู้คุ้นเคยได้พากันไปเยี่ยม และซักถามถึงสาเหตุการตายของหมอชลอ ทำให้นางทองใบระลึกถึงสามีคู่ชีวิตต้องมาตายอย่างน่าอเนจอนาจใจ ก็เริ่มเสียใจร้องไห้สะอึกสะอื้นปิ่มว่าชีวิตจะจากร่างตามสามีไป ผู้ที่ได้ยินได้ฟังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับหมอชลอจนที่สุดก็ต้องตายอย่างน่าสงสารที่ประสบโชคร้ายเช่นนี้ ต่างก็พลอยเศร้าโศกสลดใจไปด้วย และต่างก็เห็นใจนางทองใบที่รักสามีอย่างสุดซึ้ง เล่าไปร้องไห้ไปท่ามกลางหมู่ญาติพี่น้องมิตรสหายผู้คุ้นเคย ซึ่งบางคนก็ไม่สามารถจะกลั้นน้ำตาได้ ก็พลอยร้องไห้ไปด้วยความเศร้าเสียใจหนักจนทำให้นางทองใบสลบแน่นิ่งไป หมู่ญาติต้องช่วยกันแก้ไขให้รู้ตัวขึ้นมา แล้วนางทองใบก็มิได้สร่างความเศร้าโศก ยิ่งนึกยิ่งเสียใจร้องไห้รำพันถึงความดีของ

หมอชลอผู้สามีมิได้หยุด มิได้ระงับความทุกข์ไว้เพราะขาดสติ ได้ปล่อยตามอารมณ์ และในที่สุดก็เป็นลมสิ้นสติลงไปอีก เพราะเสียใจมากเกินไป แน่นิ่งไปในท่ามกลางล้อมรอบด้วยญาติพี่น้องเพื่อนฝูงต่างพากันตกตลึงช่วยกันแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง แต่ไม่มีใครสามารถจที่จะช่วยอะไรได้ เพราะนางทองใบได้สิ้นใจลงเพราะหัวใจวาย เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ต้องทิ้งให้ลูกหลานผจญชีวิตอยู่ในโลกต่อไป

หลังจากนั้นไม่นานก็ได้ข่าวว่า ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้นิ่งนอนใจ ท่านผู้กำกับพันตำรวจเอก ยงยุทธ เกษรมาลา ได้นำกำลังตำรวจหลายหน่วย ติดตามเพื่อจับกุมพวกโจรผู้ร้ายที่ทำการอุกอาจ เที่ยวปล้นทำลายชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนชาวบ้าน ผลกรรมตามสนอง ที่สุดผู้ร้ายก็จนมุมตำรวจได้ล้อมไว้ เสือไม่ยอมมอบตัว และได้ยิงต่อสู้เจ้าหน้าที่ ที่สุดเสือสวัสดิ์ อุดม และเสือปี ปิยะพันธ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าโจรและรองหัวหน้าโจร เป็นผู้เข้าปล้นและฆ่าพี่ชายหมอชลอและต่อมาก็ยิงหมอชลออย่างใจเย็น ก็ถูกกระสุนปืนของตำรวจตายตามกรรมที่ได้ก่อไว้ ส่วนสมุนโจรก็ยอมเข้ามอบตัวและถูกจับรวม ๓๘ คน เมื่อเจ้าหน้าที่ไต่สวนแล้วก็ฟ้องลงโทษทางโรงศาลต่อไป

นี่อาตมาก็คิดว่าเป็นตัวอย่างที่มีผู้สร้างบาปอย่างอนันต-กรรมไว้ในอดีตชาติ ซึ่งได้ตามมาสนองในชาตินี้ หรือจะเรียกว่ากรรมเก่าชาติก่อนมาสนองในชาตินี้ ขอให้ญาติโยมทั้งหลายจงพิจารณาดูว่า ทุกคนเกิดมาใช้หนี้กรรมไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว ย่อมตามสนองเราอยู่เสมอไม่มีใครหนีพ้นกรรมไปได้ ขอให้ญาติโยมทั้งหลายใช้สติปัญญาพิจารณาดูเป็นตัวอย่างในเรื่องนี้

เมื่อท่านพระครูเล่าเรื่องนี้จบลงแล้ว พวกเราก็สนทนากับท่านอยู่พักหนึ่ง เห็นเวลาจะเที่ยงคืนแล้วเดือนกำลังแจ่มฟ้าเรามองดูตากันแล้วพยักหน้า ต่างก็ก้มลงกราบนมัสการลาท่านอาจารย์พระครูภาวนาวิสุทธิ์ เพื่อท่านจะได้พักผ่อนจำวัดเพราะรู้สึกว่าท่านจะมีแขกมาสนทนากับท่านตลอดเวลา

เมื่อเราขึ้นรถออกจากวัดอัมพวัน แล้วมุ่งหน้ากลับจังหวัดลพบุรี ขากลับนี้แสงจันทร์สว่างกระจายออกไปทั่วเพราะเป็นเวลาเพียงแรมหนึ่งค่ำ แต่พวกเราก็นั่งเงียบมิได้ปริปากพูดอะไร เพราะทุกคนก็ใช้หัวคิดจะพูดออกมาแต่ละคำก็มักจะพูดถึงเรื่องกรรมในอดีตชาติ นอกจากเสียงเครื่องยนต์ของรถซึ่งกำลังผ่านทุ่งนาป่าดงริมเขาลำเนาไพร ซึ่งมีดวงจันทร์ส่องกระจ่างอยู่กลางเวหา เพราะเวลากำลังจะย่างเข้าวันใหม่ ที่สุดเราก็กลับถึงที่พักในค่ายทหาร สิ่งที่เราได้

ความรู้ในคืนนั้นก็คือ "เรื่องอดีตชาติ" ไม่มีข้อสงสัยอะไรเหลือไว้เป็นปัญหาอีกแล้ว หากจะมีก็เฉพาะบุคคลที่มีระดับจิตแตกต่างกันเท่านั้น

ผู้เขียนเรียบเรียงเรื่องนี้ขึ้นจากท่านผู้บันทึกซึ่งเป็นนายทหารผู้หนึ่งได้กรุณาส่งมาให้ หากท่านผู้อ่านยังสงสัยเรื่องอดีตชาติที่ได้บรรยายมานี้ ยังมีสิ่งใดไม่แจ่มแจ้ง ก็ได้กรุณาถามไปทางท่านพระครูภาวนาวิสุทธิ์ ที่วัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ท่านคงจะได้ข้อความแจ่มแจ้งกว่านี้ ท่านอาจให้ความรู้สึกซึ้งกว่าที่ได้บรรยายมาแล้ว และขอกราบนมัสการขอบคุณท่านพระครูภาวนาวิสุทธิ์ ที่ได้กรุณาให้ลงชื่อจริงได้ทุกท่าน และตำบลที่อยู่อย่างแจ่มแจ้ง เพื่อคลี่คลายที่บางท่านจะนึกสงสัยว่าเรื่องจริงหรือเรื่องแต่ง และคงหมดหน้าที่ผู้เขียนจะต้องคอยตอบคำถาม และนับว่าเรื่องนี้คงจะเกิดประโยชน์ขึ้นบ้างไม่มากก็น้อย ขอให้ความดีของเรื่องทั้งหมด อุทิศให้แก่บุคคลผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ที่ได้ล่วงลับไปแล้วทุกท่านและผู้เรียบเรียงจะลืมเสียมิได้ก็คือ ขอขอบคุณพันเอกวสันต์ พานิช และ พันตรีเทียง คนกนุวัตร ผู้ได้ให้ความกรุณาบันทึกเรื่องจากท่านพระครูภาวนาสุทธิ์ ที่เกิดขึ้นแล้วส่งมา เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ส่วนรวมต่อไป

สวัสดี.